

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV 2014/25/EU

2018/EØS/84/56

av 26. februar 2014

om innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, og om oppheving av direktiv 2004/17/EF(*)

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR —

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 53 nr. 1, artikkel 62 og artikkel 114,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

under henvisning til uttalelse fra Regionkomiteen⁽²⁾,

etter den ordinære regelverksprosedyren⁽³⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

- 1) I lys av resultatene fra Kommisjonens arbeidsdokument av 27. juni 2011 med tittelen «Evaluation Report — Impact and Effectiveness of EU Public Procurement Legislation», virker det hensiktsmessig å opprettholde reglene for innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, ettersom nasjonale myndigheter fortsatt kan ha innflytelse på atferden til slike enheter, herunder kapitalinteresse og representasjon i enhetenes administrasjons-, ledelses- eller kontrollorganer. En annen grunn til fortsatt å regulere innkjøp i disse sektorene er at markedene disse enhetene opererer i er forholdsvis lukkede, fordi medlemsstatene har gitt særretter eller eneretter til å levere, stille til rådighet eller drive de nettene som brukes til de berørte tjenestene.
- 2) For å sikre at innkjøp foretatt av enheter som driver virksomhet innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, åpnes for konkurranse, bør det utarbeides bestemmelser som samordner framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter med hensyn til kontrakter over en viss verdi. Slik samordning kreves

for å sikre at prinsippene i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV) ivaretas, særlig prinsippene om fritt varebytte, etableringsadgang og adgang til å yte tjenester samt de prinsippene som er avledet av disse, for eksempel prinsippene om likebehandling, ikke-diskriminering, gjensidig anerkjennelse, forholdsmessighet og innsyn. I lys av hva som kjennetegner de sektorene som berøres, bør samordningen av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter på unionsplan, samtidig som den sikrer anvendelsen av de nevnte prinsippene, skape en ramme for god handelspraksis og tillate størst mulig fleksibilitet.

- 3) Når det gjelder innkjøp til en verdi som er lavere enn de terskelverdiene som utløser anvendelse av bestemmelsene om samordning på unionsplan, er det hensiktsmessig å vise til rettspraksis ved Den europeiske unions domstol med hensyn til korrekt anvendelse av reglene og prinsippene i TEUV.
- 4) Offentlige innkjøp spiller en sentral rolle i Europa 2020-strategien, fastsatt i kommisjonsmeldingen av 3. mars 2010 med tittelen «Europe 2020 — A strategy for smart, sustainable and inclusive growth» («Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst»), som ett av de markedsbaserte virkemidlene som skal brukes til å oppnå smart, bærekraftig og inkluderende vekst og samtidig sikre at offentlige midler brukes på en mest mulig effektiv måte. For dette formål bør reglene for offentlige innkjøp vedtatt i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF⁽⁴⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF⁽⁵⁾, revideres og moderniseres for å gi en mer effektiv anvendelse av offentlige midler, ved særlig å gjøre det lettere for små og mellomstore bedrifter (SMB-er) å delta ved offentlige innkjøp, og gjøre det mulig for innkjøpere å utnytte offentlige innkjøp på en bedre måte til støtte for felles samfunns mål. Det er også behov for å presisere grunnleggende begreper og prinsipper for å sikre økt rettsikkerhet og ta hensyn til visse aspekter ved Den europeiske unions domstols faste rettspraksis.

(*) Denne unionsrettsakten, kunngjort i EUT L 94 av 28.3.2014, s. 243, er omhandlet i EØS-komiteens beslutning nr. 97/2016 av 29. april 2016 om endring av EØS-avtalens vedlegg XVI (Offentlige innkjøp), se EØS-tillegget til *Den europeiske unions tidende* nr. 73 av 16.11.2017, s. 53.

⁽¹⁾ EUT C 191 av 29.6.2012, s. 84.

⁽²⁾ EUT C 391 av 18.12.2012, s. 49.

⁽³⁾ Europaparlamentets holdning av 15. januar 2014 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 11. februar 2014.

⁽⁴⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/17/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 1).

⁽⁵⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/18/EF av 31. mars 2004 om samordning av framgangsmåtene ved tildeling av offentlige bygge- og anleggskontrakter, kontrakter om offentlige varekjøp og kontrakter om offentlig tjenesteyting (EUT L 134 av 30.4.2004, s. 114).

- 5) Ved gjennomføringen av dette direktiv bør det tas hensyn til De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne⁽¹⁾, særlig i forbindelse med valg av kommunikasjonsmidler, tekniske spesifikasjoner, tildelingskriterier og vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.
- 6) Begrepet innkjøp bør i størst mulig grad tilsvare det begrepet som anvendes i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU⁽²⁾, idet det tas behørig hensyn til særtrekkene i de sektorene som omfattes av dette direktiv.
- 7) Det bør bemerkes at ingen bestemmelse i dette direktiv pålegger medlemsstatene noen forpliktelse til å konkurransesette eller benytte underleverandører til yting av tjenester som de ønsker å yte selv, eller til å organisere på annen måte enn ved hjelp av innkjøp i henhold til dette direktiv. Tjenesteyting basert på lover, forskrifter eller arbeidsavtaler bør ikke omfattes. I enkelte medlemsstater kan dette for eksempel være tilfelle for yting av visse samfunnstjenester, for eksempel drikkevannsforsyning.
- 8) Det er også hensiktsmessig å bemerke at dette direktiv ikke bør berøre medlemsstatenes trygdellovgivning. Det bør heller ikke omhandle liberalisering av tjenester av allmenn økonomisk betydning som er forbeholdt offentlige eller private foretak, eller privatisering av offentlige foretak som yter tjenester.

Likeledes bør det bemerkes at medlemsstatene fritt kan organisere yting av lovfestede sosialtjenester eller andre tjenester, for eksempel posttjenester, enten som tjenester av allmenn økonomisk betydning eller som ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse, eller som en kombinasjon av disse. Det er hensiktsmessig å presisere at ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse ikke bør høre inn under dette direktivs virkeområde.

- 9) Til slutt bør det bemerkes at dette direktiv ikke berører nasjonale, regionale eller lokale myndigheters frihet til i samsvar med unionsretten å definere tjenester av allmenn økonomisk betydning, tjenestenes omfang og egenskapene til tjenesten som skal ytes, herunder eventuelle vilkår for kvaliteten på tjenesten, for å nå målene for den offentlige politikken. Dette direktiv bør heller ikke berøre nasjonale, regionale og lokale myndigheters myndighet til å yte, bestille og finansiere tjenester av allmenn økonomisk betydning i samsvar

med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26 om tjenester av allmenn interesse som er vedlagt TEUV og traktaten om Den europeiske union (TEU). Dette direktiv omhandler dessuten ikke finansiering av tjenester av allmenn økonomisk betydning eller medlemsstatenes støtteordninger, særlig på det sosiale området, i samsvar med Unionens konkurranseregler.

- 10) En kontrakt bør anses som en bygge- og anleggskontrakt bare dersom kontraktsgjenstanden spesifikt omfatter utøvelse av de virksomhetene som er oppført i vedlegg I, selv om kontrakten omfatter yting av andre tjenester som er nødvendige for å utøve slik virksomhet. Tjenestekontrakter, særlig innenfor eiendomsforvaltning, kan i visse tilfeller omfatte bygge- og anleggsarbeider. I den grad slike bygge- og anleggsarbeider bare er av underordnet betydning i forhold til kontraktens hovedgjenstand, og er en mulig konsekvens av eller et tillegg til denne, vil imidlertid det faktum at slike arbeider omfattes av kontrakten, ikke føre til at tjenestekontrakten klassifiseres som en bygge- og anleggskontrakt.

I lys av de mange ulike typene bygge- og anleggskontrakter, bør imidlertid oppdragsgiverne kunne velge separate eller felles kontrakter for utforming og utførelse av arbeid. Dette direktiv har ikke som formål å foreskrive separate eller felles kontraktstildelinger.

- 11) Oppføringen av bygg som oppfyller kravene angitt av en oppdragsgiver, krever at den aktuelle oppdragsgiveren har truffet tiltak for å definere hvilken type bygg det dreier seg om, eller i det minste har hatt avgjørende innflytelse på utformingen av det. Hvorvidt entreprenøren utfører hele arbeidet eller deler av det på egen hånd eller på annen måte, bør ikke endre klassifiseringen av kontrakten som en bygge- og anleggskontrakt, så lenge entreprenøren påtar seg en direkte eller indirekte forpliktelse som kan tvangsfullbyrdes, for å sikre at arbeidene vil bli gjennomført.
- 12) Begrepet «offentlige oppdragsgivere» og særlig «offentligrettslige organer» er behandlet gjentatte ganger i rettspraksis ved Den europeiske unions domstol. For at det skal være klart at den personkretsen som omfattes av dette direktiv, ikke bør endres, er det hensiktsmessig å beholde de definisjonene som domstolen har basert seg på, og å innarbeide et visst antall presiseringer ut fra denne rettspraksis som en nøkkel til å forstå selve definisjonene, uten at det er hensikten å endre den forståelsen av begrepet som er fastlagt i rettspraksis.

⁽¹⁾ Godkjent ved rådsbeslutning 2010/48/EF av 26. november 2009 om Det europeiske fellesskaps inngåelse av De forente nasjoners konvensjon om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (EUT L 23 av 27.1.2010, s. 35).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/24/EU av 26. februar 2014 om offentlige innkjøp (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 65).

For dette formål bør det presiseres at et organ som driver virksomhet på normale markedsvilkår, har som mål å oppnå fortjeneste og bærer tap som oppstår i forbindelse med utøvelsen av virksomheten, ikke bør anses som et «offentligrettslig organ», ettersom allmennhetens behov som det er opprettet for å imøtekomme, eller som det har fått i oppgave å imøtekomme, kan anses å være av industriell eller forretningsmessig art. Tilsvarende er vilkåret som gjelder opprinnelsen til finansieringen av det aktuelle organet, også behandlet i rettspraksis, som har presisert blant annet at finansiering av «størstedelen» betyr av mer enn halvparten, og at en slik finansiering kan omfatte betaling fra brukere som pålegges, beregnes og innkreves i samsvar med offentlig rett.

13) Når det gjelder kombinerte kontrakter, bør gjeldende regler bestemmes ut fra kontraktens hovedgjenstand, dersom de forskjellige delene som utgjør kontraktene, ikke objektivt kan skilles fra hverandre. Det bør derfor presiseres hvordan oppdragsgiverne skal avgjøre hvorvidt de forskjellige delene kan skilles fra hverandre eller ikke. Slik presisering bør bygge på relevant rettspraksis ved Den europeiske unions domstol. Avgjørelse bør treffes fra sak til sak, der oppdragsgiverens uttrykte eller antatte hensikt om å anse de forskjellige delene som utgjør en kombinert kontrakt som udelelige, ikke bør være tilstrekkelig, men bør underbygges av objektiv dokumentasjon som kan begrunne den og godtgjøre at det er nødvendig å inngå én enkelt kontrakt. Et slikt begrunnet behov for å inngå én enkelt kontrakt kan for eksempel foreligge når det gjelder oppføring av én enkelt bygning, der en del skal brukes direkte av den berørte oppdragsgiveren, og en annen del skal drives på grunnlag av en konsesjon, for eksempel til parkeringsplasser for allmennheten. Det bør presiseres at behovet for å inngå én enkelt kontrakt kan skyldes årsaker av både teknisk og økonomisk art.

14) Når det gjelder kombinerte kontrakter som kan deles opp, står oppdragsgiverne alltid fritt til å tildele separate kontrakter for separate deler av den kombinerte kontrakten, og i slike tilfeller bør de bestemmelsene som gjelder for hver separate del, bestemmes utelukkende med hensyn til den særskilte kontraktens egenskaper. På den annen side, dersom oppdragsgiverne velger å ta med andre elementer i innkjøpet, uavhengig av verdi og uavhengig av hvilke rettsregler de andre elementene ellers ville ha vært omfattet av, bør hovedprinsippet være at dette direktiv fortsatt bør gjelde for hele den kombinerte kontrakten, dersom en kontrakt ville ha blitt tildelt i samsvar med bestemmelsene i dette direktiv om den hadde blitt tildelt for seg selv.

15) Det bør imidlertid fastsettes særlige bestemmelser for kombinerte kontrakter som gjelder forsvars- eller sikkerhetsmessige aspekter, eller deler som ikke hører inn under virkeområdet til TEUV. I slike tilfeller bør det være mulig å unnlate å anvende dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet, og at beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF⁽¹⁾. Det bør presiseres at oppdragsgivere ikke bør hindres i å velge å anvende dette direktiv på visse kombinerte kontrakter i stedet for å anvende direktiv 2009/81/EF.

16) Kontrakter kan dessuten tildeles av oppdragsgivere for å oppfylle kravene for flere former for virksomhet, som kan være omfattet av forskjellige rettsordener. Det bør presiseres at rettsordenen som gjelder for én enkelt kontrakt, som skal dekke flere former for virksomhet, bør omfattes av de reglene som gjelder for virksomheten som kontrakten hovedsakelig er beregnet på. Avgjørelsen om hvilken form for virksomhet kontrakten hovedsakelig er beregnet på, kan tas på grunnlag av en analyse av kravene som den særskilte kontrakten skal oppfylle, og som oppdragsgiveren foretar for å anslå kontraktens verdi og utarbeide innkjøpsdokumentene. I visse tilfeller, for eksempel ved innkjøp av en enkelt utstyrsdel for å kunne drive virksomhet der opplysninger som gjør det mulig å anslå hvor mye den skal brukes i forbindelse med de forskjellige typene virksomhet, ikke er tilgjengelig, kan det være objektivt umulig å fastslå hvilken virksomhet kontrakten først og fremst er beregnet på. Det bør angis hvilke regler som gjelder i disse tilfellene.

17) Det bør presiseres at begrepet «markedsdeltakere» bør tolkes i bred forstand slik at det omfatter personer og/eller enheter som tilbyr seg å utføre arbeider, levere produkter eller yte tjenester på markedet, uavhengig av hvilken juridisk form de har valgt å drive sin virksomhet innenfor. Derfor bør selskaper, filialer, datterselskaper, partnerskap, samvirkeforetak, allmennaksjeselskaper, universiteter, uansett om de er offentlige eller private, og andre former for enheter enn fysiske personer alle høre inn under begrepet markedsdeltaker, uavhengig av om de er «juridiske personer» i enhver sammenheng eller ikke.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/81/EF av 13. juli 2009 om samordning av framgangsmåtene ved oppdragsgiveres eller offentlige oppdragsgiveres tildeling av visse bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenestekontrakter på forsvars- og sikkerhetsområdet og om endring av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF (EUT L 216 av 20.8.2009, s. 76).

- 18) Det bør presiseres at grupper av markedsdeltakere, også når de har gått sammen i en form for midlertidig sammenslutning, kan delta i tildelingsprosesser uten at de må ha en bestemt juridisk form. I den grad det er nødvendig, for eksempel dersom det kreves solidaransvar, kan det stilles krav om en bestemt form dersom slike grupper tildeles kontrakten.

Det bør også presiseres at oppdragsgivere bør kunne angi uttrykkelig hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kriteriene og kravene til kvalifikasjon og kvalitativ utvelging angitt i dette direktiv, som kreves av markedsdeltakere som deltar på egen hånd.

Dersom kontrakten gjennomføres av en gruppe av markedsdeltakere, kan det være nødvendig å fastsette vilkår som den enkelte deltaker ikke pålegges. Slike vilkår, som bør begrunnes objektivt og være forholdsmessige, kan for eksempel omfatte krav om at det skal utpekes en felles representant eller en hovedpartner i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, eller krav om opplysninger om gruppens sammensetning.

- 19) For å sikre en virkelig åpning av markedet og en rimelig balanse i anvendelsen av innkjøpsreglene innenfor vann- og energiforsyning, transport og posttjenester, må foretakene som skal omfattes, identifiseres på en annen måte enn ved å vise til rettslig status. Det bør derfor sikres at prinsippet om likebehandling av oppdragsgivere i offentlig sektor og i privat sektor ikke er truet. I henhold til artikkel 345 i TEUV er det også nødvendig å sikre at reglene for eiendomsretten i medlemsstatene ikke berøres.

- 20) Begrepet særrett eller enerett er sentralt for definisjonen av dette direktivs virkeområde, ettersom enheter som verken er offentlige oppdragsgivere eller offentlige foretak i henhold til dette direktiv, bare er underlagt dets bestemmelser i den grad de utøver en form for virksomhet som er omfattet på grunnlag av slike rettigheter. Det bør derfor presiseres at rettigheter som

er gitt ved en framgangsmåte som er basert på objektive kriterier, særlig i henhold til Unionens regelverk, og som er offentliggjort på tilstrekkelig måte, ikke utgjør særrett eller enerett i henhold til dette direktiv.

Dette regelverket bør omfatte europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF⁽¹⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF⁽²⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF⁽³⁾, europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF⁽⁴⁾ og europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007⁽⁵⁾.

Det bør også presiseres at denne listen over regelverk ikke er uttømmende, og at enhver form for rettigheter, herunder ved tildeling av konsesjon, som er gitt ved andre framgangsmåter basert på objektive kriterier, og som er offentliggjort på tilstrekkelig måte, ikke utgjør særrett eller enerett med hensyn til definisjonen av den personkretsen som omfattes av dette direktiv. Begrepet enerett bør også benyttes for å bestemme hvorvidt bruk av en framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse vil være berettiget fordi bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene bare kan ytes av en bestemt markedsdeltaker på grunn av vern av visse eneretter.

Med tanke på at disse bestemmelsene har forskjellig rettslig formål, bør det imidlertid presiseres at begrepet enerett ikke må ha samme betydning i de to sammenhengene. Det bør derfor presiseres at en enhet som har fått enerett til å yte en bestemt tjeneste i et bestemt geografisk område etter en framgangsmåte som er basert på objektive kriterier og som det er sikret tilstrekkelig innsyn i, ikke selv, dersom den var et privat organ, vil være en oppdragsgiver, men at den likevel vil være den eneste enheten som kan yte den berørte tjenesten i dette området.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/73/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for naturgass og om oppheving av direktiv 2003/55/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 94).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/72/EF av 13. juli 2009 om felles regler for det indre marked for elektrisk kraft og om oppheving av direktiv 2003/54/EF (EUT L 211 av 14.8.2009, s. 55).

⁽³⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF av 15. desember 1997 om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet (EFT L 15 av 21.1.1998, s. 14).

⁽⁴⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 94/22/EF av 30. mai 1994 om vilkårene for tildeling og bruk av tillatelser til å drive leting etter og utvinning av hydrokarboner (EFT L 164 av 30.6.1994, s. 3).

⁽⁵⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

- 21) Visse enheter er aktive innenfor produksjon, overføring og distribusjon av både varme og kjøling. Det kan være noe usikkert hvilke regler som får anvendelse på virksomhet i forbindelse med henholdsvis varme og kjøling. Det bør derfor presiseres at offentlige oppdragsgivere, offentlige foretak og private selskaper som er aktive innenfor varmesektoren, er omfattet av dette direktiv, mens private foretak i tillegg må drive sin virksomhet på grunnlag av særrett eller enerett. På den annen side er offentlige oppdragsgivere som driver virksomhet innenfor kjøling, omfattet av reglene i direktiv 2014/24/EU, mens offentlige og private foretak, uavhengig av om de driver sin virksomhet på grunnlag av særrett eller enerett, ikke omfattet av innkjøpsregler. Endelig bør det presiseres at kontrakter som er tildelt med sikte på å gjennomføre kontrakter innenfor både varme og kjøling, bør behandles i henhold til bestemmelsene om kontrakter om utøvelse av flere former for virksomhet, for å bestemme hvilke innkjøpsregler som eventuelt gjelder for tildelingen.
- 22) Før det planlegges å endre virkeområdet for dette direktiv og direktiv 2014/24/EU for denne sektoren, bør situasjonen i kjølesektoren undersøkes for å innhente tilstrekkelige opplysninger, særlig når det gjelder konkurransesituasjonen, omfanget av innkjøp på tvers av landegrensene og de berørte partenes synspunkter. Med tanke på at anvendelsen av europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU⁽¹⁾ på sektoren vil kunne ha betydelig virkning i form av at markedet åpnes, vil det være hensiktsmessig å gjennomføre undersøkelsen i forbindelse med at virkningen av direktiv 2014/23/EU vurderes.
- 23) Uten at dette direktivs virkeområde utvides på noen måte, bør det presiseres at produksjon, engros- og detaljsalg av elektrisk kraft er omfattet når dette direktiv viser til forsyning av elektrisk kraft.
- 24) Oppdragsgivere som driver virksomhet innenfor drikkevannsektoren, kan også drive annen virksomhet knyttet til vann, for eksempel prosjekter innenfor vannbygging, vanning, tørrlegging eller tømning og rensing av kloakk. I så fall skal oppdragsgivere kunne anvende de framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter som er fastsatt i dette direktiv, på all virksomhet knyttet til vann, uavhengig av hvilken del av vannets kretsløp det gjelder. Innkjøpsreglene av den typen som er foreslått for leveranse av produkter, er imidlertid ikke hensiktsmessige for innkjøp av vann, gitt behovet for å kjøpe vann fra kilder som ligger i nærheten av området der det vil bli brukt.
- 25) Innkjøp i forbindelse med olje- og gassleting bør unntas, ettersom denne sektoren gjennomgående har vist seg å være gjenstand for så stor konkurranse at det ikke lenger er nødvendig med den innkjøpsdisiplinen som følger av Unionens innkjøpsregler. Ettersom utvinning av olje og gass fortsatt hører inn under dette direktivs virkeområde, kan det bli nødvendig å skille mellom leting og utvinning. Dersom dette gjøres, bør «leting» anses å omfatte den virksomheten som utføres for å undersøke om det finnes olje og gass i et gitt område, og dersom det er tilfelle, om det er drivverdig, mens «utvinning» bør anses som «produksjon» av olje og gass. I samsvar med etablert praksis ved fusjoner, bør «produksjon» også anses å omfatte «utbygging», dvs. oppsetting av tilstrekkelig infrastruktur for framtidig produksjon (oljeplattformer, rørledninger, terminaler osv.).
- 26) Offentlige oppdragsgivere bør benytte alle de midler de har til rådighet i samsvar med nasjonal rett for å hindre forstyrrelser i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter som har sitt utspring i interessekonflikter. Dette kan omfatte framgangsmåter for å identifisere, forebygge og avhjelpe interessekonflikter.
- 27) Rådsbeslutning 94/800/EF⁽²⁾ godkjente særlig WTO-avtalen om offentlige innkjøp («GPA»). Målet med GPA er å etablere en multilateral ramme av avveide rettigheter og plikter i forbindelse med offentlige kontrakter, med sikte på å liberalisere og øke verdenshandelen. For kontrakter som er omfattet av vedlegg 1, 3, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, bør oppdragsgivere oppfylle sine forpliktelser i henhold til disse avtalene ved å anvende dette direktiv på markedsdeltakere i tredjestater som har underskrevet avtalene.
- 28) GPA får anvendelse på kontrakter som overstiger visse terskelverdier fastsatt i GPA, og som er uttrykt i spesielle trekkrettigheter. Terskelverdiene som er fastsatt ved dette direktiv, bør tilpasses for å sikre at de tilsvarende motverdien i euro av terskelverdiene fastsatt i

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2014/23/EU av 26. februar 2014 om tildeling av konsesjonskontrakter (EUT L 94 av 28.3.2014, s. 1).

⁽²⁾ Rådsbeslutning 94/800/EF av 22. desember 1994 om inngåelse på vegne av Det europeiske fellesskap, på områder som faller inn under dets myndighet, av avtalene som ble oppnådd i Uruguay-rundens multilaterale forhandlinger (1986–1994) (EFT L 336 av 23.12.1994, s. 1).

GPA. Det bør også fastsettes regelmessig revisjon av terskelverdiene uttrykt i euro slik at de ved hjelp av en rent matematisk beregning kan tilpasses eventuelle svingninger i verdien av euro i forhold til disse spesielle trekkrettighetene.

Bortsett fra disse matematiske tilpasningene, bør en økning i terskelverdiene fastsatt i GPA undersøkes ved neste forhandlingsrunde.

For å unngå en mengde forskjellige terskelverdier er det dessuten hensiktsmessig, uten at Unionens internasjonale forpliktelser berøres, å fortsatt anvende de samme terskelverdiene på alle oppdragsgivere, uavhengig av hvilken sektor de driver virksomhet i.

- 29) Det bør presiseres at det ved beregning av en kontrakts verdi skal tas hensyn til alle inntekter, uavhengig av om de kommer fra oppdragsgiveren eller fra tredjemann.

Det bør også presiseres at for å beregne terskelverdiene, bør begrepet om lignende varer forstås som produkter som er beregnet på identisk eller lignende bruk, for eksempel varer som utgjøres av en rekke næringsmidler eller av en rekke kontormøbler. Normalt vil en markedsdeltaker som er aktiv på det berørte feltet, sannsynligvis føre slike varer som en del av sitt normale produktutvalg.

- 30) For å beregne verdien av et gitt innkjøp bør det presiseres at det bare bør være tillatt å basere den beregnede verdien på en oppdeling av innkjøpet dersom dette er objektivt begrunnet. Det kan for eksempel være berettiget å beregne kontraktsverdier for en separat driftsenhet hos oppdragsgiveren, forutsatt at den aktuelle enheten er selvstendig ansvarlig for sitt innkjøp. Dette kan antas å være tilfelle dersom den separate driftsenheten selvstendig står for framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter og tar kjøpsbeslutningene, har et eget budsjett til rådighet for de berørte innkjøpene, inngår kontrakten selvstendig og finansierer den fra et budsjett den har til sin rådighet. En oppdeling er ikke begrunnet dersom oppdragsgiveren bare organiserer et innkjøp på en desentralisert måte.

- 31) Dette direktiv er rettet til medlemsstatene og får ikke anvendelse på innkjøp utført av internasjonale organisasjoner på egne vegne og for egen regning. Det er imidlertid nødvendig å presisere i hvilken grad dette direktiv bør få anvendelse på innkjøp som er underlagt særlige internasjonale regler.

- 32) Det bør bemerkes at voldgifts- og meglings tjenester og andre lignende former for alternative tvisteløsninger vanligvis ytes av organer eller personer som er utpekt eller utvalgt på en slik måte at de ikke kan omfattes av innkjøpsregler. Det bør presiseres at dette direktiv ikke får anvendelse på kontrakter om yting av slike tjenester, uansett deres betegnelse i henhold til nasjonal rett.

- 33) Et visst antall juridiske tjenester ytes av tjenesteytere som er utpekt av en rett eller domstol i en medlemsstat, omfatter advokaters representasjon av klienter i rettergang, skal utføres av notarius publicus eller er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet. Slike juridiske tjenester utføres vanligvis av organer eller enkeltpersoner som er utpekt eller valgt på en måte som ikke kan omfattes av innkjøpsregler, for eksempel utpeking av statsadvokater i visse medlemsstater. Disse juridiske tjenestene bør derfor unntas fra dette direktivs virkeområde.

- 34) Det er hensiktsmessig å presisere at det med begrepet finansielle instrumenter som nevnt i dette direktiv, menes det samme som i annet regelverk for det indre marked, og i lys av den nylige opprettelsen av Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning, bør det angis at transaksjoner som gjennomføres med stabiliseringsfondet og stabiliseringsordningen, bør unntas fra dette direktivs virkeområde. Endelig bør det presiseres at lån, uavhengig av om de er tilknyttet utstedelse av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter eller andre operasjoner / annen virksomhet i tilknytning til dette, bør unntas fra dette direktivs virkeområde.

- 35) Det bør bemerkes at artikkel 5 nr. 1 i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007⁽¹⁾ uttrykkelig fastsetter at direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF får anvendelse på henholdsvis tjenestekontrakter og kontrakter om offentlig tjenesteyting for offentlig persontransport med buss eller sporvogn, mens forordning (EF) nr. 1370/2007 får anvendelse på konsesjoner for offentlig persontransport med buss eller sporvogn. Videre bør det bemerkes at nevnte forordning fortsatt får anvendelse på kontrakter om offentlig tjenesteyting og på konsesjoner for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane. For å klargjøre forholdet mellom dette direktiv og forordning (EF) nr. 1370/2007 bør det uttrykkelig fastsettes at dette direktiv ikke bør få anvendelse på tjenestekontrakter for yting av offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, og at tildelingen av slike kontrakter fortsatt bør være underlagt nevnte forordning. I den grad forordning (EF)

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1370/2007 av 23. oktober 2007 om offentlig persontransport med jernbane og på vei og om oppheving av rådsforordning (EØF) nr. 1191/69 og 1107/70 (EUT L 315 av 3.12.2007, s. 1).

nr. 1370/2007 overlater til nasjonal rett å avvike fra reglene fastsatt i nevnte forordning, bør medlemsstatene kunne fortsette å fastsette i sin nasjonale rett at tjenstekontrakter for offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane, skal tildeles gjennom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som er i samsvar med deres generelle regler for offentlige innkjøp.

36) Dette direktiv bør ikke få anvendelse på visse nødmeldingstjenester dersom de utføres av ideelle organisasjoner eller sammenslutninger, ettersom slike organisasjoners egenart vil være vanskelig å beholde dersom tjenesteyterne skulle velges etter framgangsmåtene som angis i dette direktiv. Dette unntaket bør imidlertid ikke strekke seg ut over det som er strengt nødvendig. Det bør derfor angis uttrykkelig at ambulansetjenester for transport av pasienter ikke bør unntas. I den forbindelse er det videre nødvendig å presisere at CPV-gruppe 601 «Landtransporttjenester» ikke omfatter ambulansetjenester, som finnes i CPV-klasse 8514. Det bør derfor presiseres at tjenester som omfattes av CPV-kode 85143000-3, som består utelukkende av ambulansetjenester for transport av pasienter, bør være underlagt særordningen opprettet for samfunnstjenester og andre spesifikke tjenester (den «lette ordningen»). Følgelig ville også kombinerte kontrakter for yting av ambulansetjenester generelt vært underlagt den lette ordningen dersom verdien av ambulansetjenestene for transport av pasienter var større enn verdien av andre ambulansetjenester.

37) I visse tilfeller kan en offentlig oppdragsgiver eller en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere være den eneste kilden til en bestemt tjeneste, som den har enerett til å yte i henhold til lover og offentliggjorte forskrifter som er forenlige med TEUV. Det bør presiseres at tjenstekontrakter kan tildeles til denne offentlige oppdragsgiveren eller sammenslutningen uten at dette direktiv får anvendelse.

38) Det er betydelig rettslig usikkerhet med hensyn til i hvor stor grad kontrakter inngått mellom offentlige oppdragsgivere bør omfattes av regler for offentlige innkjøp. Relevant rettspraksis ved Den europeiske unions domstol tolkes forskjellig i de forskjellige medlemsstatene og også av de forskjellige offentlige oppdragsgiverne. Ettersom slik rettspraksis på samme måte vil få

anvendelse på offentlige myndigheter ved virksomhet i de sektorene som er omfattet av dette direktiv, bør det sikres at de samme reglene får anvendelse og tolkes likt i både dette direktiv og direktiv 2014/24/EU.

39) Mange oppdragsgivere er organisert som en økonomisk gruppe som kan bestå av en rekke selvstendige foretak, og ofte har hvert av disse foretakene en spesialisert rolle innenfor den økonomiske gruppen. Det er derfor hensiktsmessig å utelukke visse tjenstekontrakter, varekontrakter og bygge- og anleggskontrakter som tildeles et tilknyttet foretak som har som hovedvirksomhet å levere slike tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeider til gruppen som foretaket inngår i, og ikke å tilby dem på markedet. Det er også hensiktsmessig å utelukke visse tjenstekontrakter, varekontrakter og bygge- og anleggskontrakter som en oppdragsgiver har tildelt et fellesforetak som består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve virksomhet som er omfattet av dette direktiv, og som dette foretaket inngår i. Det bør imidlertid sikres at denne utelukkelsen ikke fører til konkurransevridning til fordel for foretakene eller fellesforetakene som er tilknyttet oppdragsgiverne; det bør fastsettes passende regler, særlig for hvor stor del av omsetningen som foretakene kan skaffe fra markedet, slik at de når denne grensen er nådd, mister muligheten til å få tildelt kontrakter uten utlysning av konkurranse, samt for sammensetningen av fellesforetak og stabiliteten i forbindelsene mellom disse fellesforetakene og oppdragsgiverne som de består av.

40) Forbindelsene mellom bestemmelsene om samarbeid mellom offentlige myndigheter og bestemmelsene om tildeling av kontrakter til tilknyttede foretak eller innenfor rammene av fellesforetak bør også presiseres.

41) Foretak bør anses som tilknyttede dersom det foreligger en direkte eller indirekte dominerende innflytelse mellom oppdragsgiveren og det berørte foretaket, eller dersom et annet foretak utøver dominerende innflytelse på begge; i denne sammenhengen bør privat kapitalinteresse i seg selv ikke være relevant. Det bør være så enkelt som mulig å kontrollere om et foretak er tilknyttet en bestemt oppdragsgiver. Med tanke på at det allerede må ha blitt kontrollert om det foreligger en slik direkte eller indirekte dominerende innflytelse for å avgjøre om de berørte foretakenes og oppdragsgivernes årsregnskap bør være konsolidert, bør foretak derfor anses som tilknyttede dersom årsregnskapene deres er konsolidert. I visse tilfeller får imidlertid Unionens regler for konsoliderte regnskaper ikke anvendelse, for eksempel som følge av de aktuelle foretakenes størrelse eller fordi visse vilkår som gjelder deres juridiske form,

ikke er oppfylt. I slike tilfeller, der europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU⁽¹⁾ ikke får anvendelse, vil det være nødvendig å undersøke om det foreligger en direkte eller indirekte dominerende innflytelse, idet det tas hensyn til eierskap, kapitalinteresse eller de reglene som gjelder for disse foretakene.

- 42) Samfinansiering av forsknings- og utviklingsprogrammer fra industrien bør oppmuntres. Det bør følgelig presiseres at dette direktiv får anvendelse bare når det ikke foreligger noen slik samfinansiering, og når resultatene av forsknings- og utviklingsvirksomheten tilfaller den berørte oppdragsgiveren. Dette bør ikke utelukke muligheten for at tjenesteyteren som har utført slik virksomhet, kan offentliggjøre en rapport om dette, så lenge oppdragsgiveren beholder eneretten til å bruke resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet i sin egen virksomhet. Fiktiv deling av resultatene av forsknings- og utviklingsarbeidet eller rent symbolsk deltakelse i betalingen til tjenesteyteren, bør imidlertid ikke hindre at dette direktiv får anvendelse.
- 43) Dette direktiv bør ikke få anvendelse verken på kontrakter som inngås med sikte på å tillate gjennomføring av en virksomhet som er omfattet av dette direktiv, eller på prosjektkonkurranser som er organisert med sikte på drive slik virksomhet, dersom denne virksomheten i medlemsstaten der den utøves, ikke er utsatt for direkte konkurranse på markeder der adgangen ikke er begrenset. Det er derfor hensiktsmessig å beholde framgangsmåten som får anvendelse på alle sektorer eller deler av sektorene som er omfattet av dette direktiv, og som gjør det mulig å ta hensyn til virkningene av en nåværende eller framtidig åpning for konkurranse. En slik framgangsmåte bør gir rettsikkerhet for de berørte enhetene samt en egnet beslutningsprosess som gjør det mulig på kort tid å sikre ensartet anvendelse av unionsretten på dette området. Av hensyn til rettssikkerheten bør det presiseres at alle beslutninger som treffes før dette direktiv trer i kraft vedrørende anvendelsesområdet for de tilsvarende bestemmelsene angitt i artikkel 30 i direktiv 2004/17/EF, fortsatt får anvendelse.
- 44) Direkte konkurranseutsatthet bør vurderes på grunnlag av objektive kriterier, idet det tas hensyn til de særlige kjennetegnene for den berørte sektoren eller de berørte delene av den. Denne vurderingen begrenses imidlertid av de korte fristene som gjelder, og av behovet for å stole på de opplysningene som er tilgjengelige for Kommisjonen – enten fra allerede tilgjengelige kilder,

eller fra opplysninger som er innhentet i forbindelse med anvendelsen av artikkel 35 – og som ikke kan suppleres med mer tidkrevende metoder, herunder særlig offentlige høringer som rettes til de berørte markedsdeltakerne. Vurderingen av direkte konkurranseutsatthet som kan utføres innenfor rammen av dette direktiv, berører derfor ikke den fullstendige anvendelsen av konkurranseregelverket.

- 45) Vurderingen av hvorvidt en bestemt sektor eller deler av den er direkte utsatt for konkurranse, bør gjøres med hensyn til det særlige området der virksomheten eller berørte deler av den utføres av de relevante markedsdeltakerne, det såkalt «relevante geografiske markedet». Ettersom dette begrepet er avgjørende for vurderingen, bør det gis en passende definisjon på grunnlag av eksisterende begreper i unionsretten. Det bør også presiseres at det relevante geografiske markedet ikke nødvendigvis sammenfaller med den berørte medlemsstatens territorium, og følgelig bør beslutninger om anvendelsesområdet for unntaket kunne begrenses til deler av den berørte medlemsstatens territorium.
- 46) Gjennomføringen og anvendelsen av hensiktsmessig unionsregelverk som åpner en bestemt sektor eller en del av den, bør anses som tilstrekkelig grunnlag for å anta at det er fri adgang til det aktuelle markedet. Slikt hensiktsmessig regelverk bør identifiseres i et vedlegg som kan ajourføres av Kommisjonen. Når Kommisjonen ajourfører det nevnte vedlegget, bør den særlig ta hensyn til mulig vedtakelse av tiltak som medfører at andre sektorer enn dem som det allerede vises til regelverk for i nevnte vedlegg, åpnes for reell konkurranse, for eksempel sektoren for nasjonal persontransport med jernbane.
- 47) Dersom det ikke antas at det er fri adgang til et bestemt marked på grunnlag av gjennomføringen av hensiktsmessig unionsregelverk, bør det rettslig og faktisk dokumenteres at det er fri adgang til det. Dersom en medlemsstat utvider anvendelsen av en unionsrettsakt som åpner en bestemt sektor for konkurranse, til situasjoner som faller utenfor den aktuelle rettsaktens virkeområde, for eksempel ved å anvende direktiv 94/22/EF på kullsektoren eller europaparlaments- og rådsdirektiv 2012/34/EU⁽²⁾ på persontransport på nasjonalt plan, bør en slik omstendighet tas hensyn til ved vurdering av hvorvidt det er fri adgang til den berørte sektoren.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2013/34/EU av 26. juni 2013 om årsregnskaper, konsernregnskaper og tilhørende rapporter for visse typer foretak, om endring av europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/43/EF og om oppheving av rådsdirektiv 78/660/EØF og 83/349/EØF. (EUT L 182 av 29.6.2013, s. 19).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 34/2004/EU av 21. november 2012 om opprettelse av et felles europeisk jernbaneanområde (EUT L 343 av 14.12.2012, s. 32).

48) Uavhengige nasjonale myndigheter, for eksempel sektorvise reguleringsmyndigheter eller konkurransemyndigheter, besitter normalt spesifikk fagkunnskap, opplysninger og kunnskap som vil være nyttig ved vurdering av hvorvidt en bestemt virksomhet eller del av den er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til. Forespørsler om unntak bør derfor eventuelt ledsages av eller omfatte en nylig uttalelse om konkurransesituasjonen i den berørte sektoren, vedtatt av en vedkommende uavhengig nasjonal myndighet for den berørte virksomheten.

Dersom det ikke foreligger noen begrunnet og dokumentert uttalelse vedtatt av en vedkommende uavhengig nasjonal myndighet for den berørte virksomheten, vil det kreves mer tid for å kunne vurdere en forespørsel om unntak. Fristene for Kommisjonens vurderinger av slike forespørsler bør derfor endres tilsvarende.

49) Kommisjonen bør alltid være forpliktet til å undersøke forespørsler som er i samsvar med de nærmere reglene for anvendelse av framgangsmåtene for å fastslå hvorvidt en bestemt virksomhet eller del av den er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til. Det bør imidlertid også presiseres at kompleksiteten i slike forespørsler kan medføre at det ikke alltid vil være mulig å sikre at det innen de gjeldende fristene kan vedtas gjennomføringsrettsakter som kan fastslå hvorvidt en bestemt virksomhet eller del av den er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til.

50) Det bør presiseres at Kommisjonen bør ha mulighet til å kreve at medlemsstatene eller oppdragsgiverne gir, supplerer eller klargjør opplysninger. Kommisjonen bør sette en passende frist for dette som, idet det også tas behørig hensyn til behovet for å overholde de fristene som er satt for at Kommisjonen skal vedta sin gjennomføringsrettsakt, bør ta hensyn til faktorer som kompleksiteten i de opplysningene som etterspørres, og hvorvidt opplysningene er lett tilgjengelige.

51) Sysselsetting og ansettelse bidrar til integrering i samfunnet og er viktige ledd i arbeidet for å sikre alle like muligheter. I denne forbindelse kan vernede bedrifter spille en betydelig rolle. Det samme gjelder for andre foretak med et sosialt formål, som har som hovedmål å bidra til sosial og yrkesmessig integrering

eller reintegrering av personer med nedsatt funksjons- evne og vanskeligstilte personer, for eksempel arbeidsløse, personer som tilhører vanskeligstilte minoriteter eller ellers sosialt marginaliserte grupper. Det er imidlertid mulig at slike bedrifter og virksomheter ikke er i stand til å innhente kontrakter på normale konkurransevilkår. Det bør derfor fastsettes at medlemsstatene bør kunne forbeholde slike bedrifter eller virksomheter retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter eller visse deler av disse, eller forbeholde gjennomføringen av slike kontrakter for programmer for vernede arbeidsplasser.

52) Med sikte på en hensiktsmessig integrering av miljømessige, sosiale og arbeidsmarkedsmessige krav i framgangsmåtene ved tildeling av offentlige kontrakter, er det særlig viktig at medlemsstatene og oppdragsgiverne treffer relevante tiltak for å sikre oppfyllelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige forpliktelser som gjelder de stedene der bygge- og anleggsarbeid utføres eller tjenesteytingen foregår, og som er resultatet av lover, bestemmelser, forordninger og beslutninger på både nasjonalt plan og unionsplan samt kollektive avtaler, forutsatt at disse reglene og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten. Likeledes bør forpliktelser som følger av internasjonale avtaler som er ratifisert av alle medlemsstatene og oppført i vedlegg XIV, få anvendelse under gjennomføringen av kontrakten. Dette bør imidlertid ikke på noen måte hindre anvendelse av arbeids- og ansettelsesvilkår som er mer gunstige for arbeidstakerne.

De relevante tiltakene bør anvendes i samsvar med de grunnleggende prinsippene i unionsretten, særlig med sikte på å sikre likebehandling. Slike relevante tiltak bør anvendes i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF⁽¹⁾ og på en måte som sikrer likebehandling og ikke forskjellsbehandler, verken direkte eller indirekte, markedsdeltakere og arbeidstakere fra andre medlemsstater.

53) Tjenestene bør anses for å være ytt på det stedet der de egentlige ytelsene utføres. Når tjenestene ytes på avstand, for eksempel tjenester som ytes av telefonsentre, bør disse tjenestene anses å være ytt på det stedet der de utføres, uansett hvilke steder og medlemsstater tjenestene er rettet mot.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 96/71/EF av 16. desember 1996 om utsending av arbeidstakere i forbindelse med tjenesteyting (EUT L 18 av 21.1.1997, s. 1).

- 54) De relevante forpliktelsene kan gjenspeiles i kontraktsvilkårene. Det bør også være mulig å ta med i offentlige kontrakter klausuler som sikrer at kollektive avtaler i samsvar med unionsretten overholdes. Manglende oppfyllelse av de relevante forpliktelsene kan anses som en alvorlig forsømmelse fra den berørte markedsdeltakerens side, og kan medføre at markedsdeltakeren utelukkes fra framgangsmåten ved tildeling av en offentlig kontrakt.
- 55) Kontroll med overholdelse av miljø-, sosial- og arbeidsrettslige bestemmelser bør foretas på de relevante trinnene i framgangsmåten ved tildeling av offentlige kontrakter, ved anvendelse av de allmenne prinsippene for valg av deltakere og tildeling av kontrakter, ved anvendelse av utelukkelseskriterier og ved anvendelse av bestemmelsene vedrørende unormalt lave anbud. Den nødvendige kontrollen for dette formål bør foretas i samsvar med de relevante bestemmelsene i dette direktiv, særlig bestemmelsene om dokumentasjon og egenerklæringer.
- 56) Ingen bestemmelse i dette direktiv er til hinder for å pålegge eller gjennomføre tiltak som er nødvendige for å beskytte offentlig orden, offentlig moral, offentlig sikkerhet, helse, menneskers og dyrs liv eller plantehelse eller andre miljøtiltak, særlig med sikte på en bærekraftig utvikling, forutsatt at disse tiltakene er i samsvar med TEUV.
- 57) Forskning og innovasjon, herunder miljønnovasjon og sosial nyskaping, er blant de viktigste driverne av framtidig vekst og er satt i sentrum for Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. Oppdragsgiverne bør gjøre best mulig strategisk bruk av offentlige innkjøp for å fremme nyskaping. Kjøp av nyskapende produkter, bygge- og anleggsarbeider og tjenester spiller en viktig rolle i arbeidet med å øke effektiviteten og kvaliteten i offentlig tjenesteyting, samtidig som viktige samfunnsmessige utfordringer håndteres. Det bidrar til å få mest mulig verdi ut av midlene samt bredere økonomisk, miljømessig og samfunnsmessig nytte med hensyn til å skape nye ideer, omskape disse til nyskapende produkter og tjenester og derigjennom fremme bærekraftig økonomisk vekst.
- Det bør bemerkes at det er skissert en rekke innkjøpsmodeller i kommisjonsmeldingen av 14. desember 2007 med tittelen «Pre-commercial Procurement: Driving innovation to ensure sustainable high quality public services in Europe» (førkommersielle innkjøp: økt nyskaping for å sikre bærekraftig høy kvalitet i offentlig tjenesteyting i Europa), som omhandler innkjøp av de
- forsknings- og utviklingstjenestene som ikke hører inn under dette direktivs virkeområde. Disse modellene vil fortsatt være tilgjengelige, men dette direktiv bør også bidra til å forenkle innkjøp av nyskapende løsninger og hjelpe medlemsstatene med å nå målene for nyskaping i EU («Innovation Union»).
- 58) På grunn av betydningen av nyskaping bør oppdragsgiverne oppmuntres til å tillate alternative anbud så ofte som mulig. Disse oppdragsgivernes oppmerksomhet bør følgelig trekkes mot behovet for å definere de minstekravene som de alternative anbudene skal oppfylle, før det angis at det kan leveres alternative anbud.
- 59) Dersom et behov for utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som følger av dette, ikke kan oppfylles av løsninger som allerede finnes på markedet, bør oppdragsgivere ha tilgang til en særlig framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som hører inn under dette direktivs virkeområde. Denne særlige framgangsmåten bør gjøre det mulig for oppdragsgivere å etablere langsiktige innovasjonspartnerskap til utvikling og etterfølgende innkjøp av nye, nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider, forutsatt at slike nyskapende produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider kan leveres i henhold til avtalt ytelsesnivå og kostnad, uten å måtte benytte en separat framgangsmåte ved tildeling av kontrakter for innkjøpet. Innovasjonspartnerskapet bør være basert på de saksbehandlingsreglene som gjelder for framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse, og kontrakter bør tildeles utelukkende på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, som er best egnet ved sammenligning av anbud på nyskapende løsninger. Uavhengig av om det gjelder svært store prosjekter eller mindre, nyskapende prosjekter, bør innovasjonspartnerskapet være strukturert slik at det kan gi nødvendig tiltrekningskraft på markedet og stimulere til utvikling av en nyskapende løsning, uten å sette markedet ut av spill. Oppdragsgivere bør derfor ikke bruke innovasjonspartnerskap på en måte som hindrer, begrenser eller vrir konkurransen. I visse tilfeller kan etablering av innovasjonspartnerskap med flere samarbeidspartnere bidra til å unngå en slik virkning.
- 60) Erfaring har vist at konkurransedialog, fastsatt i henhold til direktiv 2014/24/EU, har vært til nytte i tilfeller der de offentlige oppdragsgiverne ikke klarer å definere hvordan deres behov skal oppfylles eller vurdere hva markedet kan tilby når det gjelder tekniske, økonomiske eller juridiske løsninger. Denne situasjonen kan særlig oppstå ved nyskapende prosjekter, gjennomføring av viktige integrerte prosjekter vedrørende infrastruktur for

transport, store datanettverk eller prosjekter som omfatter kompleks og strukturert finansiering. Medlemsstatene bør derfor kunne stille dette verktøyet til rådighet for oppdragsgivere. Dersom det er relevant, bør offentlige oppdragsgivere oppmuntres til å utnevne en prosjektleder som skal sikre godt samarbeid mellom markedsdeltakerne og den offentlige oppdragsgiveren under tildelingsprosessen.

- 61) I lys av den negative innvirkningen på konkurransen bør framgangsmåter med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse brukes bare i helt ekstraordinære tilfeller. Dette unntaket bør begrenses til tilfeller der kunngjøring enten ikke er mulig, av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, eller der det fra begynnelsen av er klart at kunngjøring ikke vil utløse mer konkurranse eller bedre resultater for innkjøpet, ikke minst fordi det objektivt sett bare er én markedsdeltaker som kan utføre kontrakten. Dette gjelder for kunstverk, der kunstnerens identitet i seg selv bestemmer selve kunstverkets unike karakter og verdi. Eksklusivitet kan også oppstå av andre årsaker, men det er bare situasjoner med objektiv eksklusivitet som kan berettigede bruken av framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse, der situasjonen med eksklusivitet ikke er skapt av oppdragsgiveren selv med sikte på den framtidige framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Oppdragsgivere som gjør bruk av dette unntaket, bør angi årsakene til at det ikke er rimelige alternativer eller erstatninger, for eksempel bruken av alternative distribusjonskanaler, herunder utenfor oppdragsgiverens medlemsstat, eller muligheten for funksjonelt sammenlignbare bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester.

Dersom situasjonen med eksklusivitet skyldes tekniske årsaker, bør de defineres nøye og begrunnes i hvert enkelt tilfelle. De kan for eksempel bestå i at det vil være nærmest teknisk umulig for en annen markedsdeltaker å oppnå den nødvendige ytelsen, eller at det er nødvendig å bruke spesifikk fagkunnskap, spesifikke verktøyer eller midler som bare én markedsdeltaker har til sin rådighet. Tekniske årsaker kan også skyldes særlige krav til samvirkingsevne som skal oppfylles for å sikre funksjonsevnen til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes.

Endelig er en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter ikke nyttig dersom varekjøp foretas direkte på et råvaremarked, herunder handelsplasser for råvarer som landbruksvarer, råstoffer og energiprodukter, der den regulerte og overvåkede multilaterale handelsstrukturen på naturlig måte garanterer markedspriser.

- 62) Det bør presiseres at bestemmelsene om vern av fortrolige opplysninger ikke på noen måte hindrer offentliggjøring av ikke-fortrolige deler av inngåtte kontrakter, herunder eventuelle senere endringer.

- 63) Elektroniske informasjons- og kommunikasjonsmidler kan i stor grad forenkle offentliggjøring av kontrakter og øke effektiviteten og innsynet i innkjøpsprosesser. Disse bør bli standardformene for kommunikasjon og informasjonsutveksling i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, ettersom de i stor grad øker markedsdeltakernes mulighet til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på hele det indre marked. For dette formål bør elektronisk overføring av kunngjøring, elektronisk tilgjengelighet til innkjøpsdokumenter og – etter en overgangsperiode på 30 måneder – fullstendig elektronisk kommunikasjon, det vil si kommunikasjon med elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten, herunder overføring av anmodninger om å delta, særlig overføring av anbud (elektronisk innlevering), gjøres obligatorisk. Medlemsstatene og oppdragsgiverne bør stå fritt til å gå lenger dersom de ønsker det. Det bør også presiseres at obligatorisk bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til dette direktiv imidlertid ikke innebærer at oppdragsgivere er forpliktet til å behandle anbud elektronisk eller gjennomføre elektronisk evaluering eller automatisk behandling. I henhold til dette direktiv bør dessuten ingen elementer av prosessen for offentlige innkjøp etter kontraktstildelingen omfattes av forpliktelsen til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, og det bør heller ikke den interne kommunikasjonen hos oppdragsgiveren.

- 64) Oppdragsgivere bør, unntatt i visse særlige situasjoner, bruke elektroniske kommunikasjonsmidler som er ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og driftskompatible med de IKT-produktene som generelt brukes, og som ikke begrenser markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Bruken av slike kommunikasjonsmidler bør også ta hensyn til tilgjengeligheten for personer med nedsatt funksjonsevne. Det bør presiseres at forpliktelsene til å bruke elektroniske midler på alle trinn i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, vil være hensiktsmessig verken der bruken av elektroniske midler ville kreve spesialverktøy eller særlige filformater som ikke er allment tilgjengelige, eller der den berørte kommunikasjonen bare kan gjennomføres med særlig kontorutstyr. Oppdragsgivere bør derfor ikke være forpliktet til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i visse tilfeller, som det bør gis en uttømmende oversikt over. Dette direktiv fastsetter at slike tilfeller bør omfatte situasjoner som vil kreve bruk av særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for oppdragsgivere, for eksempel bredformatskrivere. I enkelte framgangsmåter

ved tildeling av kontrakter kan innkjøpsdokumentene kreve innlevering av en fysisk modell eller en modell i målestokk, som ikke kan leveres til oppdragsgiverne elektronisk. I slike situasjoner bør modellen sendes til oppdragsgiverne per post eller med annen egnet transportør.

Det bør imidlertid presiseres at bruken av andre kommunikasjonsmidler bør begrenses til de elementene i anbudet som det ikke kreves elektroniske kommunikasjonsmidler for.

Det bør presiseres at dersom det er nødvendig av tekniske årsaker, bør oppdragsgiverne sette en øvre grense for hvor store filer som kan oversendes.

65) Det kan være unntakstilfeller der oppdragsgivere bør få tillatelse til ikke å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler, dersom det er nødvendig å unnlate å bruke slike kommunikasjonsmidler for å verne særlig følsomme opplysninger. Det bør presiseres at dersom bruken av elektroniske verktøyer som ikke er allment tilgjengelige, kan gi nødvendig vern, bør slike elektroniske verktøyer benyttes. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom oppdragsgivere krever at det brukes egne sikre kommunikasjonsmidler som de kan tilby tilgang til.

66) Forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder kan potensielt være til hinder for samvirkingsevnen, ikke bare i hver enkelt medlemsstat, men også, og særlig, mellom medlemsstatene. For eksempel for å kunne delta i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter der bruken av elektroniske kataloger, som er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltakende anbudsgivere og som egner seg for elektronisk behandling, er tillatt eller påkrevd, ville markedsdeltakere i mangel av standardisering måtte tilpasse sine egne kataloger til hver framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, noe som ville medføre å gi svært like opplysninger i forskjellige formater avhengig av spesifikasjonene til de berørte oppdragsgiverne. Standardisering av katalogformatet vil derfor øke samvirkingsevnen, øke effektiviteten og også redusere den innsatsen som kreves av markedsdeltakerne.

67) Når det vurderes om det er nødvendig å sikre eller forbedre samvirkingsevnen mellom forskjellige tekniske formater eller prosesser og meldingsstandarder ved å gjøre bruken av særlige standarder obligatorisk, og i så fall, hvilke standarder som skal innføres, bør Kommisjonen ta nøye hensyn til uttalelsene fra de berørte partene. Den bør også vurdere i hvilket omfang markedsdeltakere og oppdragsgivere allerede har brukt en gitt standard i praksis, og hvor godt den har fungert. Før Kommisjonen gjør bruk av en bestemt standard obligatorisk, bør den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare.

Dersom de berørte standardene ikke er utarbeidet av en internasjonal, europeisk eller nasjonal standardiseringsorganisasjon, bør de oppfylle de gjeldende kravene til IKT-standarder fastsatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012⁽¹⁾.

68) Før det angis hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene som skal brukes på de forskjellige stadiene i tildelingsprosessen, bør medlemsstatene og oppdragsgiverne vurdere forholdsmessigheten mellom på den ene siden kravene som skal sikre riktig og pålitelig identifikasjon av de som sender den berørte meldingen, og integriteten i dens innhold, og på den annen side risikoen for problemer i for eksempel situasjoner der meldingene sendes av en annen sender enn det som er angitt. Under ellers like forhold vil dette bety at det sikkerhetsnivået som kreves for eksempel i forbindelse med en e-post der det bes om den nøyaktige adressen til stedet der det skal holdes et informasjonsmøte, ikke vil måtte settes til samme nivå som for selve anbudet, som inneholder et bindende tilbud fra markedsdeltakeren. På samme måte kan vurderingen av forholdsmessighet medføre at det kreves et lavere sikkerhetsnivå i forbindelse med en ny innsending av elektroniske kataloger, eller innsending av anbud i forbindelse med minikonkurranser i henhold til en rammeavtale eller tilgangen til innkjøpsdokumenter.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1025/2012 om europeisk standardisering og om endring av rådsdirektiv 89/686/EØF og 93/15/EØF samt europaparlaments- og rådsdirektiv 94/9/EF, 94/25/EF, 95/16/EF, 97/23/EF, 98/34/EF, 2004/22/EF, 2007/23/EF, 2009/23/EF og 2009/105/EF og om oppheving av rådsvedtak 87/95/EØF og europaparlaments- og rådsbeslutning nr. 1673/2006/EF (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 12).

- 69) Samtidig som vesentlige deler av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, for eksempel innkjøpsdokumenter, anmodninger om å delta, bekreftelse av interesse og anbud, alltid bør være skriftlig, skal muntlig kommunikasjon med markedsdeltakerne fortsatt være mulig, forutsatt at innholdet i slik kommunikasjon dokumenteres i tilstrekkelig grad. Dette er nødvendig for å sikre tilstrekkelig innsyn som gjør det mulig å kontrollere hvorvidt prinsippet om likebehandling er overholdt. Særlig er det vesentlig at muntlig kommunikasjon med anbydere som kan virke inn på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammendrag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.
- 70) På markedene for offentlige innkjøp i hele Unionen er det en sterkt voksende tendens til at de offentlige innkjøperne samler sine etterspørsler med sikte på å oppnå stordriftsfordeler, herunder lavere priser og transaksjonskostnader, og å forbedre og profesjonalisere innkjøpsvirksomheten. Dette kan oppnås ved at innkjøpene samordnes enten etter antall aktuelle oppdragsgivere, eller etter volum og verdi over tid. Samlingen og sentraliseringen av innkjøp bør imidlertid overvåkes nøye for å unngå for stor konsentrasjon av kjøpekraft og ulovlig samordning, og for å beholde innsyn og konkurranse, samt muligheter for markedstilgang for SMB-er.
- 71) Rammeavtaler kan være en effektiv innkjøpsteknikk i hele Unionen, men det er nødvendig å øke konkurransen ved å forbedre innsyn i og tilgang til innkjøp som utføres ved hjelp av rammeavtaler. Bestemmelsene som får anvendelse på disse avtalene, bør derfor revideres, særlig ved å fastsette at tildeling av særskilte kontrakter basert på slike avtaler skal skje på grunnlag av objektive regler og kriterier, for eksempel etter en minikonkurranse og ved å begrense rammeavtalenes løpetid.
- 72) Samtidig som kontrakter basert på en rammeavtale skal tildeles før utløpet av selve rammeavtalens løpetid, bør det også presiseres at varigheten av enkeltkontraktene som er basert på en rammeavtale, ikke trenger å sammenfalle med varigheten på rammeavtalen, men kan etter hva som er hensiktsmessig, være både kortere eller lengre. Særlig bør det være tillatt å fastsette lengden på enkeltkontrakter basert på en rammeavtale idet det tas hensyn til faktorer som den tiden som trengs for gjennomføringen av dem, dersom vedlikehold av utstyr med en forventet levetid på mer enn åtte år inngår i kontrakten, eller dersom det er nødvendig med omfattende opplæring av personale som skal gjennomføre kontrakten.
- Det bør også presiseres at det kan forekomme tilfeller der selve rammeavtalene bør tillates å løpe lenger enn åtte år. Slike tilfeller, som bør være behørig begrunnet, særlig for rammeavtalens formål, kan for eksempel oppstå dersom markedsdeltakere har bruk for å avsette / disponere over / ha rådighet over utstyr hvis avskrivningstid er lengre enn åtte år, og som skal være tilgjengelig til enhver tid i hele rammeavtalens løpetid. Når det særlig gjelder forsyningsvirksomheter som yter grunnleggende tjenester til allmennheten, kan det i visse tilfeller være behov for både lengre rammeavtaler og lengre løpetid på enkeltkontrakter, for eksempel når det gjelder rammeavtaler som har som mål å sikre ordinært og ekstraordinært vedlikehold av nett, noe som kan kreve bruk av dyrt utstyr som skal betjenes av personell som har fått høyt spesialisert ad hoc-opplæring, med sikte på å sikre kontinuitet i tjenestene og minimere eventuelle avbrudd
- 73) I lys av den erfaring som er gjort, er det også nødvendig å tilpasse reglene for dynamiske innkjøpsordninger for å gjøre det mulig for oppdragsgivere å dra full nytte av de mulighetene disse ordningene gir. Ordningene må forenkles, særlig bør de drives i form av en begrenset anbudskonkurranse, for på den måten å fjerne behovet for veiledende anbud, som er identifisert som en av de største byrdene i forbindelse med dynamiske innkjøpsordninger. Derfor bør alle markedsdeltakere som innleverer en anmodning om deltakelse og oppfyller utvelgingskriteriene, få tillatelse til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres gjennom den dynamiske innkjøpsordningen i dens gyldighetstid.
- Denne innkjøpsteknikken gjør det mulig for oppdragsgiveren å få et særlig bredt spekter av anbud, og dermed sikre optimal bruk av midler gjennom bred konkurranse med hensyn til hyppig brukte produkter eller hyllevarer, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er allment tilgjengelig på markedet.
- 74) Undersøkelsen av disse anmodningene om deltakelse bør normalt foretas innen høyst ti virkedager, forutsatt at vurderingen av utvelgingskriteriene vil finne sted på grunnlag av kravene til dokumentasjon angitt av oppdragsgiverne, eventuelt i samsvar med de forenklete bestemmelsene i direktiv 2014/24/EU. Når det imidlertid først er etablert en dynamisk innkjøpsordning, kan oppdragsgivere, etter den første kunngjøringen av konkurranse eller invitasjonen om å bekrefte interesse, stå overfor et så stort antall anmodninger om å delta at de vil trenge mer tid til å undersøke anmodningene. Det bør være tillatt, forutsatt at det ikke innledes noe bestemt innkjøp før alle anmodninger er undersøkt.

Oppdragsgivere bør stå fritt til å organisere hvordan de vil undersøke anmodningene om å delta, for eksempel ved å beslutte å foreta slike undersøkelser bare én gang per uke, forutsatt at fristene for undersøkelse av hver enkelt anmodning om å delta overholdes. Oppdragsgivere som bruker utelukkelses- eller utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU i forbindelse med en dynamisk innkjøpsordning, bør anvende de relevante bestemmelsene i nevnte direktiv på samme måte som offentlige oppdragsgivere som driver en dynamisk innkjøpsordning i samsvar med direktiv 2014/24/EU.

75) For å øke SMB-enes muligheter til å delta i større dynamiske innkjøpsordninger, for eksempel slike som drives av en innkjøpsentral, bør den berørte offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren kunne beskrive ordningen i objektivt definerte kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester. Slike kategorier bør defineres med henvisning til objektive faktorer som for eksempel kan omfatte tillatt størrelse på bestemte kontrakter som skal tildeles i den berørte kategorien, eller et bestemt geografisk område der etterfølgende bestemte kontrakter skal utføres. Dersom en dynamisk innkjøpsordning er delt inn i kategorier, bør den offentlige oppdragsgiveren eller oppdragsgiveren anvende utvelgingskriterier som står i forhold til den berørte kategoriens egenskaper.

76) Det bør presiseres at elektroniske auksjoner normalt ikke er egnet for visse bygge- og anleggskontrakter og visse tjenestekontrakter som har intellektuelle ytelser som kontraktsgjenstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, ettersom bare de elementene som egner seg for automatisk evaluering ved hjelp av elektroniske midler, uten oppdragsgivers inngrep eller vurdering, det vil si bare elementer som er kvantifiserbare slik at de kan uttrykkes i tall eller prosentandeler, kan være gjenstand for elektroniske auksjoner.

Det bør imidlertid også presiseres at elektroniske auksjoner kan brukes i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter når det gjelder innkjøp av en bestemt immaterialrett. Det bør også bemerkes at selv om oppdragsgivere står fritt til å anvende utvelgingskriterier som gjør at de kan redusere antall kandidater eller anbydere så lenge auksjonen ennå ikke er startet, bør ingen ytterligere reduksjon av antallet anbydere som deltar i den elektroniske auksjonen, tillates etter at auksjonen har startet.

77) Det blir hele tiden utviklet nye elektroniske innkjøps-teknikker, for eksempel elektroniske kataloger. Elektroniske kataloger er et format for framlegging og organisering av informasjon på en måte som er felles for alle deltakende anbydere og som egner seg for elektronisk behandling. Et eksempel kan være anbud som presenteres i form av et regneark. Oppdragsgivere bør kunne kreve elektroniske kataloger i alle tilgjengelige framgangsmåter der det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler. Elektroniske kataloger bidrar til økt konkurranse og bedre effektivitet ved offentlige innkjøp, særlig med hensyn til besparelser i form av tid og penger. Det bør imidlertid fastsettes visse regler for å sikre at slik bruk er i samsvar med dette direktiv og med prinsippene om likebehandling, ikke-diskriminering og innsyn. Bruken av elektroniske kataloger til framlegging av anbud bør således ikke medføre mulighet for at markedsdeltakerne begrenser seg til å overføre sin generelle katalog. Markedsdeltakerne bør fortsatt måtte tilpasse sin generelle katalog i lys av den bestemte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Slik tilpasning sikrer at den katalogen som oversendes etter en gitt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, inneholder bare produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som markedsdeltakerne har beregnet – etter en aktiv undersøkelse – at tilsvarer kravene som oppdragsgiveren stiller. Ved å gjøre dette bør markedsdeltakere ha tillatelse til å kopiere informasjon som ligger i deres generelle katalog, men de bør ikke få tillatelse til å oversende sin generelle katalog som sådan. Dersom det dessuten gis tilstrekkelige garantier med hensyn til å sikre sporbarhet, likebehandling og forutsigbarhet, bør oppdragsgivere få tillatelse til å opprette anbud i forbindelse med bestemte innkjøp på grunnlag av tidligere oversendte elektroniske kataloger, særlig dersom konkurransen er gjenåpnet i henhold til en rammeavtale, eller dersom det er benyttet en dynamisk innkjøpsordning.

Dersom oppdragsgiveren har opprettet et anbud, bør den berørte markedsdeltakeren gis mulighet til å kontrollere at anbudet som oppdragsgiveren har opprettet, ikke inneholder noen faktiske feil. Dersom det forekommer faktiske feil, bør markedsdeltakeren ikke være bundet av anbudet opprettet av oppdragsgiveren, med mindre feilen blir rettet.

I samsvar med kravene fastsatt i reglene for elektroniske kommunikasjonsmidler, bør oppdragsgivere unngå uberettigede hindre for markedsdeltakernes tilgang til framgangsmåter ved tildeling av kontrakter der anbudene skal presenteres i form av elektroniske kataloger, og som garanterer samsvar med de allmenne prinsippene om ikke-diskriminering og likebehandling.

78) Teknikker for samordnede innkjøp brukes i økende grad i de fleste medlemsstatene. Innkjøpssentraler er ansvarlige for å foreta anskaffelser, forvalte dynamiske innkjøpsordninger eller inngå kontrakter/rammeavtaler for andre offentlige oppdragsgivere eller oppdragsgivere, med eller uten godtgjøring. De oppdragsgiverne som det inngås en rammeavtale for, bør kunne bruke den til enkeltstående eller gjentatte innkjøp. På bakgrunn av de store volumene som kjøpes inn, kan slike teknikker bidra til å øke konkurransen og bør bidra til å profesjonalisere offentlige innkjøp. Det bør derfor innføres en unionsdefinisjon av innkjøpssentraler for oppdragsgivere, og det bør presiseres at innkjøpssentraler fungerer på to forskjellige måter.

Først og fremst bør de kunne fungere som grossister ved å kjøpe, lagre og videreselge, eller dernest bør de kunne fungere som mellommenn ved å tildele kontrakter, drive dynamiske innkjøpsordninger eller inngå rammeavtaler som skal brukes av oppdragsgivere.

En rolle som mellommann kan i enkelte tilfeller utføres ved å gjennomføre de relevante tildelingsprosessene selvstendig, uten detaljerte instruksjoner fra de berørte oppdragsgiverne; i andre tilfeller ved å gjennomføre de relevante tildelingsprosessene etter de berørte oppdragsgivernes instruksjoner, på deres vegne og for deres regning.

Dessuten bør det fastsettes regler for tildeling av ansvar med hensyn til oppfyllelse av forpliktelsene fastsatt i dette direktiv, også når det gjelder klageadgang, mellom innkjøpssentralen og de oppdragsgiverne som foretar innkjøp fra eller gjennom den. Dersom innkjøpssentralen har eneansvar for gjennomføringen av framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør den også ha eneansvar for og være direkte ansvarlig for lovligheten ved framgangsmåtene. Dersom en oppdragsgiver utfører visse deler av framgangsmåten, for eksempel gjenåpning av konkurransen i henhold til en rammeavtale eller tildeling av enkeltkontrakter basert på en dynamisk innkjøpsordning, bør den fortsette å være ansvarlig for de trinnene den utfører.

79) Oppdragsgivere bør kunne tildele en tjenestekontrakt for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpssentral uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette

direktiv. Det bør også være tillatt at det i slike tjenestekontrakter inngår levering av tilknyttede innkjøpstjenester. Slike tjenestekontrakter for levering av tilknyttede innkjøpstjenester bør, når de utføres på annen måte enn gjennom en innkjøpssentral i forbindelse med dens levering av samordnede innkjøp til den berørte oppdragsgiveren, tildeles i samsvar med dette direktiv. Det bør også bemerkes at dette direktiv ikke bør få anvendelse dersom samordnede innkjøp eller tilknyttede innkjøpstjenester leveres på annen måte enn gjennom en gjensidig bebyrdende kontrakt, som utgjør innkjøp i henhold til dette direktiv.

80) Strengere bestemmelser for innkjøpssentraler bør ikke på noen måte hindre gjeldende praksis med leilighetsvise felles innkjøp, dvs. mindre institusjonaliserte og systematiske felles innkjøp, eller den etablerte praksisen med å benytte seg av tjenesteytere som forbereder og forvalter framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av en oppdragsgiver og for dennes regning og etter dens instruksjoner. Derimot bør visse trekk ved felles innkjøp presiseres på grunn av den viktige rollen felles innkjøp kan ha, ikke minst i forbindelse med nyskapende prosjekter.

Felles innkjøp kan skje i forskjellige former, fra samordnet innkjøp gjennom klargjøring av felles tekniske spesifikasjoner for bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som skal kjøpes inn av en rekke oppdragsgivere, som hver gjennomfører en egen framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, til situasjoner der de berørte oppdragsgiverne i fellesskap gjennomfører én framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, enten ved å handle sammen eller ved å gi én oppdragsgiver myndighet til å forvalte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter på vegne av alle oppdragsgiverne.

Dersom flere oppdragsgivere i fellesskap gjennomfører en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, bør de stå felles ansvarlige for oppfyllelsen av sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dersom imidlertid bare deler av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter gjennomføres i fellesskap av oppdragsgiverne, bør felles ansvar gjelde bare de delene av framgangsmåten som de har gjennomført i fellesskap. Hver oppdragsgiver bør være eneansvarlig for framgangsmåter eller deler av framgangsmåter som den gjennomfører selv, for eksempel tildeling av en kontrakt, inngåelse av en rammeavtale, driften av en dynamisk innkjøpsordning eller gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale.

81) Elektroniske kommunikasjonsmidler er særlig godt egnet til å støtte praksis og verktøyer for samordnede innkjøp på grunn av den muligheten de gir til å gjenbruke og automatisk behandle data og minimere informasjons- og transaksjonskostnader. Bruken av slike elektroniske kommunikasjonsmidler bør derfor, som et første trinn, gjøres obligatorisk for innkjøpssentraler, samtidig som de også forenkler tilnærmingen av praksis i hele Unionen. Dette bør følges av en generell forpliktelse til å bruke elektroniske kommunikasjonsmidler i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter etter en overgangsperiode på 30 måneder.

82) Felles tildeling av kontrakter foretatt av oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater møter for tiden visse juridiske vanskeligheter i forbindelse med konflikter mellom de nasjonale lovgivningene. Til tross for at direktiv 2004/17/EF implisitt tillot felles offentlige innkjøp på tvers av landegrensene, står oppdragsgiverne fortsatt overfor betydelige juridiske og praktiske vanskeligheter ved innkjøp fra innkjøpssentraler i andre medlemsstater eller ved felles tildeling av kontrakter. For at oppdragsgiverne skal kunne få best mulig nytte av mulighetene i det indre marked når det gjelder stordriftsfordeler og deling av nytte og risiko, ikke minst når det gjelder nyskapende prosjekter som medfører en større risiko enn det som rimelig kan bæres av én oppdragsgiver, bør disse vanskelighetene avhjelpes. Derfor bør det fastsettes nye regler for felles innkjøp på tvers av landegrensene for å forenkle samarbeidet mellom oppdragsgivere og øke nytten av det indre marked ved å skape forretningsmuligheter på tvers av landegrensene for leverandører og tjenesteytere. Disse reglene bør fastlegge vilkårene for utnyttelse av innkjøpssentraler på tvers av landegrensene og angående gjeldende regelverk for offentlige innkjøp, herunder gjeldende regelverk for klageadgang, som får anvendelse på felles tverrnasjonale framgangsmåter og dermed utfyller reglene for lovvalg i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008⁽¹⁾. Dessuten bør oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater gjøres i stand til å opprette felles enheter etablert i henhold til nasjonal rett eller unionsretten. Det bør fastsettes særlige regler for slike former for felles innkjøp.

Oppdragsgivere bør imidlertid ikke benytte mulighetene til felles innkjøp på tvers av landegrensene for det formål å omgå ufravikelige offentligrettslige regler, i samsvar med unionsretten, som er gjeldende for dem i den medlemsstaten der de befinner seg. Slike regler kan for eksempel omfatte bestemmelser om innsyn og tilgang til dokumenter, eller særlige krav til sporbarhet av følsomme leveranser.

83) De tekniske spesifikasjonene som utarbeides av innkjøpere, må tillate at offentlige innkjøp er åpne for konkurranse samt når målene for bærekraft. For dette formål bør det være mulig å framlegge tilbud som gjenspeiler mangfoldet av standarder for tekniske løsninger og tekniske spesifikasjoner på markedet, herunder de som er utarbeidet på grunnlag av ytelseskriteriene knyttet til livssyklusen og bærekraften til produksjonsprosessen for bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester.

Følgelig bør tekniske spesifikasjoner utformes slik at det unngås kunstig begrensning av konkurranse gjennom krav som begunstiger en bestemt markedsdeltaker ved å gjenspeile viktige egenskaper ved varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som vedkommende markedsdeltaker normalt tilbyr. Utarbeiding av tekniske spesifikasjoner med hensyn til krav til funksjon og ytelse gjør det generelt mulig å nå dette målet på best mulig måte. Krav knyttet til funksjon og ytelse er også hensiktsmessig med sikte på å fremme nyskaping i offentlige innkjøp, og bør brukes i så stor grad som mulig. Dersom det vises til en europeisk standard, eller i mangel av en slik, til en nasjonal standard, bør oppdragsgiverne ta i betraktning tilbud som bygger på andre likeverdige ordninger som oppfyller oppdragsgivernes krav og er likeverdige når det gjelder sikkerhet. Det bør være markedsdeltakerens ansvar å bevise likeverdighet med det påkrevde merket.

For å bevise likeverdighet bør det kunne kreves at anbydere skal framlegge kontrollert dokumentasjon fra en tredjemann. Imidlertid bør også annen egnet dokumentasjon, for eksempel teknisk dokumentasjon fra produsenten, være tillatt dersom den berørte markedsdeltakeren ikke har tilgang til slike sertifikater eller prøvingsrapporter, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante fristene, forutsatt at den berørte markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av en kontrakt.

84) For alle offentlige innkjøp beregnet på å skulle brukes av personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos oppdragsgivere, må oppdragsgiverne fastsette tekniske spesifikasjoner der det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for personer med nedsatt funksjonsevne eller til universell utforming, unntatt i behørig begrunnede tilfeller.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 593/2008 av 17. juni 2008 om hvilken lovgivning som får anvendelse på avtaleforpliktelser (Roma I) (EUT L 177 av 4.7.2008, s. 6).

85) Oppdragsgivere som ønsker å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester med bestemte miljømessige, samfunnmessige eller andre egenskaper, bør kunne vise til særlige merker, for eksempel EU-miljømerket, (multi)nasjonale miljømerker eller andre merker, forutsatt at kravene for merket er knyttet til kontraktens gjenstand, for eksempel beskrivelsen av produktet og dets presentasjon, herunder krav til emballasje. Det er videre avgjørende at disse kravene er utarbeidet og vedtatt på grunnlag av objektivt kontrollerbare kriterier etter en framgangsmåte der berørte parter, som for eksempel offentlige organer, forbrukere, produsenter, distributører og miljøorganisasjoner, kan delta, og at merket er tilgjengelig for alle berørte parter. Det bør presiseres at berørte parter kan være offentlige eller private organer, virksomheter eller enhver form for ikke-statlig organisasjon (en organisasjon som ikke er del av noen myndighet og ikke er en konvensjonell virksomhet som har som formål å skape overskudd).

Det bør likeledes presiseres at bestemte nasjonale eller statlige organer eller organisasjoner kan delta i utarbeidningen av merkekrav som kan brukes i forbindelse med innkjøp foretatt av offentlige myndigheter, uten at disse organene eller organisasjonene mister sin status som tredjemann. Henvisninger til merker bør ikke ha den virkningen at de begrenser nyskaping.

86) Når oppdragsgivere utarbeider tekniske spesifikasjoner, bør de ta hensyn til krav som følger av unionsretten på området for personvern, særlig i forbindelse med behandlingen av personopplysninger (innebygd vern av opplysninger).

87) Offentlige innkjøp bør tilpasses behovene til små og mellomstore bedrifter. Oppdragsgivere bør oppmuntres til å benytte reglene for beste praksis i Kommissjonens arbeidsdokument av 25. juni 2008 med tittelen «European Code of Best Practices Facilitating Access by SMEs to Public Procurement Contracts», som gir veiledning om hvordan de kan benytte rammeverket for offentlige innkjøp på en måte som gjør det enklere for SMB-er å delta. For dette formål bør det fastsettes uttrykkelig at kontrakter kan deles opp i delkontrakter. Slik oppdeling bør gjøres på grunnlag av mengde, slik at størrelsen på enkeltkontrakter bedre tilsvare SMB-ers kapasitet, eller på grunnlag av kvalitet, i samsvar med de forskjellige bransjene og spesialiseringene som er involvert, for å tilpasse innholdet i enkeltkontraktene bedre til de spesialiserte sektorene for SMB-ene, eller i samsvar med forskjellige senere prosjektfaser. Delkontraktenes størrelse og gjenstand bør bestemmes fritt av oppdragsgiveren, som i samsvar med de relevante reglene for beregning av den anslåtte verdien av innkjøpet, også bør ha tillatelse til å tildele noen av delkontraktene uten å anvende framgangsmåtene i dette direktiv.

Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å gå videre i sitt arbeid med å gjøre det enklere for SMB-er å delta på markedet for offentlige innkjøp, ved å innføre en forpliktelse til å vurdere om det er hensiktsmessig å dele kontrakter opp i mindre delkontrakter, ved å kreve at oppdragsgivere skal kunne begrunne en beslutning om ikke å dele opp kontrakter i delkontrakter, eller ved å gjøre oppdeling i delkontrakter obligatorisk under visse omstendigheter. Med samme formål bør medlemsstatene også stå fritt til å framskaffe ordninger for direkte betaling til underleverandører.

88) Dersom kontrakter deles opp i delkontrakter, bør oppdragsgivere, for eksempel for å opprettholde konkurransen eller sikre forsyningssikkerhet, kunne få begrense antallet delkontrakter som en markedsdeltaker kan levere anbud på; de bør også kunne få begrense antallet delkontrakter som kan tildeles én anbyder.

Målet med å gi SMB-ene enklere tilgang til offentlige innkjøp, kan imidlertid svekkes dersom oppdragsgiverne skulle være forpliktet til å tildele kontrakten del for del, selv om dette ville medføre å måtte godta vesentlig mindre gunstige løsninger sammenlignet med en tildeling som består av flere eller alle delkontrakter. Dersom muligheten til å bruke en slik metode er klart angitt på forhånd, bør det derfor være mulig for oppdragsgiverne å foreta en sammenlignende vurdering av anbudene for å fastslå om anbudene levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter som helhet bedre ville kunne oppfylle tildelingskriteriene fastsatt i samsvar med dette direktiv med hensyn til disse delkontraktene, enn anbudene for de berørte enkeltstående delkontraktene isolert sett. Dersom det er tilfelle, bør oppdragsgiverne kunne tildele en kontrakt som kombinerer de aktuelle delkontraktene, til den berørte anbyderen. Det bør presiseres at oppdragsgiverne bør foreta en slik sammenlignende vurdering ved først å fastslå hvilke anbydere som best oppfyller tildelingskriteriene fastsatt for hver enkeltstående delkontrakt, og deretter sammenligne med de anbudene som er levert av en bestemt anbyder for en bestemt kombinasjon av delkontrakter sett som en helhet.

89) For å gjøre framgangsmåten raskere og mer effektiv, bør fristene for deltakelse i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter gjøres så korte som mulig, uten å skape urimelige hindringer for tilgang for markedsdeltakere fra hele det indre marked, særlig SMB-er. Det er derfor verdt å minne om at når oppdragsgivere fastsetter frister for mottak av anbud og anmodninger om deltakelse, bør de ta særlig hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide anbud, selv om dette medfører at det settes frister som er lengre enn minstefristene fastsatt i henhold til dette direktiv. Bruk av elektroniske informasjons- og kommunikasjonsmidler, særlig fullstendig elektronisk tilgjengelighet for

markedsdeltakere, anbydere og kandidater til innkjøpsdokumenter og elektronisk overføring av meldinger, fører på den annen side til økt innsyn og tidsbesparelser. Det bør derfor fastsettes at minstefristene som gjelder for åpne anbudskonkurranser bør forkortes, i tråd med reglene fastsatt i GPA og under forutsetning av at det er forenlig med de særlige overføringsmetoder som er fastsatt på unionsplan. Videre bør oppdragsgiverne ha mulighet til å forkorte fristene ytterligere for mottak av anbud i åpne anbudskonkurranser i tilfeller der en hastesituasjon gjør at de normale fristene i åpne anbudskonkurranser ikke kan brukes, men som ikke gjør en åpen anbudskonkurranse med forkortet frist umulig. Bare i unntakstilfeller der tvingende grunner forårsaket av begivenheter som den berørte oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse og ikke kan tilskrives, gjør det umulig å gjennomføre en vanlig anbudskonkurranse selv med forkortede frister, bør oppdragsgiverne, i den grad det er strengt nødvendig, ha mulighet til å tildele kontrakter med framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse. Dette kan være tilfelle i forbindelse med naturkatastrofer som krever umiddelbare tiltak.

90) Det bør presiseres at behovet for å sikre at markedsdeltakerne har tilstrekkelig tid til å utarbeide gyldige anbud, kan medføre at de fristene som ble fastsatt opprinnelig, kan måtte forlenges. Dette vil særlig være tilfelle dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene. Det bør også angis at i slike tilfeller bør vesentlige endringer anses å omfatte endringer, særlig i tekniske spesifikasjoner, som markedsdeltakerne vil trenge mer tid til å forstå og svare tilstrekkelig på. Det bør imidlertid presiseres at slike endringer ikke bør være så omfattende at det vil gi tilgang for andre kandidater enn de opprinnelig utvalgte, eller vil tiltrekke ytterligere deltakere i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Dette kan særlig være tilfelle dersom endringene gjør kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble definert i innkjøpsdokumentene.

91) Det bør presiseres at opplysninger om visse beslutninger som er tatt i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, herunder beslutningen om ikke å tildele en kontrakt eller ikke å inngå en rammeavtale, bør sendes av oppdragsgiverne, uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om slike opplysninger. Det bør også bemerkes at rådsdirektiv 92/13/EØF⁽¹⁾ fastsetter en

forpliktelse for oppdragsgivere, igjen uten at kandidater eller anbydere skal måtte be om det, til å gi de berørte kandidatene og anbyderne en oversikt over de relevante årsakene til noen av de sentrale beslutningene som treffes i løpet av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Endelig bør det presiseres at kandidater og anbydere bør kunne be om nærmere opplysninger om disse årsakene, noe som oppdragsgiverne bør pålegges å gi, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det. Disse grunnene bør angis i dette direktiv. For å sikre nødvendig innsyn i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter der det inngår forhandlinger og dialog med anbydere, bør anbydere som har gitt et gyldig anbud, unntatt dersom det foreligger viktige grunner for ikke å gjøre det, også kunne be om opplysninger om gjennomføring og framdriften i framgangsmåten.

92) I den grad det er forenlig med behovet for å sikre målet om god handelspraksis, samtidig som det gir størst mulig fleksibilitet, bør det fastsettes at direktiv 2014/24/EU får anvendelse med hensyn til krav til økonomisk og finansiell kapasitet og dokumentasjon. Oppdragsgiverne bør derfor kunne anvende utvelgingskriteriene fastsatt i nevnte direktiv, og dersom de gjør det, bør de være forpliktet til å anvende visse andre bestemmelser vedrørende særlig den øvre grensen for krav til minsteomsetning samt til bruken av det felles europeiske innkjøpsdokumentet.

93) Oppdragsgivere bør kunne kreve at miljøstyringstiltak eller -ordninger skal anvendes ved gjennomføringen av en kontrakt. Miljøstyringsordninger kan, enten de er registrert i henhold til unionsdokumenter som europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009⁽²⁾ eller ikke, vise om markedsdeltakeren har teknisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten. En beskrivelse av de tiltakene som markedsdeltakeren har iverksatt for å sikre samme nivå av miljøvern, bør godtas som alternativ dokumentasjon i stedet for registreringsordninger for miljøstyring, dersom den berørte markedsdeltakeren ikke har tilgang til slike registreringsordninger for miljøstyring, eller ikke har mulighet til å oppnå slike innenfor de aktuelle fristene.

⁽¹⁾ Rådsdirektiv 92/13/EØF av 25. februar 1992 om samordning av lover og forskrifter om anvendelsen av fellesskapsreglene på innkjøpsregler for oppdragsgivere innen vann- og energiforsyning, transport og telekommunikasjon (EFT L 76 av 23.3.1992, s. 14).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1221/2009 av 25. november 2009 om frivillig deltaking for organisasjoner i ei fellesskapsordning for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS), og om oppheving av forordning (EF) nr. 761/2001 og kommisjonsvedtak 2001/681/EF og 2006/193/EF (EUT L 342 av 22.12.2009, s. 1).

94) Begrepet tildelingskriterier er sentralt for dette direktiv, og det er derfor viktig at de relevante bestemmelsene framstår på en så enkel og rasjonell måte som mulig. Dette kan oppnås ved å bruke termen «økonomisk mest fordelaktige anbud» som overgripende begrep, ettersom alle anbud som vinner, til slutt bør velges i samsvar med hva den enkelte oppdragsgiver vurderer som den økonomisk beste løsningen av alle anbudene som er gitt. For å unngå forvirring med tildelingskriterier som for tiden er kjent som det «økonomisk mest fordelaktige anbud» i direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF, bør det brukes en annen term som dekker det begrepet, nemlig «beste forhold mellom pris og kvalitet». Det bør følgelig tolkes i samsvar med rettspraksis knyttet til de nevnte direktivene, unntatt dersom det er en klart vesentlig annen løsning i dette direktiv.

95) Tildeling av kontrakter bør foretas på grunnlag av objektive kriterier som sikrer overholdelse av prinsippene om innsyn, ikke-diskriminering og likebehandling, med sikte på å sikre en objektiv sammenligning mellom den relative verdien til anbudene for å kunne bestemme, på reelle konkurransevilkår, hvilket anbud som er det økonomisk mest fordelaktige anbudet. Det bør fastsettes uttrykkelig at det økonomisk mest fordelaktige anbudet bør vurderes på grunnlag av det beste forholdet mellom pris og kvalitet, som alltid bør omfatte et pris- eller kostnadselement. Det bør likeledes presiseres at slik vurdering av det økonomisk mest fordelaktige anbudet også kan gjøres på grunnlag av enten pris eller kostnadseffektivitet alene. Det er dessuten hensiktsmessig å bemerke at oppdragsgiverne står fritt til å fastsette tilstrekkelige kvalitetsstandarder ved å bruke tekniske spesifikasjoner eller vilkår for gjennomføring av kontrakten.

For å fremme mer realitetsorienterte offentlige innkjøp, bør det være tillatt for medlemsstatene å forby eller begrense bruken av pris eller kostnad alene til å vurdere det økonomisk mest fordelaktige tilbudet når de anser det som hensiktsmessig.

For å sikre at prinsippet om likebehandling overholdes ved tildeling av kontrakter bør oppdragsgiverne være forpliktet til å sikre nødvendig innsyn slik at alle anbydere kan være rimelig informert om de kriterier og ordninger som skal anvendes i beslutningen om kontraktstildeling. Oppdragsgiverne bør derfor være forpliktet til å angi kriteriene for tildeling av kontrakt og den relative vekten som hvert av disse kriteriene tillegges. Oppdragsgiverne bør imidlertid kunne fravike forpliktelsen til å angi vekten av kriteriene i særlig begrunnede tilfeller der de må kunne angi årsakene til dette, dersom vekten ikke kan fastsettes på forhånd, særlig på grunn av kontraktens kompleksitet. I slike tilfeller bør de angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

96) Ved artikkel 11 i TEUV kreves det at krav til miljøvern må innlemmes ved fastleggingen og gjennomføringen av Unionens politikk og virksomhet, særlig med sikte på å fremme en bærekraftig utvikling. Dette direktiv klargjør hvordan oppdragsgiverne kan bidra til å verne miljøet og fremme en bærekraftig utvikling, samtidig som de sikrer at de kan oppnå best mulig forhold mellom pris og kvalitet for kontraktene.

97) Når oppdragsgiverne vurderer beste forhold mellom pris og kvalitet, bør de bestemme de økonomiske og kvalitative tildelingskriteriene som er knyttet til kontraktens gjenstand, og på grunnlag av den vil de vurdere anbud for å kunne finne fram til det økonomisk mest fordelaktige anbudet sett fra oppdragsgiverens synspunkt. Disse kriteriene bør dermed gjøre det mulig å foreta en sammenlignende vurdering av ytelsesnivå til hvert anbud som skal vurderes ut fra kontraktens gjenstand slik den er definert i de tekniske spesifikasjonene. I forbindelse med beste forhold mellom pris og kvalitet, er det satt opp en ikke-uttømmende liste over mulige tildelingskriterier i dette direktiv. Oppdragsgiverne bør oppmuntres til å velge tildelingskriterier som gjør at de kan innhente bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester av høy kvalitet som er best mulig egnet til deres behov.

De valgte tildelingskriteriene bør ikke gi oppdragsgiveren ubegrenset valgfrihet, og de bør sikre mulighet for effektiv og rettferdig konkurranse og følges av krav som gjør det mulig å kontrollere anbydernes opplysninger på en effektiv måte.

For å kunne fastslå hva som er det økonomisk mest fordelaktige anbudet, bør beslutningen om kontrakts-tildeling ikke bare baseres på ikke-kostnadsmessige kriterier. Kvalitative kriterier bør derfor ledsages av et kostnadskriterium som etter oppdragsgiverens valg, kan være enten prisen eller en kostnadseffektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad. Tildelingskriteriene bør imidlertid ikke påvirke anvendelsen av nasjonale bestemmelser for å bestemme betaling av visse tjenester eller angivelse av faste priser for visse varer.

98) Dersom det i nasjonale bestemmelser er fastsatt betaling av visse tjenester eller angitt faste priser for visse varer, bør det presiseres at det fortsatt er mulig å vurdere best mulig forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av andre faktorer enn utelukkende prisen eller betalingen. Avhengig av den berørte tjenesten eller det berørte produktet, kan slike faktorer for eksempel omfatte leverings- og betalingsvilkår, aspekter ved ettersalgsservice (for eksempel omfanget av rådgivnings- og

utskiftingstjenester) eller miljø- eller samfunnsmessige aspekter (for eksempel om bøker er trykt på resirkulert papir eller papir fra bærekraftige treslag, om kostnader tilskrives ekstern miljøvirkning eller hvorvidt sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, er fremmet). Gitt de mange mulighetene til å vurdere forhold mellom pris og kvalitet på grunnlag av materielle kriterier, bør loddtrekning som eneste måte å tildele en kontrakt på, unngås.

99) I de tilfeller der kvaliteten på det personalet som er ansatt, er relevant for nivået på gjennomføringen av kontrakten, bør oppdragsgiverne også kunne bruke organiseringen av og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre den aktuelle kontrakten, som tildelingskriterium, ettersom dette kan påvirke kvaliteten på gjennomføringen av kontrakten og, som følge av dette, anbudets økonomiske verdi. Dette kan for eksempel være tilfelle når det gjelder kontrakter for intellektuelle tjenester som konsulenttjenester eller arkitekttjenester. Oppdragsgivere som benytter denne muligheten, bør på egnede kontraktsmessige måter sikre at det personalet som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, effektivt overholder de angitte kvalitetsstandardene, og at slikt personale bare kan erstattes med samtykke fra oppdragsgiveren, som kontrollerer at de erstattes med personale som gir samme kvalitetsnivå.

100) Det er avgjørende å fullt ut utnytte det potensialet offentlige innkjøp har til å nå målene for Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst. I den forbindelse bør det bemerkes at offentlige innkjøp er avgjørende for å drive nyskaping, som er av stor betydning for framtidig vekst i Europa. I lys av de store forskjellene mellom de forskjellige sektorene og markedene, ville det imidlertid ikke være hensiktsmessig å fastsette generelle obligatoriske krav til innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping.

Unionens regelgiver har allerede fastsatt obligatoriske innkjøpskrav for å nå bestemte mål i sektoren for veigående motorvogner (europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF⁽¹⁾) og kontorutstyr (europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008⁽²⁾). Dessuten er det gjort betydelige framskritt med hensyn til definisjonen av felles metoder for beregning av livssyklus-kostnad.

Det synes derfor hensiktsmessig å fortsette på denne måten og overlate til det sektorspesifikke regelverket å fastsette obligatoriske mål med hensyn til den bestemte politikken og de bestemte vilkårene som skal gjelde for de relevante sektorene, og å fremme utviklingen og bruken av europeiske metoder for beregning av livssyklus-kostnad for ytterligere å underbygge bruken av offentlige innkjøp til støtte for bærekraftig vekst.

101) Disse sektorspesifikke tiltakene bør utfylles med en tilpasning av direktiv 2004/17/EF og 2004/18/EF ved å bemyndige oppdragsgivere til å etterstrebe målene i Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst i deres innkjøpsstrategier. Det bør derfor gjøres klart at oppdragsgiverne, unntatt dersom vurderingen gjøres ut fra bare pris, kan bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet og den laveste kostnaden ved å bruke metoden for beregning av livssyklus-kostnad. Begrepet beregning av livssyklus-kostnad omfatter alle kostnader gjennom livssyklusen til bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester.

Med dette menes interne kostnader, for eksempel til forskning som skal utføres, utvikling, produksjon, transport, bruk, vedlikehold og sluttbehandling, men det kan også omfatte kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, for eksempel forurensning forårsaket av utvinning av råstoff som brukes i produktet, eller forårsaket av produktet selv eller framstillingen av det, forutsatt at det kan beregnes i penger og overvåkes. Metodene som oppdragsgiverne bruker til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, bør bestemmes på forhånd på en objektiv og ikke-diskriminerende måte og være tilgjengelig for alle berørte parter. Slike metoder kan fastsettes på nasjonalt, regionalt eller lokalt plan, men for å unngå konkurransevridning gjennom skreddersydde metoder, bør de fortsatt være generelle i den forstand at de ikke bør angis spesifikt for en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Felles metoder bør utarbeides på unionsplan for beregning av livssyklus-kostnader for bestemte varegrupper eller kategorier av tjenester. Dersom det utarbeides felles metoder, bør det være obligatorisk å bruke dem.

Videre bør muligheten for å fastsette en felles metode for beregning av sosiale livssyklus-kostnader undersøkes, idet det tas hensyn til eksisterende metoder som retningslinjene for produkters sosiale livssyklus-kostnader («Guidelines for Social Life Cycle Assessment of Products»), som er vedtatt innenfor rammen av De forente nasjoners miljøprogram.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2009/33/EF av 23. april 2009 om fremming av rene og energieffektive veigående motorvogner (EUT L 120 av 15.5.2009, p. 5).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 106/2008 av 15. januar 2008 om eit fellesskapsprogram for energieffektivitetsmerking av kontorutstyr (EUT L 39 av 13.2.2008, s. 1).

102) Med sikte på bedre integrasjon av samfunnsmessige og miljømessige hensyn i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, bør dessuten oppdragsgiverne kunne bruke tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter for de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til den offentlige kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, fra utvinning av råstoffer til produktet til sluttbehandling av produktet, herunder faktorer som inngår i den spesifikke produksjons-, leverings- eller handelsprosessen og dens vilkår for disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller en spesifikk prosess på et senere stadium i deres livssyklus, også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold. Kriterier og vilkår for en slik produksjons- eller leveringsprosess er for eksempel at framstillingen av de innkjøpte produktene ikke omfattet giftige kjemikalier, eller at de innkjøpte tjenestene ytes ved hjelp av energieffektive maskiner.

I samsvar med rettspraksis ved Den europeiske unions domstol omfatter dette også tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføringen av kontrakter knyttet til levering eller bruk av Fairtrade-merkede produkter i løpet av gjennomføringen av kontraktene som skal tildeles. Vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder miljöhensyn, kan for eksempel omfatte levering, emballering og sluttbehandling av produkter, og når det gjelder bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter, krav til avfallsreduksjon og ressurs-effektivitet.

Vilkårene for en forbindelse med kontraktens gjenstand utelukker imidlertid kriterier og vilkår som gjelder en virksomhets generelle politikk, som ikke kan anses som en faktor som kjennetegner den spesifikke produksjons- eller leveringsprosessen for de innkjøpte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene. Oppdragsgivere bør derfor ikke kunne kreve at anbydere har en bestemt politikk når det gjelder samfunnsmessig eller miljømessig ansvar i sin virksomhet.

103) Det er av avgjørende betydning at tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter som gjelder samfunnsmessige sider ved produksjonsprosessen, er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. I tillegg bør de anvendes i samsvar med direktiv 96/71/EF, slik det er fortolket av Den europeiske unions domstol, og bør ikke velges eller anvendes på en måte som direkte eller indirekte forskjellsbehandler markedsdeltakere fra andre medlemsstater eller fra tredjestater som er parter i GPA eller frihandelsavtaler som Unionen er part i. Derfor bør kravene til grunnleggende arbeidsvilkår fastsatt i direktiv 96/71/EF, for eksempel minstelønn, fortsatt være på det nivået som er fastsatt i nasjonal lovgivning eller ved kollektive avtaler som er gjennomført i samsvar med unionsretten innenfor rammen av nevnte direktiv.

Vilkår for gjennomføring av kontrakter kan også ha til hensikt å være til gunst for fremming av likestilling mellom kvinner og menn i arbeidslivet, økt deltakelse av kvinner på arbeidsmarkedet, balanse mellom arbeid og privatliv, vern av miljøet og dyrs velferd, og å sikre at de grunnleggende bestemmelsene i Den internasjonale arbeidsorganisasjon (ILO) overholdes, samt å rekruttere flere vanskeligstilte personer enn det som kreves i henhold til nasjonal lovgivning.

104) Tiltak med sikte på vern av helsen til personale som deltar i produksjonsprosessen, fremming av sosial integrasjon av vanskeligstilte personer eller medlemmer fra sårbare grupper blant de personene som har fått i oppdrag å gjennomføre kontrakten, eller opplæring i de kvalifikasjonene som kreves til den aktuelle kontrakten, kan også være underlagt tildelingskriterier eller vilkår for gjennomføring av kontrakter, forutsatt at de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til kontrakten. Slike kriterier eller vilkår kan for eksempel blant annet vise til sysselsetting av personer som har vært jobbsøkere i lang tid, eller gjennomføring av opplæringstiltak for arbeidsløse eller ungdom i løpet av gjennomføringen av den kontrakten som skal tildeles. I tekniske spesifikasjoner kan oppdragsgiverne angi samfunnsmessige krav som direkte kjennetegner det aktuelle produktet eller den aktuelle tjenesten, for eksempel tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne eller universell utforming.

105) Offentlige kontrakter bør ikke tildeles markedsdeltakere som har deltatt i en kriminell organisasjon, eller som er kjent skyldig i korrupsjon, bedrageri til skade for Unionens økonomiske interesser, terrorhandlinger, hvitvasking av penger eller finansiering av terrorisme. Manglende betaling av skatter og trygde- og pensjonspremier bør også medføre obligatorisk utelukkelse på unionsplan. Medlemsstatene bør imidlertid kunne gi unntak fra disse obligatoriske utelukkelsene i unntakstilfeller der tvingende allmenne hensyn gjør en kontraktstildeling absolutt nødvendig. Dette kan for eksempel være tilfelle dersom det er et presserende behov for vaksiner eller nødutstyr som bare kan kjøpes fra en markedsdeltaker som en av de obligatoriske begrunnelsene for utelukkelse ellers gjelder for. Idet det tas hensyn til at oppdragsgivere som ikke er offentlige oppdragsgivere, ikke nødvendigvis har tilgang til uomtvistelig dokumentasjon i slike saker, er det hensiktsmessig å la disse oppdragsgiverne velge hvorvidt utelukkelseskriteriene oppført i direktiv 2014/24/EU skal anvendes. Forpliktelsen til å anvende artikkel 57 nr. 1 og 2 i direktiv 2014/24/EU bør derfor begrenses til oppdragsgivere som ikke er offentlige oppdragsgivere.

106) Oppdragsgivere bør videre gis mulighet til å utelukke markedsdeltakere som har vist seg å være upålitelige, for eksempel på grunn av brudd på miljøforpliktelser, herunder regler for tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, eller andre former for alvorlig yrkesmessig forsømmelse, for eksempel brudd på konkurransereglene eller immaterialrettigheter. Det bør presiseres at alvorlig yrkesmessig forsømmelse kan medføre tvil om en markedsdeltakers integritet, og dermed gjøre markedsdeltakeren uegnet til å bli tildelt en offentlig kontrakt, uavhengig av hvorvidt markedsdeltakeren ellers ville ha teknisk eller økonomisk kapasitet til å gjennomføre kontrakten.

Med tanke på at oppdragsgiveren vil være ansvarlig for følgene av sin mulig feilaktige beslutning, bør oppdragsgivere også stå fritt til å vurdere om det har foregått alvorlig yrkesmessig forsømmelse, dersom de før en endelig og bindende beslutning angående forekomst av obligatoriske utelukkelsesgrunner er tatt, på hensiktsmessig måte kan dokumentere at markedsdeltakeren har brutt sine forpliktelser, herunder forpliktelser vedrørende betaling av skatter eller trygde- og pensjonspremier, med mindre annet er fastsatt i nasjonal rett. De bør også kunne utelukke kandidater eller anbydere hvis gjennomføring av tidligere offentlige kontrakter, eller kontrakter inngått med andre oppdragsgivere, har vist store mangler med hensyn til grunnleggende krav, for eksempel manglende ytelse eller gjennomføring eller betydelige mangler ved det produktet eller den tjenesten som ytes, noe som gjør dem uegnet for det tiltenkte formålet, eller upassende atferd som reiser alvorlig tvil om markedsdeltakerens pålitelighet. I nasjonal lovgivning bør det fastsettes en lengste varighet for slik utelukkelse.

Når det anvendes valgfrie grunner til utelukkelse, bør det legges særlig vekt på forholdsmessighetsprinsippet. Mindre uregelmessigheter bør bare i unntakstilfeller føre til utelukkelse av en markedsdeltaker. Gjentatte tilfeller av mindre uregelmessigheter kan imidlertid reise tvil om en markedsdeltakers pålitelighet, noe som kan berettige en utelukkelse.

107) Dersom oppdragsgivere er forpliktet til å velge eller anvende slike utelukkelseskriterier, bør de anvende direktiv 2014/24/EU når det gjelder muligheten for at markedsdeltakere treffer samsvarstiltak med sikte på å avhjelpe følgene av eventuelle straffbare handlinger eller forsømmelser og effektivt forebygge ytterligere forekomster av upassende atferd.

108) Anbud som synes å være unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, kan være basert på teknisk, økonomisk eller juridisk uforsvarlige forutsetninger eller praksis. Dersom anbyderen ikke kan gi en tilstrekkelig forklaring, bør oppdragsgiveren ha rett til å avvise anbudet. Avvisning bør være obligatorisk i tilfeller der oppdragsgiveren har fastslått at den unormalt lave prisen eller kostnaden som er foreslått, er en følge av manglende overholdelse av ufravikelig unionsregelverk eller nasjonal rett som er forenlig med dette innenfor sosialrett, arbeidsrett eller miljørett, eller internasjonale arbeidsrettslige bestemmelser.

109) I vilkårene for gjennomføring av en kontrakt fastsettes det særlige krav til gjennomføringen av kontrakten. Til forskjell fra kriterier for tildeling av kontrakter, som danner grunnlaget for en sammenlignende vurdering av kvaliteten på anbudene, består vilkårene for gjennomføring av kontrakter i fastsatte, objektive krav som ikke påvirker vurderingen av anbudene. Vilårene for gjennomføring av en kontrakt bør være forenlige med dette direktiv dersom de verken direkte eller indirekte innebærer forskjellsbehandling, og dersom de er knyttet til kontraktens gjenstand, som omfatter alle faktorer i den spesifikke prosessen med produksjon, levering eller markedsføring. Dette omfatter vilkår som gjelder prosessen for gjennomføring av kontrakten, men utelukker krav som viser til en virksomhets generell politikk.

110) Det er viktig at underleverandørenes oppfyllelse av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsretten, nasjonal rett, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten, sikres gjennom hensiktsmessige tiltak av vedkommende nasjonale myndigheter, for eksempel arbeidstilsyn og miljøvernmyndigheter, innenfor deres ansvarsområder og oppgaver.

Det er også nødvendig å sikre noe innsyn i underleverandørkjeden, ettersom dette gir oppdragsgiverne opplysninger om hvem som er til stede på byggeplasser der det foregår bygge- og anleggsarbeid som utføres for dem, eller der foretak yter tjenester i eller på bygg, infrastruktur eller områder, for eksempel rådhus, offentlige skoler, idrettsanlegg, havner eller motorveier, som oppdragsgiverne er ansvarlige for eller

som de har direkte tilsyn med. Det bør presiseres at forpliktelsen til å gi påkrevde opplysninger i alle tilfeller påligger hovedleverandøren, enten på grunnlag av en særlig klausul som hver oppdragsgiver vil måtte ha med i framgangsmåten ved tildeling av alle kontrakter, eller på grunnlag av forpliktelser som medlemsstatene vil pålegge hovedleverandøren i form av alminnelige bestemmelser.

Det bør også presiseres at vilkår i forbindelse med håndheving av oppfyllelse av gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsretten, nasjonal rett, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i dette direktiv, forutsatt at slike regler og anvendelsen av dem er i samsvar med unionsretten, bør få anvendelse når nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren. Dessuten bør det angis uttrykkelig at medlemsstatene bør kunne gå lenger, for eksempel ved å utvide forpliktelsene til innsyn, ved å muliggjøre direkte betaling til underleverandører eller ved å muliggjøre eller kreve at offentlige oppdragsgivere skal kontrollere at underleverandørene ikke befinner seg i noen av de situasjonene der utelukkelse av markedsdeltakere vil være berettiget. Dersom slike tiltak anvendes på underleverandører, bør det sikres sammenheng med bestemmelsene som får anvendelse på hovedleverandører, slik at dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner, vil det følges av et krav om at hovedleverandøren skifter ut den berørte underleverandøren. Dersom slik kontroll viser at det foreligger ikke-obligatoriske grunner for utelukkelse, bør det presiseres at offentlige oppdragsgivere har mulighet til å kreve slik utskifting. Det bør også uttrykkelig angis at offentlige oppdragsgivere kan være forpliktet til å kreve at den berørte underleverandøren skiftes ut dersom utelukkelse av hovedleverandører vil være obligatorisk i slike tilfeller.

Det bør også angis uttrykkelig at medlemsstatene står fritt til å fastsette strengere regler for ansvar i henhold til nasjonal lovgivning, eller til å gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning med hensyn til direkte betaling til underleverandører.

- 111) Idet det tas hensyn til de pågående diskusjonene om gjennomgående bestemmelser om forholdet til tredjestater i forbindelse med offentlige innkjøp, er det hensiktsmessig i en overgangsperiode å opprettholde status quo for den ordningen som gjelder for forsyningssektoren i henhold til artikkel 58 og 59 i direktiv 2004/17/EF. Disse bestemmelsene bør derfor

forbli uendret, herunder bestemmelsen om vedtak av gjennomføringsrettsakter dersom foretak i Unionen har vanskeligheter med å få tilgang til markeder i tredjestater. Under slike omstendigheter bør Rådet fortsette å vedta slike gjennomføringsrettsakter.

- 112) Det bør bemerkes at rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71⁽¹⁾ får anvendelse på beregningen av fristene angitt i dette direktiv.

- 113) Det er nødvendig å presisere hvilke vilkår som fører til at endringer i en kontrakt under gjennomføringen av den krever en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, idet det tas hensyn til relevant rettspraksis ved Den europeiske unions domstol. Det kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i tilfelle av vesentlige endringer i den opprinnelige kontrakten, særlig med hensyn til virkeområdet og innholdet i partenes gjensidige rettigheter og forpliktelser, herunder fordelingen av immaterialrettigheter. Slike endringer viser partenes intensjon om å reforhandle vesentlige vilkår i kontrakten. Dette er særlig tilfellet dersom de endrede vilkårene ville ha virket inn på resultatet av framgangsmåten, dersom de hadde vært del av den opprinnelige framgangsmåten.

Endringer i kontrakten som medfører en mindre endring i kontraktsverdien opp til en viss verdi, bør alltid være mulig uten at det er nødvendig å gjennomføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Med sikte på dette og for å sikre rettssikkerheten bør dette direktiv fastsette nedre terskelverdier, og under disse kreves det ikke en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Det bør være mulig å endre kontrakten over disse terskelverdiene uten at det er nødvendig å gjennomføre en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, i den grad endringene er i samsvar med de relevante vilkårene fastsatt i dette direktiv.

- 114) Oppdragsgivere kan stå overfor situasjoner der nye bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester blir nødvendig, og i slike tilfeller kan en endring av den opprinnelige kontrakten uten ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter være berettiget, særlig dersom nye leveranser er tenkt enten som en delvis utskifting eller en utvidelse av eksisterende tjenester, varer eller installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge oppdragsgiveren til å kjøpe utstyr, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester med andre tekniske egenskaper som ville være uforenlige eller føre til uforholdsmessige tekniske vanskeligheter ved drift og vedlikehold.

⁽¹⁾ Rådsforordning (EØF, Euratom) nr. 1182/71 av 3. juni 1971 om fastsettelse av regler for frister, datoer og tidspunkter (EFT L 124 av 8.6.1971, s. 1).

- 115) Oppdragsgivere kan stå overfor ytre omstendigheter som de ikke kunne forutse da de tildelte kontrakten, særlig dersom gjennomføringen av kontrakten strekker seg over lang tid. I slike tilfeller er det nødvendig med en viss grad av fleksibilitet for å tilpasse kontrakten til disse omstendighetene uten en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter. Begrepet uforutsigbare omstendigheter viser til omstendigheter som ikke kunne forutses til tross for at oppdragsgiveren har gjort rimelig grundige forberedelser til den opprinnelige tildelingen, idet det tas hensyn til de midler den har hatt til rådighet, arten av og egenskapene til det bestemte prosjektet, god praksis på det aktuelle området og behovet for å sikre et hensiktsmessig forhold mellom de ressursene som er brukt på å forberede tildelingen, og den forutsigbare verdien.

Dette kan imidlertid ikke få anvendelse på tilfeller der en endring fører til at hele innkjøpets art forandres, for eksempel ved å skifte ut bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes inn, med noe helt annet, eller ved å foreta en grunnleggende endring av typen innkjøp, ettersom det i en slik situasjon må forutsettes en hypotetisk påvirkning av resultatet.

- 116) I samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn bør den anbyderen som vinner anbudet, ikke skiftes ut med en annen markedsdeltaker, for eksempel dersom en kontrakt heves på grunn av mangler i gjennomføringen, uten at kontrakten gjenåpnes for konkurranse. Den valgte anbyderen som gjennomfører kontrakten, bør imidlertid, særlig dersom kontrakten er tildelt til mer enn ett foretak, kunne foreta visse strukturelle endringer under gjennomføringen av kontrakten, for eksempel rent interne omorganiseringer, overtakelser, fusjoner og oppkjøp eller konkurs. Slike strukturelle endringer bør ikke automatisk kreve nye framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for alle kontrakter som den aktuelle anbyderen utfører.

- 117) Oppdragsgivere bør i enkeltkontraktene selv ha mulighet til å få innført endringer av en kontrakt ved hjelp av revisjons- eller opsjonsklausuler, men slike klausuler bør ikke gi dem ubegrenset spillerom. Dette direktiv bør derfor angi i hvilket omfang det kan innføres endringer i den opprinnelige kontrakten. Det bør derfor presiseres at tilstrekkelig klart utarbeidede revisjons- eller opsjonsklausuler for eksempel kan gi mulighet for prisreguleringer eller sikre at for eksempel kommunikasjonsutstyr som skal leveres over et gitt tidsrom, fortsatt er egnet, også ved endring av

kommunikasjonsprotokoller eller andre teknologiske endringer. Det bør også være mulig i henhold til tilstrekkelig klare klausuler å fastsette at det kan foretas tilpasninger av en kontrakt, dersom dette blir nødvendig på grunn av tekniske vanskeligheter som dukker opp under drift eller vedlikehold. Det bør også bemerkes at kontrakter for eksempel kan omfatte både alminnelig vedlikehold og fastsette ekstraordinært vedlikehold som kan bli nødvendig for å sikre fortsatt drift av en offentlig tjeneste.

- 118) Oppdragsgivere står av og til overfor omstendigheter som krever at offentlige kontrakter heves før tiden, for å kunne oppfylle forpliktelsene i henhold til unionsregulverket for offentlige innkjøp. Medlemsstatene bør derfor sikre at oppdragsgiverne, i henhold til vilkårene fastsatt i nasjonal rett, har mulighet til å heve en offentlig kontrakt under dens løpetid dersom unionsretten krever dette.

- 119) Resultatene fra Kommissjonens arbeidsdokument av 27. juni 2011 med tittelen «Evaluation Report: Impact and Effectiveness of EU Public Procurement Legislation» antyder at utelukkelsen av visse tjenester fra den fulle anvendelsen av direktiv 2004/17/EF bør gjennomgås på nytt. Den fulle anvendelsen av dette direktiv bør derfor utvides til å omfatte en rekke tjenester.

- 120) Visse kategorier av tjenester har ved sin egenart fortsatt en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene, nemlig slike tjenester som er kjent som personlige tjenester, for eksempel visse sosialtjenester, helsetjenester og undervisningstjenester. Disse tjenestene ytes i en bestemt sammenheng som varierer sterkt mellom medlemsstatene på grunn av forskjellige kulturelle tradisjoner. Det bør derfor opprettes en særlig ordning for kontrakter for disse tjenestene, med en høyere terskelverdi enn hva som gjelder for andre tjenester.

Særlig i forbindelse med innkjøp i disse sektorene, vil personlige tjenester med verdier under denne terskelverdien normalt ikke være interessant for tjenesteytere fra andre medlemsstater, med mindre det foreligger konkrete indikasjoner på det motsatte, for eksempel EU-finansiering for grensekryssende prosjekter.

Kontrakter for personlige tjenester over denne terskelverdien skal være underlagt innsyn i hele Unionen. Gitt betydningen av den kulturelle sammenhengen og følsomheten i disse tjenestene, bør medlemsstatene gis vidt skjønn til å organisere valget av tjenesteytere på den måten de anser som mest hensiktsmessig. Reglene i dette direktiv tar hensyn til dette kravet, og det kreves bare overholdelse av grunnleggende prinsipper om innsyn og likebehandling og at det sikres at oppdragsgiverne er i stand til å anvende bestemte kvalitetskriterier ved valg av tjenesteytere, for eksempel kriteriene angitt i det frivillige europeiske rammeverket for kvalitet i sosialtjenester (European Quality Framework for Social Services), offentliggjort av Komiteen for sosial trygghet. Når det skal bestemmes hvilke framgangsmåter som skal brukes ved tildeling av kontrakter for personlige tjenester, bør medlemsstatene ta hensyn til artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26. Når de gjør dette, bør medlemsstatene også etterstrebe målene om forenkling og om å lette den administrative byrden for oppdragsgivere og markedsdeltakere; det bør presiseres at dette også kan medføre at det skal anvendes regler som gjelder for tjenestekontrakter som ikke er underlagt den spesifikke ordningen.

Medlemsstatene og oppdragsgiverne står fortsatt fritt til å yte slike tjenester selv, eller til å organisere sosialtjenester på en måte som ikke medfører at det inngås offentlige kontrakter, for eksempel gjennom utelukkende å finansiere slike tjenester, eller ved å utstede lisenser eller tillatelser til alle markedsdeltakere som oppfyller vilkårene som på forhånd er fastsatt av oppdragsgiveren, uten noen grenser eller kvoter, forutsatt at et slikt system sikrer tilstrekkelig annonsering og overholder prinsippene om innsyn og likebehandling.

121) På samme måte tilbys hotell- og restauranttjenester normalt bare av aktører som befinner seg på det bestemte stedet der slike tjenester leveres, og har derfor også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med en terskelverdi på 1 000 000 euro. Store kontrakter for hotell- og restauranttjenester over denne terskelverdien kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel reisebyråer og andre mellommenn, også på tvers av landegrensene.

122) På lignende måte gjelder visse juridiske tjenester utelukkende rent nasjonale rettsspørsmål og tilbys derfor normalt bare av aktører som befinner seg i den berørte medlemsstaten, og har følgelig også en begrenset dimensjon på tvers av landegrensene. De bør derfor bare omfattes av den lette ordningen, fra og med

en terskelverdi på 1 000 000 euro. Store kontrakter for juridiske tjenester over denne terskelverdien kan være av interesse for forskjellige markedsdeltakere, for eksempel internasjonale advokatfirmaer, også på tvers av landegrensene, særlig dersom de omfatter juridiske spørsmål som oppstår som følge av eller har som bakgrunn unionsrett eller annen internasjonal rett, eller omfatter mer enn én stat.

123) Erfaring har vist at en rekke andre tjenester, for eksempel redningstjenester, brannslukkingstjenester og fengselsvesen, normalt bare er av interesse på tvers av landegrensene når de når en tilstrekkelig kritisk masse i kraft av sin relativt høye verdi. I den grad de ikke utelukkes fra dette direktivs virkeområde, bør de omfattes av den lette ordningen. I den grad tjenesteytingen faktisk er basert på kontrakter, vil andre tjenestekategorier, for eksempel undersøkelses- og sikkerhetstjenester, normalt sannsynligvis bare utgjøre en interesse på tvers av landegrensene fra og med en terskelverdi på 1 000 000 euro, og bør følgelig da bare være omfattet av den lette ordningen.

124) For å kunne sikre kontinuitet i offentlige tjenester bør dette direktiv tillate at deltakelse i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for visse helse-, sosial- og kulturtjenester kan forbeholdes organisasjoner som er basert på ansattes medeierskap eller ansattes aktive medbestemmelse i ledelsen, og eksisterende organisasjoner som samvirkeforetak når det gjelder å delta i ytingen av disse tjenestene til sluttbrukerne. Denne bestemmelsen er begrenset til å omfatte utelukkende visse helse- og sosialtjenester og tjenester tilknyttet disse, visse undervisnings- og opplærings tjenester, bibliotek-, arkiv- og øvrige kulturtjenester, tjenester vedrørende sport, og tjenester for privathusholdninger, og er ikke beregnet på å omfatte noen av de utelukkelsene som ellers er fastsatt i dette direktiv. Disse tjenestene bør bare omfattes av den lette ordningen.

125) Det er hensiktsmessig å identifisere disse tjenestene ved å vise til de spesifikke posisjonene i den felles klassifikasjonen for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002⁽¹⁾, som er en hierarkisk oppbygd nomenklatur, delt inn i næringer, næringshovedgrupper, næringsgrupper, kategorier og underkategorier. For å unngå rettslig usikkerhet bør det presiseres at henvisning til en næring ikke implisitt innebærer en henvisning til underordnede underinndelinger. En så omfattende dekning bør i stedet angis eksplisitt ved å nevne alle relevante posisjoner, eventuelt som en rekke koder.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 2195/2002 av 5. november 2002 om en felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV) (EFT L 340 av 16.12.2002, s. 1).

126) Prosjektkonkurranser er tradisjonelt mest blitt brukt på områdene by- og regionplanlegging, arkitektur og ingeniørarbeid eller databehandling. Det bør imidlertid bemerkes at disse fleksible ordningene også kan brukes til andre formål, og at det kan fastsettes at de etterfølgende tjenestekontraktene vil bli tildelt til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen etter en framgangsmåte med forhandling uten kunngjøring.

127) Evalueringen har vist at det fortsatt er betydelig rom for forbedring i anvendelsen av unionsregelverket for offentlige innkjøp. Med sikte på en mer effektiv og konsekvent anvendelse av reglene er det avgjørende å få en god oversikt over mulige strukturelle problemer og generelle mønstre i nasjonal innkjøpspolitikk for å kunne behandle mulige problemer på en mer målrettet måte. Denne oversikten bør oppnås gjennom hensiktsmessig overvåking, og resultatene av dette bør offentliggjøres regelmessig, slik at det legges til rette for en opplyst debatt om mulige forbedringer i regler og praksis for innkjøp. Med en slik god oversikt bør det også være mulig å få innsikt i anvendelsen av regler for offentlige innkjøp i forbindelse med gjennomføringen av prosjekter som samfinansieres av Unionen. Medlemsstatene bør fortsatt stå fritt til å beslutte hvordan og av hvem denne overvåkingen skal utføres i praksis; når de gjør dette, bør de fortsatt også stå fritt til å beslutte om overvåkingen skal være basert på stikkprøvebasert kontroll i ettertid, eller på systematisk forutgående kontroll av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter omfattet av dette direktiv. Det bør være mulig å gjøre relevante organer oppmerksomme på eventuelle problemer; dette bør ikke nødvendigvis kreve at de som har utført overvåkingen, har søksmålskompetanse ved domstolene.

Bedre veiledning, opplysning og støtte til oppdragsgivere og markedsdeltakere bør også i stor grad bidra til å styrke effektiviteten i offentlige innkjøp, gjennom bedre kunnskap, økt rettssikkerhet og profesjonalisering av innkjøpspraksis. Slik veiledning bør gjøres tilgjengelig for oppdragsgivere og markedsdeltakere når det synes nødvendig å forbedre korrekt anvendelse av reglene. Veiledningen som skal gis, kan omfatte alle saker som er relevante for offentlige innkjøp, for eksempel planlegging av anskaffelser, framgangsmåter, valg av metoder og hjelpemidler og god praksis i gjennomføringen av framgangsmåtene. Når det gjelder rettslige spørsmål, bør veiledningen ikke nødvendigvis bestå av en fullstendig juridisk analyse av de berørte sakene; dette kan begrenses til en generell angivelse av

hvilke elementer det bør tas hensyn til ved den senere og mer detaljerte analysen av spørsmålene, for eksempel ved å peke på rettspraksis som kan være relevant, eller veiledende merknader eller andre kilder der det berørte spørsmålet er undersøkt.

128) Ved direktiv 92/13/EØF er det fastsatt at en viss klagebehandling minst skal være tilgjengelig for alle personer som har eller har hatt en interesse av å oppnå en særskilt kontrakt, og som har blitt, eller risikerer å bli, skadelidende på grunn av en påstått overtredelse av unionsretten på området offentlige innkjøp, eller av nasjonale regler som gjennomfører unionsretten. Denne klagebehandlingen bør ikke berøres av dette direktiv. Borgere, berørte parter, organiserte eller ikke, og andre personer eller organer som ikke har adgang til klagebehandlingen i henhold til direktiv 92/13/EØF, har uansett som skattebetalere en rettmessig interesse i gode framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. De bør derfor gis mulighet, på annen måte enn ved ordningen for klagebehandling i henhold til direktiv 92/13/EØF, og uten at det nødvendigvis medfører at de gis søksmålskompetanse ved domstolene, til å angi mulige overtredelser av dette direktiv til en vedkommende myndighet eller struktur. For å unngå å fordoble eksisterende myndigheter eller strukturer bør medlemsstatene kunne fastsette en mulighet til å benytte seg av allmenne tilsynsmyndigheter eller tilsynsstrukturer, sektorvise tilsynsorganer, kommunale tilsynsmyndigheter, konkurransemyndigheter, ombudsmannen eller nasjonale revisjonsmyndigheter.

129) For fullt ut å kunne utnytte det potensialet offentlige innkjøp har til å nå målene for Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst, vil også innkjøp med hensyn til miljø, samfunn og nyskaping måtte spille en rolle. Det er derfor viktig å få oversikt over utviklingen på området strategiske innkjøp for å ha et opplyst syn på de generelle tendensene på overordnet plan på dette området. Eventuelle allerede utarbeidede, egnede rapporter kan selvsagt også brukes i denne forbindelse.

130) På bakgrunn av de mulighetene SMB-er har til å skape nye arbeidsplasser, vekst og nyskaping, er det viktig å oppmuntre dem til å delta i offentlige innkjøp, både gjennom hensiktsmessige bestemmelser i dette direktiv og gjennom initiativer på nasjonalt plan. De nye bestemmelsene fastsatt i dette direktiv bør bidra til bedre resultater, det vil si en økning av SMB-enes andel i den samlede verdien av tildelte kontrakter. Det er imidlertid ikke hensiktsmessig å pålegge obligatoriske resultatandeler, men nasjonale initiativer for å fremme SMB-enes deltakelse bør følges nøye på grunn av den betydningen dette har.

- 131) Det er allerede etablert en rekke framgangsmåter og arbeidsmetoder med hensyn til Kommisjonens kommunikasjon og kontakter med medlemsstatene, for eksempel kommunikasjon og kontakter knyttet til framgangsmåtene fastsatt i henhold til artikkel 258 og 260 i TEUV, nettverket for problemløsning i det indre marked (SOLVIT) og EUs forsøksprosjekt, som ikke endres ved dette direktiv. De bør imidlertid utfylles ved at det i hver medlemsstat utpekes ett enkelt kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen, som vil fungere som eneste kontaktpunkt i saker vedrørende offentlige innkjøp i den berørte medlemsstaten. Denne funksjonen kan utføres av personer eller strukturer som allerede regelmessig er i kontakt med Kommisjonen i spørsmål vedrørende offentlige innkjøp, for eksempel nasjonale kontaktpunkter, medlemmer av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp, medlemmer av nettverket for offentlige innkjøp eller nasjonale samordningsinstanser.
- 132) Sporbarhet og innsyn når det gjelder beslutningstaking i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, er vesentlig for å sikre gode framgangsmåter, herunder for å kunne bekjempe korrupsjon og bedrageri på en effektiv måte. Offentlige oppdragsgivere bør derfor beholde kopier av inngåtte kontrakter med høy verdi, slik at de kan gi berørte parter tilgang til disse dokumentene i samsvar med gjeldende regler for tilgang til dokumenter. Oppdragsgiverne bør dessuten dokumentere de vesentlige delene og beslutningene i de enkelte framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter i en innkjøpsrapport. For å unngå administrative byrder bør innkjøpsrapporten, når det er mulig, kunne vise til opplysninger som allerede er gitt i den relevante kunngjøringen av tildeling av kontrakt. De elektroniske systemene for offentliggjøring av disse kunngjøringene, som styres av Kommisjonen, bør også forbedres med sikte på å forenkle innlegging av data, samtidig som det gjøres enklere å trekke ut overordnede rapporter og utveksle data mellom systemene.
- 133) For å forenkle administrasjonen og lette medlemsstatenes byrde bør Kommisjonen jevnlig undersøke om kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene i kunngjøringene som offentliggjøres i forbindelse med framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, er tilstrekkelig til at Kommisjonen har mulighet til å trekke ut statistiske opplysninger som ellers måtte ha blitt oversendt av medlemsstatene.
- 134) Effektivt forvaltningssamarbeid er nødvendig for den informasjonsutvekslingen som kreves for å gjennomføre tildelingsprosessen i grensekryssende situasjoner, særlig når det gjelder kontroll av begrunnelsene for utelukkelse og utvelgingskriteriene og anvendelsen av kvalitets- og miljøstandarder. Informasjonssystemet for det indre marked (IMI), opprettet ved europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012⁽¹⁾, kan vise seg å være et nyttig elektronisk middel for å forenkle og forbedre forvaltningssamarbeidet, som styrer utvekslingen av informasjon på grunnlag av enkle og ensartede framgangsmåter som overviner språkbarrierene. Det bør derfor igangsettes et forsøksprosjekt så snart som mulig for å prøve om det er hensiktsmessig å utvide IMI til å omfatte informasjonsutvekslingen i henhold til dette direktiv.
- 135) For å kunne tilpasse dette direktiv til den raske tekniske og økonomiske utviklingen og endringen i regelverket, bør Kommisjonen gis myndighet til å vedta rettsakter i samsvar med artikkel 290 i TEUV med hensyn til en rekke ikke-grunnleggende bestemmelser i dette direktiv. På grunn av behovet for å overholde internasjonale avtaler, bør Kommisjonen gis myndighet til å endre de tekniske framgangsmåtene for beregningsmetodene for terskelverdier, og til regelmessig å revidere terskelverdiene selv; henvisninger til CPV-nomenklaturen kan bli gjenstand for regelverksendringer på unionsplan, og det er nødvendig at disse endringene gjenspeiles i teksten i dette direktiv; de tekniske opplysningene om egenskapene til innretningene for elektronisk mottak bør holdes oppdatert med den teknologiske utviklingen; det er også nødvendig å gi Kommisjonen myndighet til å gjøre visse obligatoriske tekniske standarder for elektronisk kommunikasjon obligatoriske for å sikre samvirkingsevnen til tekniske formater, prosesser og meldingshåndtering i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, idet det tas hensyn til den teknologiske utviklingen; Kommisjonen bør også gis myndighet til å tilpasse listen over Unionens regelverksakter som fastsetter felles metoder for beregning av livssyklus kostnader; listen over internasjonale konvensjoner på området sosial og miljø og listen over EU-regelverk hvis gjennomføring skaper en antakelse om fri adgang til et gitt marked, samt vedlegg II, som gir en oversikt over rettsakter som det skal tas hensyn til ved vurdering av om det foreligger særretter eller eneretter, bør raskt tilpasses for å innarbeide de tiltakene som vedtas på sektorplan. For å kunne tilfredsstille dette behovet, bør Kommisjonen gis myndighet til å ajourføre listene. Det er særlig viktig at Kommisjonen holder hensiktsmessige samråd under sitt forberedende arbeid, herunder på ekspertnivå. Kommisjonen bør ved forberedelse og utarbeiding av delegerede rettsakter sikre at relevante dokumenter oversendes Europaparlamentet og Rådet samtidig, til rett tid og på en egnet måte.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 1024/2012 av 25. oktober 2012 om forvaltningssamarbeid gjennom informasjonssystemet for det indre marked og om oppheving av kommisjonsvedtak 2008/49/EF («IMI-forordningen») (EUT L 316 av 14.11.2012, s. 1).

136) Ved anvendelsen av dette direktiv bør Kommisjonen holde samråd med egnede ekspertgrupper innenfor e-innkjøp, for å sikre en balansert sammensetning av de viktigste interessentgruppene.

faktorer som nivået for innkjøp på tvers av landegrensene, deltakelse fra SMB-er, transaksjonskostnader og avveiningen mellom kostnad og nytte.

137) For å sikre ensartede vilkår for gjennomføringen av dette direktiv bør Kommisjonen gis gjennomføringsmyndighet når det gjelder framgangsmåtene for å sende og offentliggjøre data nevnt i vedlegg IX, framgangsmåtene for utarbeiding og sending av kunngjøringer, og standard skjemaene for offentliggjøring av kunngjøringer. Denne myndighet bør utøves i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011⁽¹⁾.

I samsvar med artikkel XXII nr. 7 i GPA skal GPA være gjenstand for nye forhandlinger tre år etter at den trådte i kraft, samt regelmessig deretter. I den forbindelse bør det undersøkes hvor hensiktsmessig nivået for terskelverdiene er, idet det tas hensyn til virkningen av inflasjon i lys av en lang periode uten endringer av terskelverdiene i GPA; dersom nivået for terskelverdiene endres som følge av dette, bør Kommisjonen eventuelt vedta et forslag til rettsakt om endring av terskelverdiene fastsatt i dette direktiv.

138) Framgangsmåten med rådgivende komité bør anvendes til vedtakelsen av gjennomføringsrettsaktene som gjelder standard skjemaene for offentliggjøring av kunngjøringer, som ikke har noen innvirkning verken fra et økonomisk synspunkt eller når det gjelder arten og omfanget av forpliktelsene som følger av dette direktiv. Derimot kjennetegnes disse rettsaktene av et rent forvaltningsmessig formål og tjener til å lette anvendelsen av reglene angitt i dette direktiv.

140) Ettersom målet for dette direktiv, som er å samordne lover og forskrifter i medlemsstatene som får anvendelse på visse framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av direktivets omfang og virkninger bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i traktaten om Den europeiske union. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktiv ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

Dessuten bør vilkårene for vedtakelse av beslutninger som fastslår hvorvidt en gitt virksomhet er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det er fri adgang til, sikre ensartede vilkår for gjennomføring av nevnte bestemmelse. Kommisjonen bør derfor også gis gjennomføringsmyndighet når det gjelder nærmere bestemmelser om gjennomføringen av framgangsmåten fastsatt i artikkel 35, for å fastslå om artikkel 34 og selve gjennomføringsrettsaktene får anvendelse. Denne myndigheten bør utøves i samsvar med forordning (EU) nr. 182/2011. Framgangsmåten med rådgivende komité bør benyttes ved vedtakelse av disse gjennomføringsrettsaktene.

141) Direktiv 2004/17/EF bør oppheves.

139) Kommisjonen bør gjennomgå hvilke virkninger anvendelsen av terskelverdiene har på det indre marked, og framlegge en rapport om dette for Europaparlamentet og Rådet. Når den gjør dette, bør den ta hensyn til

142) I samsvar med den felles politiske erklæringen fra medlemsstatene og Kommisjonen av 28. september 2011 om forklarende dokumenter har medlemsstatene forpliktet seg til at underretningen om innarbeidingstiltakene i berettigede tilfeller skal følges av ett eller flere dokumenter som forklarer sammenhengen mellom et direktivs bestanddeler og de tilsvarende delene av de nasjonale innarbeidingsdokumentene. Med hensyn til dette direktiv anser regelgiveren at oversendingen av slike dokumenter er berettiget —

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 182/2011 av 16. februar 2011 om fastsettelse av allmenne regler og prinsipper for medlemsstatenes kontroll med Kommisjonens utøvelse av sin gjennomføringsmyndighet (EUT L 55 av 28.2.2011, s. 13).

VEDTATT DETTE DIREKTIV:

AVDELING I:	VIRKEOMRÅDE, DEFINISJONER OG ALLMENNE PRINSIPPER
KAPITTEL I:	Formål og definisjoner
Artikkel 1:	Formål og virkeområde
Artikkel 2:	Definisjoner
Artikkel 3:	Offentlige oppdragsgivere
Artikkel 4:	Oppdragsgivere
Artikkel 5:	Kombinerte innkjøp som omfatter samme virksomhet
Artikkel 6:	Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet
KAPITTEL II:	Former for virksomhet
Artikkel 7:	Felles bestemmelser
Artikkel 8:	Gass og varme
Artikkel 9:	Elektrisk kraft
Artikkel 10:	Vann
Artikkel 11:	Transporttjenester
Artikkel 12:	Havner og lufthavner
Artikkel 13:	Posttjenester
Artikkel 14:	Utvinning av olje og gass og leting etter eller utvinning av kull eller annet fast brensel
KAPITTEL III:	Materielt virkeområde
AVSNITT 1:	TERSKELVERDIER
Artikkel 15:	Terskelbeløp
Artikkel 16:	Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp
Artikkel 17:	Justering av terskelverdier
AVSNITT 2:	UNNTATTE KONTRAKTER OG PROSJEKTKONKURRANSER; Særlige bestemmelser om innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Underavsnitt 1:	Unntak som gjelder for alle oppdragsgivere, og særlige unntak for vann- og energisektorene
Artikkel 18:	Kontrakter som tildeles med sikte på videresalg til eller leieavtale med tredjemann
Artikkel 19:	Kontrakter og prosjektkonkurranser som tildeles eller organiseres for andre formål enn for å drive en omfattende virksomhet, eller for å drive slik virksomhet i en tredjestat

Artikkel 20:	Kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler
Artikkel 21:	Særlige unntak for tjenestekontrakter
Artikkel 22:	Tjenestekontrakter som tildeles på grunnlag av en enerett
Artikkel 23:	Kontrakter som tildeles av visse oppdragsgivere for innkjøp av vann og for forsyning av energi eller brensel til energiproduksjon
Underavsnitt 2:	Innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 24:	Forsvar og sikkerhet
Artikkel 25:	Kombinerte innkjøp som omfatter samme virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 26:	Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter
Artikkel 27:	Kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter og som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler
Underavsnitt 3:	Særlige forhold (samarbeid, tilknyttede foretak og fellesforetak)
Artikkel 28:	Kontrakter mellom offentlige oppdragsgivere
Artikkel 29:	Kontrakter som tildeles et tilknyttet foretak
Artikkel 30:	Kontrakter som tildeles et fellesforetak eller en oppdragsgiver som inngår i et fellesforetak
Artikkel 31:	Underretning om opplysninger
Underavsnitt 4:	Særlige situasjoner
Artikkel 32:	Forsknings- og utviklingstjenester
Artikkel 33:	Kontrakter som er underlagt særlige ordninger
Underavsnitt 5:	Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse, og bestemmelser om framgangsmåte knyttet til dette
Artikkel 34:	Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse
Artikkel 35:	Framgangsmåte for å fastslå om artikkel 34 får anvendelse
KAPITTEL IV:	Allmenne prinsipper
Artikkel 36:	Prinsipper for innkjøp
Artikkel 37:	Markedsdeltakere
Artikkel 38:	Reserverte kontrakter
Artikkel 39:	Fortrolighet
Artikkel 40:	Regler for kommunikasjon

Artikkel 41:	Nomenklaturer
Artikkel 42:	Interessekonflikter
AVDELING II:	REGLER SOM FÅR ANVENDELSE PÅ KONTRAKTER
KAPITTEL I:	Framgangsmåter
Artikkel 43:	Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler
Artikkel 44:	Valg av framgangsmåter
Artikkel 45:	Åpen anbudskonkurranse
Artikkel 46:	Begrenset anbudskonkurranse
Artikkel 47:	Kjøp etter forhandling med forutgående utlysning av konkurranse
Artikkel 48:	Konkurransedialog
Artikkel 49:	Innovasjonspartnerskap
Artikkel 50:	Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse
KAPITTEL II:	Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp
Artikkel 51:	Rammeavtaler
Artikkel 52:	Dynamiske innkjøpsordninger
Artikkel 53:	Elektroniske auksjoner
Artikkel 54:	Elektroniske kataloger
Artikkel 55:	Samordnede innkjøp og innkjøpssentraler
Artikkel 56:	Leilighetsvise felles innkjøp
Artikkel 57:	Innkjøp som omfatter oppdragsgivere fra forskjellige medlemstater
KAPITTEL III:	Framgangsmåtens forløp
AVSNITT 1:	FORBEREDELSE
Artikkel 58:	Innledende markedsundersøkelser
Artikkel 59:	Kandidatens eller anbyderens tidligere deltakelse
Artikkel 60:	Tekniske spesifikasjoner
Artikkel 61:	Merker
Artikkel 62:	Prøvingsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon

Artikkel 63:	Oversending av tekniske spesifikasjoner
Artikkel 64:	Alternative anbud
Artikkel 65:	Oppdeling av kontrakter i delkontrakter
Artikkel 66:	Fastsettelse av frister
AVSNITT 2:	OFFENTLIGGJØRING OG INNSYN
Artikkel 67:	Periodisk veiledende kunngjøring
Artikkel 68:	Kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning
Artikkel 69:	Kunngjøringer av konkurranse
Artikkel 70:	Kunngjøring av kontraktstildelinger
Artikkel 71:	Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer
Artikkel 72:	Offentliggjøring på nasjonalt plan
Artikkel 73:	Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter
Artikkel 74:	Innbydelse til kandidater
Artikkel 75:	Underretning til søkere til kvalifikasjonsordninger, kandidater og anbydere
AVSNITT 3:	UTVELGING AV DELTAKERE OG TILDELING AV KONTRAKTER
Artikkel 76:	Allmenne prinsipper
Underavsnitt 1:	Kvalifikasjon og kvalitativ utvelging
Artikkel 77:	Kvalifikasjonsordninger
Artikkel 78:	Kriterier for kvalitativ utvelging
Artikkel 79:	Utnyttelse av andre enheters kapasitet
Artikkel 80:	Bruk av utelukkelses- og utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU
Artikkel 81:	Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring
Underavsnitt 2:	Kontraktstildeling
Artikkel 82:	Kriterier for kontraktstildeling
Artikkel 83:	Beregning av livssyklus kostnader
Artikkel 84:	Unormalt lave anbud
AVSNITT 4:	ANBUD SOM OMFATTER PRODUKTER MED OPPRINNELSE I TREDJESTATER OG FORBINDELSER MED DISSE STATENE

Artikkel 85:	Anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater
Artikkel 86:	Forbindelser med tredjestater med hensyn til bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenstekontrakter
KAPITTEL IV:	Gjennomføring av kontrakt
Artikkel 87:	Vilkår for gjennomføring av kontrakter
Artikkel 88:	Underleveranser
Artikkel 89:	Endring av kontrakter i deres løpetid
Artikkel 90:	Heving av kontrakter
AVDELING III:	SÆRLIGE INNKJØPSORDNINGER
KAPITTEL I:	Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
Artikkel 91:	Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting
Artikkel 92:	Offentliggjøring av kunngjøringer
Artikkel 93:	Prinsipper for tildeling av kontrakter
Artikkel 94:	Reserverte kontrakter for visse tjenester
KAPITTEL II:	Regler for prosjektkonkurranser
Artikkel 95:	Virkeområde
Artikkel 96:	Kunngjøringer
Artikkel 97:	Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelging av deltakere og jury
Artikkel 98:	Juryens avgjørelser
AVDELING IV:	STYRINGSPRINSIPPER
Artikkel 99:	Håndheving
Artikkel 100:	Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter
Artikkel 101:	Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger
Artikkel 102:	Forvaltningssamarbeid
AVDELING V:	DELEGERT MYNDIGHET, GJENNOMFØRINGSMYNDIGHET OG SLUTTBE- STEMMELSER
Artikkel 103:	Utøvelse av delegert myndighet
Artikkel 104:	Framgangsmåte for behandling av hastesaker
Artikkel 105:	Komitéframgangsmåte
Artikkel 106:	Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser
Artikkel 107:	Oppheving
Artikkel 108:	Gjennomgåelse
Artikkel 109:	Ikrafttredelse
Artikkel 110:	Adressater

VEDLEGG

- VEDLEGG I: Liste over virksomheter som angitt i artikkel 2 nr. 2 bokstav a)
- VEDLEGG II: Liste over unionsrettsakter nevnt i artikkel 4 nr. 3
- VEDLEGG III: Liste over unionsrettsakter nevnt i artikkel 34 nr. 3
- VEDLEGG IV: Frister for vedtakelse av gjennomføringsrettsaktene nevnt i artikkel 35
- VEDLEGG V: Krav til verktøy og utstyr for elektronisk mottak av anbud, anmodninger om å delta, søknader om kvalifikasjon og planer og prosjekter i prosjektkonkurranser
- VEDLEGG VI del A: Opplysninger som skal være med i den periodiske veiledende kunngjøringen (som nevnt i artikkel 67)
- VEDLEGG VI del B: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av offentliggjøring av en periodisk veiledende kunngjøring i en kjøperprofil som ikke brukes til utlysning av konkurranse (som nevnt i artikkel 67 nr. 1)
- VEDLEGG VII: Opplysninger som skal være med i innkjøpsdokumentene vedrørende elektroniske auksjoner (artikkel 53 nr. 4)
- VEDLEGG VIII: Definisjon av visse tekniske spesifikasjoner
- VEDLEGG IX: Nærmere opplysninger om offentliggjøring
- VEDLEGG X: Opplysninger som skal være med i kunngjøringen om at det foreligger en kvalifikasjonsordning (som nevnt i artikkel 44 nr. 4 bokstav b) og i artikkel 68)
- VEDLEGG XI: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av konkurranse (som nevnt i artikkel 69)
- VEDLEGG XII: Opplysninger som skal være med i kunngjøringen av kontraktstildeling (som nevnt i artikkel 70)
- VEDLEGG XIII: Innhold i innbydelsene til å innlevere et anbud, til å delta i dialogen, til å forhandle eller til å bekrefte interesse som fastsatt i artikkel 74
- VEDLEGG XIV: Liste over internasjonale konvensjoner på området sosial og miljø som nevnt i artikkel 36 nr. 2
- VEDLEGG XV: Liste over unionsrettsakter nevnt i artikkel 83 nr. 3
- VEDLEGG XVI: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av endringer av en kontrakt i dens løpetid (som nevnt i artikkel 89 nr. 1)
- VEDLEGG XVII: Tjenester nevnt i artikkel 91
- VEDLEGG XVIII: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting (som nevnt i artikkel 92)
- VEDLEGG XIX: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av prosjektkonkurranser (som nevnt i artikkel 96 nr. 1)
- VEDLEGG XX: Opplysninger som skal være med i kunngjøringer av resultatene av en prosjektkonkurranse (som nevnt i artikkel 96 nr. 1)
- VEDLEGG XXI: Sammenligningstabell

AVDELING I

VIRKEOMRÅDE, DEFINISJONER OG ALLMENNE PRINSIPPER

KAPITTEL I

Formål og definisjoner

Artikkel 1

Formål og virkeområde

1. Ved dette direktiv fastsettes det regler for framgangsmåter for innkjøp foretatt av oppdragsgivere når det gjelder kontrakter og prosjektkonkurranser, hvis verdi anslås ikke å være lavere enn terskelverdiene fastsatt i artikkel 15.

2. Med innkjøp menes i dette direktiv anskaffelse foretatt av én eller flere oppdragsgivere ved hjelp av en varekontrakt, en bygge- og anleggskontrakt eller en tjenestekontrakt, av bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra markedsdeltakere som disse oppdragsgiverne har valgt ut, forutsatt at disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene er beregnet på en av virksomhetene nevnt i artikkel 8–14.

3. Anvendelsen av dette direktiv er underlagt artikkel 346 i TEUV.

4. Dette direktiv berører ikke medlemsstatenes frihet til i samsvar med unionsretten å definere hva de anser for å være tjenester av allmenn økonomisk betydning, hvordan disse tjenestene bør organiseres og finansieres i samsvar med reglene for statsstøtte, og hvilke særlige forpliktelser som bør gjelde for dem. På samme måte berører ikke dette direktiv offentlige myndigheters beslutning om, hvordan og i hvilken grad de ønsker å utføre offentlige oppgaver selv i samsvar med artikkel 14 i TEUV og protokoll nr. 26.

5. Dette direktiv berører ikke måten medlemsstatene organiserer sine trygdeordninger på.

6. Dette direktivs virkeområde skal ikke omfatte ikke-økonomiske tjenester av allmenn interesse.

Artikkel 2

Definisjoner

I dette direktiv menes med:

- 1) «varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter» gjensidig bebyrdende kontrakter som inngås skriftlig mellom én eller flere oppdragsgivere og én eller flere markedsdeltakere, og som gjelder utførelse av bygge- og anleggsarbeider, levering av varer eller yting av tjenester,
- 2) «bygge- og anleggskontrakter» kontrakter som gjelder ett av følgende:
 - a) utførelse eller både prosjektering og utførelse av bygge- og anleggsarbeid i tilknytning til én av virksomhetene definert i vedlegg I,
 - b) oppføring eller både prosjektering og oppføring av et bygg,
 - c) oppføring, uansett på hvilken måte, av et bygg som tilsvarende kravene fastsatt av den oppdragsgiveren som har en avgjørende innflytelse på typen eller prosjekteringen av bygget,
- 3) «bygg» resultatet av bygge- og anleggsarbeid eller ingeniørarbeid sett under ett, som i seg selv er tilstrekkelig til å oppfylle en økonomisk eller teknisk funksjon,
- 4) «varekontrakter» kontrakter som gjelder innkjøp, leasing, leie eller kjøp på avbetaling, med eller uten en kjøpsopsjon, av varer. En varekontrakt kan også omfatte monterings- og installasjonsarbeid,
- 5) «tjenestekontrakter» kontrakter som gjelder yting av tjenester, bortsett fra de tjenestene som er nevnt i nr. 2,
- 6) «markedsdeltaker» enhver fysisk eller juridisk person, eller en oppdragsgiver eller gruppe av slike personer og/eller enheter, herunder midlertidige sammenslutninger av foretak, som på markedet tilbyr utførelse av bygge- og anleggsarbeid og/eller oppføring av bygg, levering av produkter eller tjenesteyting,
- 7) «anbyder» en markedsdeltaker som har innlevert et anbud,
- 8) «kandidat» en markedsdeltaker som har søkt om eller er innbudt til å delta i en begrenset anbudskonkurranse, i en framgangsmåte med forhandling, i en konkurransedialog eller i et innovasjonspartnerskap,

- 9) «innkjøpsdokument» ethvert dokument som er utarbeidet eller vises til av oppdragsgiveren for å beskrive eller bestemme elementer i innkjøpet eller framgangsmåten, herunder kunngjøringen av konkurranse, den periodiske veiledende kunngjøringen eller kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, dersom de benyttes som metode for utlysning av konkurranse, de tekniske spesifikasjonene, det beskrivende dokumentet, foreslåtte kontraktsvilkår, formater for kandidaters og anbyderes framlegging av dokumenter, opplysninger om alminnelige forpliktelser samt eventuelle ytterligere dokumenter,
- 10) «samordnede innkjøp» virksomhet som utføres permanent, på én av følgende måter:
- a) anskaffelse av varer og/eller tjenester beregnet på oppdragsgivere,
 - b) tildeling av kontrakter eller inngåelse av rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varer eller tjenester beregnet på oppdragsgivere,
- 11) «tilknyttede innkjøpstjenester» virksomhet som består i å yte støtte til innkjøpsvirksomhet, særlig på følgende måter:
- a) teknisk infrastruktur som gjør det mulig for oppdragsgivere å tildele offentlige kontrakter eller inngå rammeavtaler for bygge- og anleggsarbeid, varer eller tjenester,
 - b) rådgivning om gjennomføring eller utforming av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter,
 - c) forberedelse og forvaltning av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter på vegne av og for den berørte oppdragsgiverens regning,
- 12) «innkjøpsentral» en oppdragsgiver i henhold til artikkel 4 nr. 1 i dette direktiv eller en offentlig oppdragsgiver i henhold til artikkel 2 nr. 1 punkt 1 i direktiv 2014/24/EU, som yter samordnede innkjøp og muligens tilknyttede innkjøpstjenester.
- Innkjøp som utføres av en innkjøpsentral for å drive samordnede innkjøp, skal anses å være innkjøp for å drive en virksomhet som beskrevet i artikkel 8–14. Artikkel 18 får ikke anvendelse på innkjøp som utføres av en innkjøpsentral for å drive samordnede innkjøp,
- 13) «yter av innkjøpstjenester» et offentlig eller privat organ som tilbyr tilknyttede innkjøpstjenester på markedet,
- 14) «skriftlig» ethvert uttrykk som består av ord eller tall som kan leses, reproduseres og deretter kommuniseres, herunder opplysninger som sendes og lagres ved hjelp av elektroniske midler,
- 15) «elektroniske midler» elektronisk utstyr til behandling (herunder digital komprimering) og lagring av data som sendes, overføres og mottas via kabel, radiobølger, med optiske midler eller med andre elektromagnetiske midler,
- 16) «livssyklus» de påfølgende og sammenhengende fasene som et produkt gjennomgår, herunder forskning og utvikling som skal utføres, produksjon, handel og handelsvilkår, transport, bruk og vedlikehold, som inngår i levetiden til produktet eller bygge- og anleggsarbeidene eller tjenesteytingen, fra anskaffelse av råstoff eller opparbeiding av ressurser til sluttbehandling, rehabilitering og tjenestens eller anvendelsens avslutning,
- 17) «prosjektkonkurranser» de framgangsmåtene som gjør det mulig for oppdragsgiveren å innhente, hovedsakelig på områdene by- og regionplanlegging, arkitektur, ingeniørarbeid eller databehandling, en plan eller et prosjekt valgt ut av en jury etter å ha vært satt ut til konkurranse med eller uten utdeling av premier,
- 18) «nyskaping» innføring av nye eller vesentlig forbedrede produkter, tjenester eller prosesser, herunder, men ikke begrenset til, produksjons-, bygge- eller konstruksjonsprosesser, en ny markedsføringsmetode eller en ny organisasjonsmetode innen forretningspraksis, organisering av arbeidsplassen eller eksterne forbindelser, blant annet med sikte på å bidra til å løse samfunnsmessige utfordringer eller støtte Europa 2020-strategien for smart, bærekraftig og inkluderende vekst,
- 19) «merke» ethvert dokument eller sertifikat eller enhver attestasjon som bekrefter at de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene oppfyller visse krav,
- 20) «merkekrav» de kravene som de aktuelle bygge- og anleggsarbeidene, produktene, tjenestene, prosessene eller framgangsmåtene skal oppfylle for å oppnå det berørte merket.

Artikkel 3

Offentlige oppdragsgivere

1. I dette direktiv menes med «offentlige oppdragsgivere» statlige, regionale eller lokale myndigheter, offentligrettslige organer eller sammenslutninger dannet av én eller flere slike myndigheter eller ett eller flere slike offentligrettslige organer.

2. «Regionale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som er oppført på den ikke-uttømmende listen i NUTS 1 og 2, som nevnt i europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003⁽¹⁾.

3. «Lokale myndigheter» omfatter alle myndigheter i de administrative enhetene som hører inn under NUTS 3 og mindre administrative enheter, som nevnt i forordning (EF) nr. 1059/2003.

4. Med «offentligrettslige organer» menes organer som har alle følgende egenskaper:

- a) de er opprettet for det bestemte formål å imøtekomme allmennhetens behov, men ikke behov av industriell eller forretningsmessig art,
- b) de er et rettssubjekt og
- c) de er i hovedsak finansiert av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer; eller deres forvaltning er underlagt en av disse myndighetenes eller et av disse organenes tilsyn; eller de har et administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan der over halvparten av medlemmene er utpekt av staten, regionale eller lokale myndigheter eller andre offentligrettslige organer.

Artikkel 4

Oppdragsgivere

1. I dette direktiv menes med oppdragsgivere enheter som

- a) er offentlige oppdragsgivere eller offentlige foretak som utfører én av virksomhetene nevnt i artikkel 8–14,
- b) dersom de ikke er offentlige oppdragsgivere eller offentlige foretak, har som én av sine virksomheter en type virksomhet som er nevnt i artikkel 8–14, eller enhver kombinasjon av disse, og driver sin virksomhet på grunnlag av særrett eller enerett gitt av vedkommende myndighet i en medlemsstat.

2. Med «offentlig foretak» menes ethvert foretak som offentlige oppdragsgivere direkte eller indirekte kan utøve dominerende innflytelse på i kraft av eierskap, kapitalinteresse eller de reglene som gjelder for det.

Offentlige oppdragsgivere skal forutsettes å ha dominerende innflytelse i alle følgende tilfeller der de direkte eller indirekte:

- a) eier størstedelen av foretakets tegnede kapital,
- b) kontrollerer et flertall av stemmene knyttet til aksjer utstedt av foretaket,
- c) kan utnevne mer enn halvparten av medlemmene i foretakets administrasjons-, ledelses- eller kontrollorgan.

3. I denne artikkel menes med «særrett eller enerett» en rettighet som er gitt av en vedkommende myndighet i en medlemsstat i henhold til en lov eller forskrift, som medfører at utøvelsen av virksomhet som definert i artikkel 8–14, begrenses til to eller flere enheter, og som i vesentlig grad påvirker andre enheters muligheter til å utøve slik virksomhet.

Rettigheter som er gitt ved en framgangsmåte som det er sikret tilstrekkelig offentliggjøring av, og der tildelingen av disse rettighetene var basert på objektive kriterier, skal ikke utgjøre særrett eller enerett i henhold til første ledd.

Slike framgangsmåter omfatter

- a) framgangsmåter ved tildeling av kontrakter med forutgående utlysning av konkurranse i samsvar med direktiv 2014/24/EU, direktiv 2009/81/EF, direktiv 2014/23/EU eller dette direktiv,
- b) framgangsmåter i henhold til andre unionsrettsakter oppført i vedlegg II, som sikrer tilstrekkelig forutgående innsyn ved tildeling av tillatelser på grunnlag av objektive kriterier.

4. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 når det gjelder endring av listen over unionsrettsakter som er angitt i vedlegg II, dersom slike endringer blir nødvendige fordi det vedtas nye rettsakter, eller fordi disse rettsaktene oppheves eller endres.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1059/2003 av 26. mai 2003 om innføring av en felles nomenklatur over regionale statistikkenheter (NUTS) (EUT L 154 av 21.6.2003, s. 1).

Artikkel 5

Kombinererte innkjøp som omfatter samme virksomhet

1. Nr. 2 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er forskjellige typer innkjøp som alle er omfattet av dette direktiv.

Nr. 3–5 får anvendelse på kombinerte kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv, og innkjøp som er omfattet av andre rettsordener.

2. Kontrakter hvis gjenstand er to eller flere typer innkjøp (bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer) skal tildeles i samsvar med de bestemmelsene som får anvendelse på den typen innkjøp som kjennetegner den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Når det gjelder kombinerte kontrakter som består delvis av tjenester i henhold til avdeling III kapittel I og delvis av andre tjenester, eller kombinerte kontrakter som består delvis av tjenester og delvis av varer, skal hovedgjenstanden bestemmes i samsvar med den av de anslåtte verdiene av henholdsvis tjenester eller varer som er høyest.

3. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 4 anvendelse. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, får nr. 5 anvendelse.

Dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får artikkel 25 i dette direktiv anvendelse.

4. Når det gjelder kontrakter hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp som ikke er omfattet av dette direktiv, kan oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av egenskapene til den berørte separate delen.

Dersom oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal dette direktiv, med mindre annet er fastsatt i artikkel 25, få anvendelse på den derav følgende kombinerte kontrakten, uavhengig av verdien på de delene som ellers ville ha hørt inn under en annen rettsorden, og uavhengig av hvilken rettsorden disse delene ellers ville ha vært underlagt.

Når det gjelder en kombinert kontrakt som inneholder elementer fra varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og tjenstekontrakter samt fra konsesjoner, skal den kombinerte kontrakten tildeles i samsvar med dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien av den delen av kontrakten som utgjør en kontrakt omfattet av dette direktiv, beregnet i samsvar med artikkel 16, er lik eller større enn den relevante terskelverdien fastsatt i artikkel 15.

5. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, skal gjeldende rettsorden bestemmes på grunnlag av den aktuelle kontraktens hovedgjenstand.

Artikkel 6

Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet

1. Oppdragsgivere kan når det gjelder kontrakter som skal omfatte flere former for virksomhet, velge å tildele separate kontrakter for hver separate form for virksomhet, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av egenskapene til den berørte separate formen for virksomhet.

Uten hensyn til artikkel 5 får nr. 2 og 3 i denne artikkel anvendelse dersom oppdragsgiverne velger å tildele én enkelt kontrakt. Dersom en av de berørte formene for virksomhet er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får imidlertid artikkel 26 i dette direktiv anvendelse.

Valget mellom å tildele én enkelt kontrakt eller å tildele flere separate kontrakter skal imidlertid ikke tas for å unngå at kontrakten eller kontraktene omfattes av virkeområdet for dette direktiv eller eventuelt direktiv 2014/24/EU eller direktiv 2014/23/EU.

2. En kontrakt som skal dekke flere former for virksomhet, bør omfattes av de reglene som gjelder for virksomheten som kontrakten hovedsakelig er beregnet på.

3. Når det gjelder kontrakter der det er objektivt umulig å fastslå hvilken virksomhet kontrakten hovedsakelig er beregnet på, skal de gjeldende reglene fastsettes i samsvar med bokstav a), b) og c):

a) kontrakten skal tildeles i samsvar med direktiv 2014/24/EU dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet er omfattet av direktiv 2014/24/EU,

b) kontrakten skal tildeles i samsvar med dette direktiv dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet er omfattet av direktiv 2014/23/EU,

c) kontrakten skal tildeles i samsvar med dette direktiv dersom én av formene for virksomhet som kontrakten er beregnet på, er omfattet av dette direktiv og de andre formene for virksomhet verken er omfattet av dette direktiv, direktiv 2014/24/EU eller 2014/23/EU.

KAPITTEL II

Former for virksomhet

Artikkel 7

Felles bestemmelser

I artikkel 8, 9 og 10 omfatter «forsyning» produksjon, engros- salg og detalj salg.

Gassproduksjon i form av utvinning er imidlertid omfattet av virkeområdet for artikkel 14.

Artikkel 8

Gass og varme

1. Når det gjelder gass og varme, får dette direktiv anvendelse på følgende former for virksomhet:

a) levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til allmennheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av gass eller varme,

b) forsyning av gass eller varme til slike nett.

2. Forsyning, foretatt av en annen oppdragsgiver enn en offentlig oppdragsgiver, av gass eller varme til faste nett som yter en tjeneste til allmennheten, skal ikke anses som en relevant virksomhet i henhold til nr. 1, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

a) den aktuelle oppdragsgiverens produksjon av gass eller varme er en uunngåelig konsekvens av å utføre en annen virksomhet enn de som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel eller i artikkel 9–11,

b) forsyningen til det offentlige nettet tar utelukkende sikte på økonomisk utnyttning av slik produksjon og beløper seg til høyst 20 % av oppdragsgiverens omsetning på grunnlag av gjennomsnittet for de tre foregående årene, herunder inneværende år.

Artikkel 9

Elektrisk kraft

1. Når det gjelder elektrisk kraft, får dette direktiv anvendelse på følgende former for virksomhet:

a) levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til allmennheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av elektrisk kraft,

b) forsyning av elektrisk kraft til slike nett.

2. Forsyning, foretatt av en annen oppdragsgiver enn en offentlig oppdragsgiver, av elektrisk kraft til faste nett som yter en tjeneste til allmennheten, skal ikke anses som en relevant virksomhet i henhold til nr. 1, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

a) den aktuelle oppdragsgiverens produksjon av elektrisk kraft finner sted fordi forbruket er nødvendig for å utføre en annen virksomhet enn de som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel eller i artikkel 8, 10 og 11,

b) forsyningen til det offentlige nettet er avhengig utelukkende av den aktuelle oppdragsgiverens eget forbruk og har ikke oversteget 30 % av den aktuelle oppdragsgiverens samlede energiproduksjon, på grunnlag av gjennomsnittet for de tre foregående årene, herunder inneværende år.

Artikkel 10

Vann

1. Når det gjelder vann, får dette direktiv anvendelse på følgende former for virksomhet:

a) levering eller drift av faste nett beregnet på å yte en tjeneste til allmennheten i forbindelse med produksjon, transport eller distribusjon av drikkevann,

b) forsyning av drikkevann til slike nett.

2. Dette direktiv får også anvendelse på kontrakter eller prosjektkonkurranser som tildeles eller organiseres av oppdragsgivere som driver en virksomhet nevnt i nr. 1, og som er tilknyttet en av følgende former for virksomhet:

- a) vannbyggingsprosjekter, vanning eller drenering, forutsatt at vannmengden som skal brukes til forsyning av drikkevann, utgjør mer enn 20 % av den samlede mengden vann som gjøres tilgjengelig gjennom slike prosjekter eller av vannings- eller dreneringsanlegg,
- b) tømning eller rensing av kloakk.

3. Forsyning, foretatt av en annen oppdragsgiver enn en offentlig oppdragsgiver, av drikkevann til faste nett som yter en tjeneste til allmennheten, skal ikke anses som en relevant virksomhet i henhold til nr. 1, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) den berørte oppdragsgiverens produksjon av drikkevann finner sted fordi forbruket er nødvendig for å utføre en annen virksomhet enn de som er nevnt i artikkel 8–10,
- b) forsyningen til det offentlige nettet er avhengig utelukkende av den aktuelle oppdragsgiverens eget forbruk og har ikke oversteget 30 % av den aktuelle oppdragsgiverens samlede drikkevannsproduksjon, på grunnlag av gjennomsnittet for de tre foregående årene, herunder inneværende år.

Artikkel 11

Transporttjenester

Dette direktiv får anvendelse på virksomhet i forbindelse med levering eller drift av nett som yter en tjeneste til allmennheten innenfor transport med jernbane, automatiserte systemer, sporvogn, trolleybuss, buss eller taubane.

Når det gjelder transporttjenester, skal det anses at det finnes et nett dersom tjenesten ytes på driftsvilkår, for eksempel vedrørende ruter, kapasitet og betjeningshyppighet, som er fastsatt av en vedkommende myndighet i en medlemsstat.

Artikkel 12

Havner og lufthavner

Dette direktiv får anvendelse på virksomhet i forbindelse med utnyttning av et geografisk område med sikte på stille til rådighet

lufthavner, sjøhavner eller innlandshavner eller andre terminalanlegg for virksomheter som driver lufttransport, sjøtransport eller transport på innlands vannveier.

Artikkel 13

Posttjenester

1. Dette direktiv får anvendelse på levering av

- a) posttjenester,
- b) andre tjenester enn posttjenester, forutsatt at slike tjenester ytes av en enhet som også yter posttjenester i henhold til nr. 2 bokstav b) i denne artikkel, og forutsatt at vilkårene angitt i artikkel 34 nr. 1 ikke er oppfylt med hensyn til tjenester som faller inn under nr. 2 bokstav b) i denne artikkel.

2. I denne artikkel og med forbehold for europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF⁽¹⁾ menes med:

- a) «postsending» en adressert sending i den endelige form som den skal transporteres i, uavhengig av vekt. I tillegg til brevpostsendinger omfatter slike sendinger f.eks. bøker, kataloger, aviser, tidsskrifter og postpakker som inneholder varer med eller uten salgsværdi, uavhengig av vekt,
- b) «posttjenester» tjenester som består i innsamling, sortering, transport og utlevering av postsendinger. Dette skal omfatte både tjenester som faller inn under og tjenester som faller utenfor virkeområdet for leveringspliktige tjenester fastsatt i samsvar med direktiv 97/67/EF,
- c) «andre tjenester enn posttjenester» tjenester som ytes på følgende områder:
 - i) tjenester for behandling av post (tjenester både før og etter forsendelse, herunder tjenester for postrombehandling),
 - ii) tjenester for postsendinger som ikke er omfattet av bokstav a), for eksempel uadressert direkterekame.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 97/67/EF av 15. desember 1997 om felles regler for utviklingen av et indre marked for posttjenester i Fellesskapet og forbedring av tjenestenes kvalitet (EFT L 15 av 21.1.1998, s. 14).

*Artikkel 14***Utvinning av olje og gass og leting etter eller utvinning av kull eller annet fast brensel**

Dette direktiv får anvendelse virksomhet i forbindelse med utnyttning av et geografisk område for å

- a) utvinne olje eller gass,
- b) leter etter eller utvinne kull eller annet fast brensel.

*KAPITTEL III***Materielt virkeområde**

Avsnitt 1

Terskelverdier*Artikkel 15***Terskelbeløp**

Med mindre de er utelukket på grunn av unntakene i artikkel 18–23 eller i henhold til artikkel 34 når det gjelder utøvelse av den aktuelle virksomheten, får dette direktiv anvendelse på innkjøp med en verdi, uten merverdiavgift (mva), som anslås å være lik eller større enn følgende terskelverdier:

- a) 414 000 euro for vare- og tjenestekontrakter og for prosjektkonkurranser,
- b) 5 186 000 euro for bygge- og anleggskontrakter,
- c) 1 000 000 euro for tjenestekontrakter om sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XVII.

*Artikkel 16***Metoder for å beregne anslått verdi av innkjøp**

1. Beregningen av anslått verdi av et innkjøp skal bygge på det samlede beløpet som skal betales, uten mva, slik det er anslått av oppdragsgiveren, herunder alle former for opsjoner og eventuelle fornyelser av kontrakten som uttrykkelig angitt i innkjøpsdokumentene.

Dersom oppdragsgiveren opererer med premier eller betalinger til kandidater eller anbydere, skal den ta hensyn til dette ved beregning av innkjøpets anslåtte verdi.

2. Dersom en oppdragsgiver består av separate driftsenheter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien for alle enkeltstående driftsenheter.

Uten hensyn til første ledd, og dersom en separat driftsenhet er selvstendig ansvarlig for sitt innkjøp eller visse kategorier av dette, kan verdiene anslås på nivået for den aktuelle enheten.

3. Metoden som benyttes til å beregne den anslåtte verdien av et innkjøp, skal ikke velges med det formål å unnta det fra dette direktivs virkeområde. Et innkjøp skal ikke oppdeles i den hensikt å hindre at det hører inn under dette direktivs virkeområde, med mindre dette er objektivt begrunnet.

4. Denne anslåtte verdien skal være gyldig på det tidspunktet utlysingen av konkurranse sendes, eller dersom slik utlysning av konkurranse ikke kreves, på det tidspunktet da oppdragsgiveren innleder framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, for eksempel eventuelt ved å kontakte markedsdeltakere i forbindelse med innkjøpet.

5. Når det gjelder rammeavtaler og dynamiske innkjøpsordninger, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, uten mva, av alle planlagte kontrakter i hele avtalens eller ordningens løpetid.

6. Når det gjelder innovasjonspartnerskap, skal verdien det tas hensyn til være den høyeste anslåtte verdien, uten mva, av den forsknings- og utviklingsvirksomheten som skal finne sted på alle trinn i det planlagte partnerskapet, samt av varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som skal utvikles og kjøpes ved avslutningen av det planlagte partnerskapet.

7. I henhold til artikkel 15, skal oppdragsgiverne i den anslåtte verdien av en bygge- og anleggskontrakt ta med både kostnaden av bygge- og anleggsarbeidene og den samlede anslåtte verdien av de varene og tjenestene som oppdragsgiverne gjør tilgjengelig for entreprenøren, forutsatt at de er nødvendige for å gjennomføre bygge- og anleggsarbeidene.

8. Dersom et planlagt bygge- og anleggsarbeid eller en planlagt tjenesteyting kan føre til at kontrakter blir tildelt samtidig, skal det tas hensyn til den anslåtte samlede verdien av alle slike delkontrakter.

Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn terskelverdiene fastsatt i artikkel 15, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver delkontrakt.

9. Dersom et forslag om innkjøp av lignende varer kan føre til at kontrakter blir tildelt i form av separate delkontrakter, skal det tas hensyn til den samlede anslåtte verdien av alle slike delkontrakter ved anvendelse av artikkel 15 bokstav b) og c).

Dersom den samlede verdien av delkontraktene er lik eller større enn terskelverdiene fastsatt i artikkel 15, får dette direktiv anvendelse på tildelingen av hver delkontrakt.

10. Uten hensyn til nr. 8 og 9 kan oppdragsgivere tildele kontrakter for enkeltstående delkontrakter uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i henhold til dette direktiv, forutsatt at den anslåtte verdien, uten mva, for den berørte delkontrakten er mindre enn 80 000 euro når det gjelder varer eller tjenester, eller 1 million euro når det gjelder bygge- og anleggsarbeid. Imidlertid skal ikke den samlede verdien av delkontraktene som er tildelt på denne måten uten å anvende dette direktiv, overstige 20 % av den samlede verdien av alle delkontraktene som det foreslåtte bygge- og anleggsarbeidet, den foreslåtte anskaffelsen av lignende varer eller den foreslåtte tjenesteytingen er delt opp i.

11. For vare- eller tjenestekontrakter som er av regelmessig art eller som er ment å fornyes innen en bestemt frist, skal beregningen av den anslåtte kontraktsverdien baseres på følgende:

a) enten den samlede faktiske verdien av de påfølgende kontraktene av samme type tildelt i løpet av de tolv foregående måneder eller foregående regnskapsår, om mulig korrigert for å ta hensyn til endringer i mengde eller verdi som kan forekomme i løpet av de tolv månedene etter den opprinnelige kontrakten,

b) eller den samlede anslåtte verdien av de påfølgende kontraktene tildelt i løpet av tolv måneder fra den første leveransen, eller i løpet av regnskapsåret dersom dette er lengre enn tolv måneder.

12. Når det gjelder varekontrakter som gjelder leasing, leie eller kjøp på avbetaling av varer, skal verdien som benyttes som grunnlag for beregning av anslått kontraktsverdi være følgende:

a) for tidsbegrensede kontrakter med en løpetid på høyst tolv måneder, den samlede anslåtte verdien for kontraktens løpetid eller, dersom kontrakten har en løpetid på mer enn tolv måneder, den samlede verdien medregnet anslått restverdi,

b) for kontrakter uten tidsbegrensning eller der løpetiden ikke kan fastsettes, den månedlige verdien multiplisert med 48.

13. Når det gjelder tjenestekontrakter, skal grunnlaget for beregning av den anslåtte kontraktsverdien, der dette er hensiktsmessig, være følgende:

a) forsikringstjenester: premien som skal betales, og andre former for vederlag,

b) banktjenester og andre finansielle tjenester: gebyrer, provisjoner som skal betales, renter og andre former for vederlag,

c) prosjekteringskontrakter: gebyrer, provisjoner som skal betales, og andre former for vederlag.

14. Når det gjelder tjenestekontrakter som ikke angir en samlet pris, skal den anslåtte kontraktsverdien beregnes på følgende grunnlag:

a) for tidsbegrensede kontrakter med en løpetid på høyst 48 måneder: samlet verdi for hele løpetiden,

b) for kontrakter uten tidsbegrensning eller med en løpetid på mer enn 48 måneder: månedlig verdi multiplisert med 48.

Artikkel 17

Justering av terskelverdier

1. Hvert annet år fra 30. juni 2013 skal Kommisjonen kontrollere at terskelverdiene fastsatt i artikkel 15 bokstav a) og b) tilsvarer terskelverdiene som er fastsatt i WTO-avtalen om offentlige innkjøp (GPA), og skal om nødvendig revidere dem i samsvar med denne artikkel.

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA skal Kommisjonen beregne verdien av disse terskelverdiene på grunnlag av gjennomsnittlig dagskurs for euro, uttrykt i spesielle trekkrettigheter (SDR), i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar. Verdien av de terskelverdiene som revideres på denne måten, skal om nødvendig avrundes ned til nærmeste tusen euro for å sikre overholdelse av gjeldende terskelverdiene fastsatt i GPA, uttrykt i SDR.

2. Hvert annet år fra 1. januar 2014 skal Kommisjonen bestemme verdiene, i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, av terskelverdiene som er nevnt i artikkel 15 bokstav a), og b), revidert i samsvar med nr. 1 i denne artikkel.

Samtidig skal Kommisjonen bestemme verdiene, i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, av terskelverdiene som er nevnt i artikkel 15 bokstav c).

I samsvar med beregningsmetoden angitt i GPA skal bestemmelsen av slike verdier baseres på den gjennomsnittlige dagskursen for disse valutaene som tilsvarende den gjeldende terskelverdien uttrykt i euro, i et tidsrom på 24 måneder som avsluttes 31. august umiddelbart før revisjonen med virkning fra 1. januar.

3. Kommisjonen skal offentliggjøre de reviderte terskelverdiene nevnt i nr. 1, de tilsvarende verdiene i de nasjonale valutaene nevnt i nr. 2 første ledd, og verdien bestemt i samsvar med nr. 2 annet ledd, i *Den europeiske unions tidende* i begynnelsen av november etter revisjonen.

4. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å tilpasse metodene angitt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, til enhver endring i metodene fastsatt i GPA, for revisjon av terskelverdiene nevnt i artikkel 15 bokstav a) og b), og for bestemmelse av de tilsvarende verdiene i den nasjonale valuta for medlemsstater som ikke har euro som valuta, som nevnt i nr. 2 i denne artikkel.

Komisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å revidere terskelverdiene nevnt i artikkel 15 bokstav a) og b), dersom det er nødvendig.

5. Dersom det er nødvendig å revidere terskelverdiene nevnt i artikkel 15 bokstav a) og b), og tidsbegrensninger hindrer bruk av framgangsmåten fastsatt i artikkel 103 og tvingende hasteårsaker derfor gjør det nødvendig, får framgangsmåten fastsatt i artikkel 104 anvendelse på delegerte rettsakter vedtatt i henhold til nr. 4 annet ledd i denne artikkel.

Avsnitt 2

Unntatte kontrakter og prosjektkonkurranser; særlige bestemmelser om innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

Underavsnitt 1

Unntak som gjelder for alle oppdragsgivere, og særlige unntak for vann- og energisektorene

Artikkel 18

Kontrakter som tildeles med sikte på videresalg til eller leieavtale med tredjemann

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter som tildeles med sikte på videresalg til eller leieavtale med tredjemann, forutsatt at oppdragsgiveren ikke har særrett eller enerett til å selge eller leie ut gjenstanden for slike kontrakter, og andre enheter står fritt til å selge eller leie den ut på samme vilkår som oppdragsgiveren.

2. Oppdragsgiverne skal på anmodning underrette Kommisjonen om alle kategorier produkter eller virksomhet som de anser som unntatt i henhold til nr. 1. Kommisjonen kan til orientering regelmessig offentliggjøre lister over de kategoriene av produkter og virksomheter som den anser som omfattet av dette unntaket, i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*. Kommisjonen skal da ta hensyn til eventuelle følsomme kommersielle aspekter som oppdragsgiverne påpeker ved oversendelse av opplysningene.

Artikkel 19

Kontrakter og prosjektkonkurranser som tildeles eller organiseres for andre formål enn for å drive en omfattende virksomhet, eller for å drive slik virksomhet i en tredjestat

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter som oppdragsgivere tildeler for andre formål enn å kunne utøve sin virksomhet som beskrevet i artikkel 8–14, eller for å utøve slik virksomhet i en tredjestat, på vilkår som ikke medfører fysisk bruk av et nett eller geografisk område i Unionen, og det får heller ikke anvendelse på prosjektkonkurranser som organiseres for slike formål.

2. Oppdragsgiverne skal på anmodning underrette Kommisjonen om enhver virksomhet som de anser som unntatt i henhold til nr. 1. Kommisjonen kan til orientering regelmessig offentliggjøre lister over de kategoriene av virksomheter som den anser som omfattet av dette unntaket, i *De Europeiske Fellesskaps Tidende*. Kommisjonen skal da ta hensyn til eventuelle følsomme kommersielle aspekter som oppdragsgiverne påpeker ved oversendelse av opplysningene.

*Artikkel 20***Kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres i henhold til internasjonale regler**

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter eller prosjektkonkurranser som oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakter enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:

- a) et juridisk virkemiddel som skaper folkerettslige forpliktelser, for eksempel en internasjonal avtale som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
- b) en internasjonal organisasjon.

Medlemsstatene skal oversende alle juridiske virkemidler nevnt i bokstav a) i første ledd i dette nummer til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige kontrakter nevnt i artikkel 105.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som oppdragsgiveren tildeler eller organiserer i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de berørte kontraktene eller prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen; når det gjelder kontrakter eller prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakter.

3. Artikkel 27 får anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler. Nr. 1 og 2 i denne artikkel får ikke anvendelse på disse kontraktene og prosjektkonkurransene.

*Artikkel 21***Særlige unntak for tjenestekontrakter**

Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekontrakter som gjelder

- a) anskaffelse eller leie, uten hensyn til finansieringsform, av grunn, eksisterende bygninger eller annen fast eiendom eller tilhørende rettigheter,
- b) voldgifts- og meglings tjenester,
- c) enhver av de følgende juridiske tjenestene:
 - i) juridisk representasjon av en klient ved en advokat som definert i artikkel 1 i rådsdirektiv 77/249/EØF⁽¹⁾ i forbindelse med
 - voldgift eller megling som holdes i en medlemsstat, en tredjestat eller for en internasjonal voldgifts- eller meglingsinstans, eller
 - rettergang for domstoler eller offentlige myndigheter i en medlemsstat eller en tredjestat, eller for internasjonale domstoler eller institusjoner,
 - ii) juridisk rådgivning som foretas som forberedelse til enhver behandling nevnt i punkt i) i denne bokstav, eller der det foreligger konkrete indikasjoner og høy sannsynlighet for at den saken rådgivningen gjelder, vil bli omfattet av slik behandling, forutsatt at rådgivningen foretas av en advokat som definert i artikkel 1 i direktiv 77/249/EØF,
 - iii) dokumentsertifiserings- og autentiseringstjenester som skal ytes av notarius publicus,
 - iv) juridiske tjenester som ytes av forvaltere eller andre oppnevnte verger, eller andre juridiske tjenester der tjenesteyteren er utpekt av en domstol i den berørte medlemsstaten eller er utpekt i henhold til lovgivningen til å utføre særlige oppgaver under tilsyn av slike domstoler,
 - v) andre juridiske tjenester som i den berørte medlemsstaten, om enn bare leilighetsvis, er knyttet til utøvelsen av offentlig myndighet,

⁽¹⁾ Rådsdirektiv 77/249/EØF av 22.mars 1977 med henblikk på å lette den faktiske gjennomføring av advokaters adgang til å yte tjenester (EFT L 78 av 26.3.1977, s. 17).

- d) finansielle tjenester i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer eller andre finansielle instrumenter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF⁽¹⁾, og transaksjoner som gjennomføres med Det europeiske finansielle stabiliseringsfond og Den europeiske stabiliseringsordning,
- e) lån, uavhengig av om det er i forbindelse med utstedelse, salg, kjøp eller overføring av verdipapirer og andre finansielle instrumenter,
- f) arbeidsavtaler,
- g) offentlig persontransport med jernbane eller tunnelbane,
- h) sivilforsvar, sivilt beredskap og tjenester til forebygging av fare som ytes av ideelle organisasjoner eller sammenlutninger, og som omfattes av CPV-kode 75250000-3, 75251000-0, 75251100-1, 75251110-4, 75251120-7, 75252000-7, 75222000-8, 98113100-9 og 85143000-3, unntatt ambulansetjenester for transport av pasienter,
- i) kontrakter om levering av sendetid eller programmer som tildeles av audiovisuelle medietjenester eller radiotjenester. I denne bokstav menes med «tilbydere av medietjenester» det samme som i artikkel 1 nr. 1 bokstav d) i europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU⁽²⁾. Med «program» menes det samme som i henhold til artikkel 1 nr. 1 bokstav b) i nevnte direktiv, men skal også omfatte radioprogrammer og materiale til radioprogrammer. Ved anvendelse av denne bestemmelse menes dessuten med «programmateriale» det samme som «program».

Artikkel 22

Tjenestekontrakter som tildeles på grunnlag av en enerett

Dette direktiv får ikke anvendelse på tjenestekontrakter som tildeles til en enhet som selv er en offentlig oppdragsgiver, eller til en sammenslutning av offentlige oppdragsgivere, på grunnlag av en enerett som disse innehar i henhold til offentliggjorte lover og forskrifter som er forenlige med traktaten.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2004/39/EF av 21. april 2004 om markeder for finansielle instrumenter, om endring av rådsdirektiv 85/611/EØF og 93/6/EØF og europaparlaments- og rådsdirektiv 2000/12/EF og om oppheving av rådsdirektiv 93/22/EØF (EUT L 145 av 30.4.2004, s. 1).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2010/13/EU av 10. mars 2010 om samordning av visse bestemmelser om tilbud av audiovisuelle medietjenester, fastsatt ved lov eller forskrift i medlemsstatene (direktivet om audiovisuelle medietjenester) (EUT L 95 av 15.4.2010, s. 1).

Artikkel 23

Kontrakter som tildeles av visse oppdragsgivere for innkjøp av vann og for forsyning av energi eller brensel til energiproduksjon

Dette direktiv får ikke anvendelse på

- a) kontrakter for innkjøp av vann dersom de tildeles av oppdragsgivere som er involvert i én eller begge virksomhetene vedrørende drikkevann nevnt i artikkel 10 nr. 1,
- b) kontrakter som tildeles av oppdragsgivere som selv er virksomme i energisektoren ved å være involvert i en virksomhet nevnt i artikkel 8 nr. 1, artikkel 9 nr. 1 eller artikkel 14 for forsyning av
- i) energi,
- ii) brensel til produksjon av energi.

Underavsnitt 2

Innkjøp som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

Artikkel 24

Forsvar og sikkerhet

1. Når det gjelder kontrakter som tildeles og prosjektkonkurranser som organiseres på forsvars- og sikkerhetsområdet, får dette direktiv ikke anvendelse på

- a) kontrakter som hører inn under virkeområdet for direktiv 2009/81/EF,
- b) kontrakter som direktiv 2009/81/EF ikke får anvendelse på i henhold til direktivets artikkel 8, 12 og 13.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1, i den grad beskyttelse av en medlemsstats vesentlige sikkerhetsinteresser ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel ved å pålegge krav med sikte på å beskytte den fortrolige arten av de opplysningene som oppdragsgiveren gjør tilgjengelig i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som fastsatt i dette direktiv.

Dessuten, og i samsvar med artikkel 346 nr. 1 bokstav a) i TEUV, får dette direktiv ikke anvendelse på offentlige kontrakter og prosjektkonkurranser som ikke ellers er unntatt i henhold til nr. 1 i denne artikkel, i det omfang anvendelsen av dette direktiv ville forplikte en medlemsstat til å gi opplysninger som den vurderer at det vil være i strid med sine sikkerhetsinteresser å offentliggjøre.

3. Dersom innkjøpet og gjennomføringen av kontrakten eller prosjektkonkurransen er erklært hemmelig eller skal ledsages av særlige sikkerhetstiltak i samsvar med gjeldende lover og forskrifter i en medlemsstat, får dette direktiv ikke anvendelse forutsatt at medlemsstaten har fastslått at de berørte vesentlige interessene ikke kan sikres ved mindre inngripende tiltak, for eksempel slike tiltak som er nevnt i nr. 2 første ledd.

Artikkel 25

Kombinerte innkjøp som omfatter samme virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Når det gjelder kombinerte kontrakter som omfatter samme virksomhet og hvis gjenstand er innkjøp som er omfattet av dette direktiv samt innkjøp eller andre elementer som er omfattet av artikkel 346 i TEUV eller direktiv 2009/81/EF, får denne artikkel anvendelse.

2. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt objektivt kan skilles fra hverandre, kan oppdragsgivere velge å tildele separate kontrakter for separate deler, eller tildele én enkelt kontrakt.

Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av egenskapene til den berørte separate delen.

Dersom oppdragsgivere velger å tildele én enkelt kontrakt, skal følgende kriterier gjelde for å bestemme hvilken rettsorden som får anvendelse:

a) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av artikkel 346 i TEUV, kan kontrakten tildeles uten anvendelse av dette direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet,

b) dersom en del av en bestemt kontrakt er omfattet av direktiv 2009/81/EF, kan kontrakten tildeles i samsvar med nevnte direktiv, forutsatt at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet. Denne bokstav berører ikke terskelverdiene og unntakene fastsatt i nevnte direktiv.

Beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt skal imidlertid ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

3. Nr. 2 tredje ledd bokstav a) får anvendelse på kombinerte kontrakter som både bokstav a) og b) i nevnte ledd ellers kunne ha fått anvendelse på.

4. Dersom de forskjellige delene av en bestemt kontrakt ikke objektivt kan skilles fra hverandre, kan kontrakten tildeles uten å anvende dette direktiv dersom den inneholder elementer som artikkel 346 i TEUV får anvendelse på; ellers kan den tildeles i samsvar med direktiv 2009/81/EF.

Artikkel 26

Innkjøp som omfatter flere former for virksomhet og omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter

1. Oppdragsgivere kan når det gjelder kontrakter som skal omfatte flere former for virksomhet, velge å tildele separate kontrakter for hver separate form for virksomhet, eller tildele én enkelt kontrakt. Dersom oppdragsgivere velger å tildele separate kontrakter for separate deler, skal beslutningen om hvilken rettsorden som får anvendelse på hver enkelt av slike separate kontrakter, treffes på grunnlag av egenskapene til den berørte separate formen for virksomhet.

Dersom oppdragsgiverne velger å tildele én enkelt kontrakt, får nr. 2 i denne artikkel anvendelse. Valget mellom å tildele én enkelt kontrakt og å tildele flere separate kontrakter skal ikke tas for å unngå at kontrakten eller kontraktene omfattes av virkeområdet for dette direktiv eller direktiv 2009/81/EF.

2. Når det gjelder kontrakter som skal dekke en form for virksomhet som er omfattet av dette direktiv, og en annen form for virksomhet som er

a) omfattet av direktiv 2009/81/EF, eller

b) omfattet av artikkel 346 i TEUV,

kontrakten kan tildeles i samsvar med direktiv 2009/81/EF i de tilfellene som er angitt i bokstav a), og kan tildeles uten å anvende dette direktiv i de tilfellene som er angitt i bokstav b). Dette ledd berører ikke terskelverdiene og unntakene som er fastsatt i direktiv 2009/81/EF.

Kontraktene angitt i bokstav a) i første ledd, som dessuten omfatter innkjøp eller andre elementer som er omfattet av artikkel 346 i TEUV, kan tildeles uten at dette direktiv anvendes.

Det er imidlertid et vilkår for anvendelsen av første og annet ledd at tildelingen av én enkelt kontrakt er objektivt begrunnet, og at beslutningen om å tildele én enkelt kontrakt ikke treffes for å unngå at kontrakter omfattes av dette direktiv.

Artikkel 27

Kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter og som tildeles eller organiseres i henhold til internasjonale regler

1. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter eller prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- eller sikkerhetsaspekter som oppdragsgiveren er forpliktet til å tildele eller organisere i samsvar med andre framgangsmåter ved tildeling av kontrakter enn dem som er fastsatt i dette direktiv, og som er innført ved følgende:

- a) en internasjonal avtale eller ordning, som i samsvar med traktatene er inngått mellom en medlemsstat og én eller flere tredjestater eller deler av slike, og som omfatter bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester beregnet på et prosjekt som de undertegnende partene skal gjennomføre eller utnytte i fellesskap,
- b) en internasjonal avtale eller overenskomst som er inngått om tropestasjonering, og som vedrører foretak i en medlemsstat eller tredjestat,
- c) en internasjonal organisasjon.

Alle avtaler eller overenskomster nevnt i bokstav a) i første ledd i dette nummer, skal oversendes til Kommisjonen, som kan rådspørre Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nevnt i artikkel 105.

2. Dette direktiv får ikke anvendelse på kontrakter og prosjektkonkurranser som omfatter forsvars- og sikkerhetsaspekter, og som oppdragsgiveren tildeler i samsvar med innkjøpsregler fastsatt av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, dersom de berørte kontraktene eller prosjektkonkurransene i sin helhet finansieres av denne organisasjonen eller institusjonen. Når det gjelder kontrakter eller prosjektkonkurranser som i stor grad samfinansieres av en internasjonal organisasjon eller internasjonal finansinstitusjon, skal partene inngå avtale om gjeldende framgangsmåter ved tildeling av kontrakter.

Underavsnitt 3

Særlige forhold (samarbeid, tilknyttede foretak og fellesforetak)

Artikkel 28

Kontrakter mellom offentlige oppdragsgivere

1. En kontrakt som er tildelt av en offentlig oppdragsgiver til en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) den offentlige oppdragsgiveren utøver over den berørte juridiske personen en kontroll som tilsvarer den kontrollen som den utøver over sine egne avdelinger,
- b) mer enn 80 % av virksomheten til den juridiske personen som kontrolleres, utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av den kontrollerende offentlige oppdragsgiveren eller av andre juridiske personer som kontrolleres av denne offentlige oppdragsgiveren,
- c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

En offentlig oppdragsgiver skal anses å utøve over en juridisk person en kontroll som tilsvarer den kontrollen den utøver over sine egne avdelinger i henhold til bokstav a) i første ledd, dersom den utøver en avgjørende innflytelse på både strategiske mål og viktige beslutninger i den kontrollerte juridiske personen. Slik kontroll kan også utøves av en annen juridisk person, som selv kontrolleres på samme måte av den offentlige oppdragsgiveren.

2. Nr. 1 får også anvendelse dersom en kontrollert juridisk person som er en offentlig oppdragsgiver, tildeler en kontrakt til sin kontrollerende offentlige oppdragsgiver, eller til en annen juridisk person som kontrolleres av den samme offentlige oppdragsgiveren, forutsatt at det ikke foreligger noen direkte privat kapitalinteresse i den juridiske personen som tildeles den offentlige kontrakten, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

3. En offentlig oppdragsgiver som ikke utøver kontroll over en offentligrettslig eller privatrettslig juridisk person i henhold til nr. 1, kan likevel tildele en kontrakt til denne juridiske personen uten anvendelse av dette direktiv, dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) den offentlige oppdragsgiveren utøver sammen med andre offentlige oppdragsgivere en kontroll over denne juridiske personen, som tilsvarer den kontrollen som de utøver over sine egne avdelinger,
- b) mer enn 80 % av virksomheten til denne juridiske personen utføres ved gjennomføring av oppgaver den er gitt av de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne eller av andre juridiske personer som kontrolleres av de samme offentlige oppdragsgiverne, og
- c) det foreligger ikke noen direkte privat kapitalinteresse i den kontrollerte juridiske personen, unntatt ikke-kontrollerende og ikke-blokkerende former for privat kapitalinteresse som kreves av nasjonal lovgivning, i samsvar med traktatene, som ikke utøver noen avgjørende innflytelse på den kontrollerte juridiske personen.

Med hensyn til første ledd bokstav a) skal offentlige oppdragsgivere anses å utøve felles kontroll over en juridisk person dersom følgende vilkår er oppfylt:

- i) beslutningsorganene i den kontrollerte juridiske personen består av representanter for alle deltakende offentlige oppdragsgivere. Enkeltstående representanter kan representere flere eller alle deltakende offentlige oppdragsgivere,

- ii) disse offentlige oppdragsgiverne er sammen i stand til å utøve avgjørende innflytelse på de strategiske målene og viktige beslutningene i den kontrollerte juridiske personen, og

- iii) den kontrollerte juridiske personen har ingen interesser som er i strid med interessene til de kontrollerende offentlige oppdragsgiverne.

4. En kontrakt som er inngått utelukkende mellom to eller flere offentlige oppdragsgivere, skal falle utenfor dette direktivs virkeområde dersom alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) kontrakten oppretter eller gjennomfører et samarbeid mellom de deltakende offentlige oppdragsgiverne, med det mål å sikre at offentlige tjenester som de skal utføre, ytes med sikte på å nå mål de har felles,
- b) gjennomføringen av dette samarbeidet er utelukkende underlagt hensyn til den allmenne interesse, og
- c) de deltakende offentlige oppdragsgiverne utfører på det åpne markedet mindre enn 20 % av den virksomheten som samarbeidet gjelder.

5. For å kunne bestemme prosentandelen av virksomheten nevnt i nr. 1 første ledd bokstav b), nr. 3 første ledd bokstav b) og nr. 4 bokstav c), skal det tas hensyn til gjennomsnittlig samlet omsetning, eller et hensiktsmessig alternativt virksomhetsbasert mål, for eksempel kostnader som er påløpt hos den relevante juridiske personen med hensyn til tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeider i de tre foregående årene før kontraktstildelingen.

Dersom omsetningen eller alternative aktivitetsbaserte mål som kostnader, på grunn av datoen da den relevante juridiske personen ble opprettet eller innledet sin virksomhet, eller på grunn av en omorganisering virksomheten, enten ikke foreligger for de tre foregående årene eller ikke lenger er relevant, skal det være tilstrekkelig å vise at målet for virksomhet er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.

*Artikkel 29***Kontrakter som tildeles et tilknyttet foretak**

1. I denne artikkel menes med «tilknyttet foretak» et foretak hvis årsregnskaper er konsolidert med regnskapene til den offentlige oppdragsgiveren i samsvar med kravene i direktiv 2013/34/EU.

2. Når det gjelder enheter som ikke er omfattet av direktiv 2013/34/EU, menes med «tilknyttet foretak» et foretak:

- a) som oppdragsgiveren direkte eller indirekte kan ha dominerende innflytelse på,
- b) som kan utøve dominerende innflytelse på oppdragsgiveren, eller
- c) som sammen med oppdragsgiveren er underlagt et annet foretaks dominerende innflytelse i kraft av eierskap, kapitalinteresse eller de reglene som gjelder for det.

I dette nummer menes med «dominerende innflytelse» det samme som i artikkel 4 nr. 2 annet ledd.

3. Uten hensyn til artikkel 28 og forutsatt at vilkårene i nr. 4 i denne artikkel er oppfylt, får dette direktiv ikke anvendelse på kontrakter som tildeles

- a) av en oppdragsgiver til et tilknyttet foretak eller
- b) av et fellesforetak som utelukkende består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve virksomhet beskrevet i artikkel 8–14, til et foretak som er tilknyttet én av disse oppdragsgiverne.

4. Nr. 3 får anvendelse på

- a) tjenestekontrakter, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, idet det tas hensyn til alle tjenester som foretaket har ytt, stammer fra tjenesteyting til oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet,

- b) varekontrakter, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, idet det tas hensyn til alle varer som foretaket har levert, stammer fra vareleveranser til oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet,

- c) bygge- og anleggskontrakter, forutsatt at minst 80 % av det tilknyttede foretakets gjennomsnittlige samlede omsetning de tre foregående årene, idet det tas hensyn til alt bygge- og anleggsarbeid som foretaket har levert, stammer fra bygge- og anleggsarbeider levert til oppdragsgiveren eller andre foretak som det er tilknyttet.

5. Dersom omsetningen ikke foreligger for de tre foregående årene på grunn av datoen da det tilknyttede foretaket ble opprettet eller innledet sin virksomhet, skal det være tilstrekkelig at dette foretaket viser at omsetningen nevnt i nr. 4 bokstav a), b) eller c) er troverdig, særlig ved hjelp av prognoser for virksomheten.

6. Dersom mer enn ett foretak som er tilknyttet oppdragsgiveren som de utgjør en økonomisk gruppe sammen med, yter eller leverer samme eller lignende tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeid, skal prosentatsene beregnes med hensyn til den samlede omsetningen av henholdsvis tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeid fra disse tilknyttede foretakene.

*Artikkel 30***Kontrakter som tildeles et fellesforetak eller en oppdragsgiver som inngår i et fellesforetak**

Uten hensyn til artikkel 28 og forutsatt at fellesforetaket er opprettet for å utøve den berørte formen for virksomhet i et tidsrom på minst tre år, og at det i dokumentet der fellesforetaket opprettes, fastsettes at de oppdragsgiverne som utgjør foretaket, vil inngå i det minst like lenge, får dette direktiv ikke anvendelse på kontrakter som tildeles av

- a) et fellesforetak som utelukkende består av flere oppdragsgivere med det formål å utøve formene for virksomhet som definert i artikkel 8–14, til én av disse oppdragsgiverne eller
- b) en oppdragsgiver til et slikt fellesforetak som den inngår i.

*Artikkel 31***Underretning om opplysninger**

Oppdragsgiverne skal på anmodning gi Kommisjonen følgende opplysninger om anvendelsen av artikkel 29 nr. 2 og 3 og artikkel 30:

- a) navnene på de berørte foretakene eller fellesforetakene,
- b) de berørte kontraktens art og verdi,
- c) alle opplysninger som Kommisjonen anser som nødvendige for å bevise at forholdet mellom foretaket eller fellesforetaket som tildeles kontraktene, og oppdragsgiveren, oppfyller kravene i artikkel 29 eller 30.

Underavsnitt 4

Særlige situasjoner*Artikkel 32***Forsknings- og utviklingstjenester**

Dette direktiv får anvendelse bare på tjenestekontrakter for forsknings- og utviklingstjenester som omfattes av CPV-kode 73000000-2 til 73120000-9, 73300000-5, 73420000-2 og 73430000-5, forutsatt at begge følgende vilkår er oppfylt:

- a) utbyttet tilfaller utelukkende oppdragsgiveren for egen bruk ved utøvelse av egen virksomhet, og
- b) vederlaget for tjenesten som ytes, betales i sin helhet av oppdragsgiveren.

*Artikkel 33***Kontrakter som er underlagt særlige ordninger**

1. Med forbehold for artikkel 34 i dette direktiv skal Republikken Østerrike og Forbundsrepublikken Tyskland ved hjelp av vilkår for tillatelse eller andre egnede tiltak sikre at enhver enhet som driver virksomhet i sektorene nevnt i kommisjonsvedtak 2002/205/EF⁽¹⁾ og kommisjonsvedtak 2004/73/EF⁽²⁾

⁽¹⁾ Kommisjonsvedtak 2002/205/EF av 4. mars 2002 om Østerrikes anmodning om å anvende den særlige ordningen fastsatt i artikkel 3 i direktiv 93/38/EØF (EFT L 68 av 12.3.2002, s. 31).

⁽²⁾ Kommisjonsvedtak 2004/73/EF av 15. januar 2004 om Tysklands anmodning om å anvende den særlige ordningen fastsatt i artikkel 3 i direktiv 93/38/EØF (EUT L 16 av 23.1.2004, s. 57).

- a) overholder prinsippene for likebehandling og utlysning av konkurranse når det gjelder tildeling av varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og tjenestekontrakter, særlig med hensyn til de opplysningene som enheten gjør tilgjengelig for markedsdeltakere vedrørende dens innkjøpsplaner,

- b) gir Kommisjonen, på de vilkårene som er definert i kommisjonsvedtak 93/327/EØF⁽³⁾, opplysninger om de kontraktene de tildeler.

2. Med forbehold for artikkel 34 skal Det forente kongerike ved hjelp av vilkår for tillatelse eller andre egnede tiltak sikre at enhver enhet som driver virksomhet i sektorene nevnt i vedtak 97/367/EØF, anvender nr. 1 bokstav a) og b) i denne artikkel med hensyn til kontrakter som tildeles for å drive slik virksomhet i Nord-Irland.

3. Nr. 1 og 2 får ikke anvendelse på kontrakter som tildeles for å lete etter olje eller gass.

Underavsnitt 5

Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse, og bestemmelser om framgangsmåte knyttet til dette*Artikkel 34***Virksomhet som er direkte utsatt for konkurranse**

1. Kontrakter som inngås med sikte på å gjøre det mulig å utøve en virksomhet nevnt i artikkel 8–14, omfattes ikke av dette direktiv dersom medlemsstaten eller oppdragsgiverne som har inngitt anmodningen i samsvar med artikkel 35, kan dokumentere at den aktuelle virksomheten i den medlemsstaten der den utøves, er utsatt for direkte konkurranse på markeder der adgangen ikke er begrenset; prosjektkonkurranser som organiseres for å drive slik virksomhet i dette geografiske området, omfattes heller ikke av dette direktiv. Den berørte virksomheten kan utgjøre en del av en større sektor, eller kan utøves bare i visse deler av den berørte medlemsstaten. Konkurransesvurderingen nevnt i første punktum i dette nummer, som vil bli foretatt i lys av de opplysningene som er tilgjengelige for Kommisjonen og for dette direktivs formål, berører ikke konkurransereguleringen. Slik vurdering skal foretas idet det tas hensyn til markedet for de aktuelle virksomhetene og det geografiske referansemarkedet som definert i nr. 2.

⁽³⁾ Kommisjonsvedtak 93/327/EØF av 13. mai 1993 om fastsettelse av på hvilke vilkår oppdragsgivere som utnytter geografiske områder med sikte på leting etter eller utvinning av olje, gass, kull eller annet fast brensel, skal oversende Kommisjonen opplysninger om kontrakter de tildeler (EFT L 129 av 27.5.1993, s. 25).

2. Med hensyn til nr. 1 i denne artikkel, skal spørsmålet om en virksomhet er direkte utsatt for konkurranse, avgjøres på grunnlag av kriterier som er i samsvar med konkurransebestemmelsene i TEUV. Dette kan omfatte egenskapene til de berørte produktene eller tjenestene, om det foreligger alternative produkter eller tjenester som anses å kunne erstattes på tilbuds- eller etterspørselssiden, prisene og den faktiske eller mulige forekomsten av mer enn én leverandør av de berørte produktene eller yter av de berørte tjenestene.

Det geografiske referansemarkedet, som skal utgjøre grunnlaget for å vurdere om et foretak er konkurranseutsatt, består av det området der de berørte foretakene er involvert i tilbud og etterspørsel av produkter eller tjenester, der konkurransevilkårene er tilstrekkelig ensartede og som kan skilles fra tiliggende områder, særlig fordi konkurransevilkårene er merkbart forskjellige i de andre områdene. Denne vurderingen skal særlig ta hensyn til arten av og egenskapene til de berørte produktene og tjenestene, om det foreligger hindringer for nyetableringer eller forbrukernes ønsker, merkbare ulikheter i foretakenes markedsandeler mellom det berørte området eller tiliggende områder, eller vesentlige prisforskjeller.

3. Med hensyn til nr. 1 i denne artikkel, skal adgang til et marked anses ikke å være begrenset dersom medlemsstaten har gjennomført og anvendt unionsregelverket oppført i vedlegg III.

Dersom det ikke antas at det er fri adgang til et bestemt marked på grunnlag av første ledd, skal det rettslig og faktisk dokumenteres at det er fri adgang til det aktuelle markedet.

Artikkel 35

Framgangsmåte for å fastslå om artikkel 34 får anvendelse

1. Dersom en medlemsstat eller, dersom det er fastsatt i den berørte medlemsstatens lovgivning, en oppdragsgiver på grunnlag av kriteriene angitt i artikkel 34 nr. 2 og 3, anser at en bestemt virksomhet er direkte utsatt for konkurranse på markeder som det ikke er begrenset adgang til, kan den sende en anmodning til Kommisjonen med sikte på å fastslå at dette direktiv ikke får anvendelse på tildelingen av kontrakter eller organiseringen av prosjektkonkurranser for å drive denne formen for virksomhet, og dersom det er hensiktsmessig, sammen med uttalelsen vedtatt av en uavhengig vedkommende nasjonal myndighet for den berørte virksomheten. Slike anmodninger kan gjelde virksomhet som er en del av en større sektor eller som utøves bare i visse deler av den berørte medlemsstaten.

I anmodningen skal den berørte medlemsstaten eller oppdragsgiveren underrette Kommisjonen om alle relevante fakta, særlig med hensyn til lover og forskrifter eller avtaler om samsvar med vilkårene angitt i artikkel 34 nr. 1.

2. Med mindre en anmodning fra en oppdragsgiver ledsages av en begrunnet og dokumentert uttalelse, vedtatt av en vedkommende uavhengig nasjonal myndighet for den berørte virksomheten, som på grundig måte analyserer vilkårene for den mulige anvendelsen av artikkel 34 nr. 1 på den berørte virksomheten i samsvar med nr. 2 og 3 i nevnte artikkel, skal Kommisjonen umiddelbart underrette den berørte medlemsstaten. Den berørte medlemsstaten skal i slike tilfeller underrette Kommisjonen om alle relevante fakta, særlig med hensyn til lover og forskrifter eller avtaler om samsvar med vilkårene angitt i artikkel 34 nr. 1.

3. Ved anmodning sendt i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, kan Kommisjonen ved gjennomføringsrettsakter vedtatt innen fristene fastsatt i vedlegg IV, fastslå hvorvidt en virksomhet nevnt i artikkel 8–14 er direkte utsatt for konkurranse på grunnlag av kriteriene angitt i artikkel 34. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105 nr. 2.

Kontrakter som inngås med sikte på å gjøre det mulig å utøve den berørte virksomheten, og prosjektkonkurranser som organiseres for å drive slik virksomhet, skal opphøre å være omfattet av dette direktiv i følgende tilfeller:

- a) Kommisjonen har innen fristen fastsatt i vedlegg IV, vedtatt gjennomføringsrettsakten som fastslår at artikkel 34 nr. 1 får anvendelse,
- b) Kommisjonen har ikke vedtatt gjennomføringsrettsakten innen fristen fastsatt i vedlegg IV.

4. Etter at anmodningen er sendt, kan den berørte medlemsstaten eller oppdragsgiveren med Kommisjonens samtykke, endre sin anmodning vesentlig, særlig når det gjelder den berørte virksomheten eller det berørte geografiske området. I så fall skal en ny frist for vedtakelse av gjennomføringsrettsakten gjelde, og den skal beregnes i samsvar med nr. 1 i vedlegg IV, med mindre det avtales en kortere frist mellom Kommisjonen og medlemsstaten eller oppdragsgiveren som har sendt anmodningen.

5. Dersom en virksomhet i en bestemt medlemsstat allerede er gjenstand for en framgangsmåte i henhold til nr. 1, 2 og 4, skal ytterligere anmodninger vedrørende samme virksomhet i den samme medlemsstaten før utløpet av fristen som gjelder for den første anmodningen, ikke anses som nye framgangsmåter og skal behandles i forbindelse med den første anmodningen.

6. Kommisjonen skal vedta en gjennomføringsrettsakt som fastsetter nærmere regler for anvendelsen av nr. 1–5. Denne gjennomføringsrettsakten skal minst omfatte regler for

- a) offentliggjøringen i *Den europeiske unions tidende* til orientering om datoen da fristen angitt i nr. 1 i vedlegg IV starter og slutter, herunder eventuelle forlengelser eller utsettelse av disse fristene, som fastsatt i nevnt vedlegg,
- b) offentliggjøringen av den mulige anvendelsen av artikkel 34 nr. 1 i samsvar med nr. 3 annet ledd bokstav b) i denne artikkel,
- c) gjennomføringsbestemmelsene om form, innhold og andre enkeltheter i forbindelse med anmodninger i henhold til nr. 1 i denne artikkel.

Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangs-måten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105 nr. 2.

KAPITTEL IV

Allmenne prinsipper

Artikkel 36

Prinsipper for innkjøp

1. Oppdragsgivere skal behandle markedsdeltakere likt og uten forskjellsbehandling, og opptre på en måte som gir adgang til innsyn og står i forhold til målet.

Utformingen av et innkjøp skal ikke gjøres i den hensikt å unngå at det omfattes av dette direktivs virkeområde, eller for å begrense konkurransen på kunstig måte. Det skal anses at konkurransen begrenses på kunstig måte dersom innkjøpet utformes i den hensikt å favorisere eller forfordle visse markedsdeltakere.

2. Medlemsstatene skal treffe egnede tiltak for å sikre at markedsdeltakere ved gjennomføring av offentlige kontrakter oppfyller gjeldende forpliktelser innenfor miljørett, sosialrett og arbeidsrett, fastsatt i unionsretten, nasjonal rett, kollektive avtaler eller i internasjonale miljø-, sosial- eller arbeidsrettslige bestemmelser angitt i vedlegg XIV.

Artikkel 37

Markedsdeltakere

1. Markedsdeltakere som i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der de er etablert, har rett til å yte den aktuelle tjenesten, skal ikke avvise bare på grunnlag av at de i henhold til lovgivningen i medlemsstaten der kontrakten tildeles, må være enten en fysisk eller en juridisk person.

For tjenestekontrakter, bygge- og anleggskontrakter og varekontrakter som i tillegg omfatter tjenester eller monterings- og installasjonsarbeid, kan det imidlertid kreves av juridiske personer at de i anbudet eller anmodningen om deltakelse oppgir navn og relevante faglige kvalifikasjoner for det personalet som er ansvarlig for å gjennomføre den aktuelle kontrakten.

2. Grupper av markedsdeltakere, herunder midlertidige sammenslutninger, kan delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter. Oppdragsgivere skal ikke kreve at de har en bestemt juridisk form for å kunne innlevere et anbud eller anmode om å delta.

Om nødvendig kan oppdragsgivere i innkjøpsdokumentene presisere hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle kriteriene og kravene til kvalifikasjon og kvalitativ utvelgning nevnt i artikkel 77–81, forutsatt at dette er objektivt berettiget og forholdsmessig. Medlemsstatene kan utarbeide standardvilkår for hvordan grupper av markedsdeltakere skal oppfylle disse kravene.

Alle vilkår for gjennomføringen av en kontrakt av en slik gruppe av markedsdeltakere som er annerledes enn de som pålegges individuelle deltakere, skal være objektivt begrunnet og skal være forholdsmessige.

3. Uten hensyn til nr. 2 kan oppdragsgivere kreve av grupper av markedsdeltakere at de antar en bestemt juridisk form når de er tildelt kontrakten, i den grad en slik endring er nødvendig for å gjennomføre kontrakten på tilfredsstillende vis.

Artikkel 38

Reserverte kontrakter

1. Medlemsstatene kan forbeholde retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter til vernede bedrifter og markedsdeltakere hvis hovedmål er sosial og yrkesmessig integrering av personer med nedsatt funksjonsevne eller vanskeligstilte personer, eller kan fastsette at slike kontrakter skal gjennomføres innenfor rammene av programmer for vernede arbeidsplasser, forutsatt at minst 30 % av de ansatte på disse bedriftene, hos disse markedsdeltakerne eller i disse programmene er personer med nedsatt funksjonsevne eller vanskeligstilte personer.

2. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.

Artikkel 39

Fortrolighet

1. Med mindre annet er fastsatt i dette direktiv eller i nasjonal rett som oppdragsgiveren er underlagt, særlig lovgivning vedrørende tilgang til opplysninger, og med forbehold for forpliktelsene i forbindelse med offentliggjøring av tildelte kontrakter og opplysninger til kandidater og anbydere som angitt i 70 og 75, skal oppdragsgiveren ikke videreformidle opplysninger den har fått oversendt fra markedsdeltakere, og som disse har betegnet som fortrolige, herunder, men ikke begrenset til, tekniske og forretningsmessige hemmeligheter og fortrolige aspekter ved anbud.

2. Oppdragsgivere kan pålegge markedsdeltakere krav med sikte på å beskytte den fortrolige arten av de opplysningene som oppdragsgiverne gjør tilgjengelig i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, herunder opplysninger som gjøres tilgjengelig i forbindelse med utøvelsen av en kvalifikasjonsordning, uavhengig av om dette har vært gjenstand for en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning som benyttes som metode for utlysning av konkurranse.

Artikkel 40

Regler for kommunikasjon

1. Medlemsstatene skal sikre at all kommunikasjon og informasjonsutveksling i henhold til dette direktiv, særlig elektronisk innlevering, skjer ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler i samsvar med kravene i denne artikkel. De verktøy og det utstyr som skal benyttes ved elektronisk kommunikasjon, samt deres tekniske egenskaper, skal være ikke-diskriminerende, allment tilgjengelige og virke sammen med IKT-produkter som er i alminnelig bruk, og skal ikke begrense markedsdeltakeres tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Uten hensyn til første ledd skal oppdragsgivere ikke være forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen i følgende situasjoner:

a) på grunn av innkjøpets særlige art, vil bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler kreve bestemte verktøyer,

bestemt utstyr eller bestemte filformater som ikke er allment tilgjengelig eller som støttes av allment tilgjengelige applikasjoner,

b) de applikasjonene som støtter filformatene som egner seg for beskrivelsen av anbudene, benytter filformater som ikke kan behandles av noen andre åpne eller allment tilgjengelige applikasjoner, eller er omfattet av en lisensordning og kan ikke gjøres tilgjengelig for nedlasting eller fjernbruk av oppdragsgiveren,

c) bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler vil kreve særlig kontorutstyr som ikke er allment tilgjengelig for oppdragsgivere,

d) innkjøpsdokumentene krever innlevering av fysisk modeller eller skalamodeller som ikke kan overføres elektronisk.

Når det gjelder kommunikasjon der det ikke brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til annet ledd, skal kommunikasjon foregå per post eller annen egnet forsendelsesform, eller med en kombinasjon av post eller annen egnet forsendelsesform og elektroniske midler.

Uten hensyn til første ledd i dette nummer er oppdragsgivere ikke forpliktet til å kreve at det brukes elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen dersom bruken av andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler er nødvendig, enten på grunn av brudd på de elektroniske kommunikasjonsmidlernes sikkerhet, eller for å beskytte opplysninger av særlig følsom art som krever en så høy grad av beskyttelse at de ikke kan sikres tilstrekkelig ved bruk av elektroniske verktøyer og utstyr som enten er allment tilgjengelige for markedsdeltakere eller kan gjøres tilgjengelig for dem ved alternative tilgangsmåter i henhold til nr. 5.

Det påhviler oppdragsgiverne som i samsvar med annet ledd i dette nummer krever at det brukes andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i innleveringsprosessen, å angi årsakene til dette kravet i den individuelle rapporten nevnt i artikkel 100. Eventuelt skal oppdragsgivere i den individuelle rapporten angi årsakene til at det anses nødvendig å bruke andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler i henhold til fjerde ledd i dette nummer.

2. Uten hensyn til nr. 1 kan muntlig kommunikasjon brukes når det gjelder annen kommunikasjon enn den som gjelder de grunnleggende elementene i en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, forutsatt at innholdet i den muntlige kommunikasjonen dokumenteres i tilstrekkelig grad. I den forbindelse omfatter de grunnleggende elementene i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter innkjøpsdokumentene, anmodninger om deltakelse og bekreftelse av interesse og anbud. Særlig skal muntlig kommunikasjon med anbydere som kan ha vesentlig innvirkning på innholdet i og vurderingen av anbud, dokumenteres i tilstrekkelig grad og på hensiktsmessig måte, for eksempel skriftlige notater, lydopptak eller sammendrag av de viktigste elementene i kommunikasjonen.

3. I all kommunikasjon og utveksling og lagring av opplysninger skal oppdragsgivere sikre at dataenes integritet og fortroligheten i anbudene og anmodningene om deltakelse bevares. De skal undersøke innholdet i anbudene og anmodningene om deltakelse først når fristen for innlevering av disse er utløpt.

4. Når det gjelder offentlige bygge- og anleggskontrakter og prosjektkonkurranser, kan medlemsstatene kreve at det brukes særlige elektroniske verktøyer, for eksempel elektroniske modellverktøyer for bygningsopplysninger eller lignende. I slike tilfeller skal oppdragsgiverne tilby alternative tilgangsmåter, som fastsatt i nr. 5, inntil slike verktøyer blir allment tilgjengelige i henhold til nr. 1 første ledd annet punktum.

5. Oppdragsgivere kan om nødvendig kreve bruk av verktøyer som ikke er allment tilgjengelig, forutsatt at oppdragsgiverne tilbyr alternative tilgangsmåter.

Oppdragsgivere skal anses å tilby egnede alternative tilgangsmåter i følgende situasjoner, dersom de

a) tilbyr ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til disse verktøyene og dette utstyret fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i samsvar med vedlegg X, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse er sendt. Teksten i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse skal angi internetadressen der disse verktøyene og dette utstyret er tilgjengelig,

b) sikrer at anbydere som ikke har tilgang til de berørte verktøyene og det berørte utstyret, eller ikke har mulighet til å skaffe dette innen de relevante fristene, forutsatt at mangelen på tilgang ikke kan tilskrives den berørte anbyderen, kan få tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter ved hjelp av provisoriske anordninger som gjøres tilgjengelig vederlagsfritt på nettet, eller

c) støtter en alternativ kanal for elektronisk innlevering av anbud.

6. I tillegg til kravene angitt i vedlegg V får følgende regler anvendelse på verktøy og utstyr for elektronisk overføring og mottak av anbud og for elektronisk mottak av anmodninger om deltakelse:

a) opplysninger vedrørende spesifikasjoner for elektronisk innlevering av anbud og anmodninger om deltakelse, herunder kryptering og tidsstempeling, skal være tilgjengelige for berørte parter,

b) medlemsstatene, eller oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, skal angi hvilket sikkerhetsnivå som kreves for de elektroniske kommunikasjonsmidlene som skal brukes på de forskjellige trinnene i den angitte framgangsmåten ved tildeling av kontrakter; dette nivået skal stå i forhold til risikoen,

c) dersom medlemsstatene, eller oppdragsgivere som handler innenfor en allmenn ramme etablert av den berørte medlemsstaten, konkluderer at risikonivået, vurdert i henhold til bokstav b) i dette nummer, er slik at det kreves avanserte elektroniske signaturer som definert i europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF⁽¹⁾, skal oppdragsgivere godta avanserte elektroniske signaturer som støttes av et kvalifisert sertifikat, idet det tas hensyn til hvorvidt disse sertifikatene er utstedt av en yter av sertifiseringstjenester, som er oppført på en pålitelighetsliste fastsatt ved kommisjonsvedtak 2009/767/EF⁽²⁾, opprettet med eller uten et sikkert signaturframstillingssystem, med forbehold for at følgende vilkår er oppfylt:

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 1999/93/EF av 13. desember 1999 om en fellesskapsramme for elektroniske signaturer (EFT L 13 av 19.1.2000, s. 12).

⁽²⁾ Kommisjonsvedtak 2009/767/EF av 16. oktober 2009 om fastsettelse av tiltak for å forenkle bruken av elektroniske framgangsmåter ved hjelp av «felles kontaktpunkter» i samsvar med europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 274 av 20.10.2009, s. 36).

- i) oppdragsgiverne skal fastsette det påkrevde formatet for avanserte signaturer på grunnlag av formater fastsatt ved kommisjonsbeslutning 2011/130/EU⁽¹⁾ og skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle disse formatene teknisk; dersom det benyttes et annet format for elektroniske signaturer, skal den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutt inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter, som skal være medlemsstatenes ansvar. Valideringsmuligheten skal gjøre det mulig for oppdragsgiveren å kunne validere på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål, mottatte elektroniske signaturer som en avansert elektronisk signatur som støttes av et kvalifisert sertifikat. Medlemsstatene skal gi opplysninger om yteren av valideringstjenester til Kommisjonen, som skal gjøre opplysninger mottatt fra medlemsstatene tilgjengelig for allmennheten på internett,
- ii) dersom et anbud undertegnes med støtte av et kvalifisert sertifikat som er oppført på en pålitelighetsliste, skal oppdragsgiverne ikke anvende ytterligere krav som kan hindre at anbydere bruker disse signaturene.

Når det gjelder dokumenter som brukes i forbindelse med en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter som undertegnes av en vedkommende myndighet i en medlemsstat, eller av en annen utstedende enhet, kan vedkommende utstedende myndighet eller enhet fastsette det påkrevde formatet for avanserte signaturer i samsvar med kravene angitt i artikkel 1 nr. 2 i beslutning 2011/130/EU. De skal iverksette nødvendige tiltak for å kunne behandle dette formatet teknisk, ved å ta med de opplysningene som kreves for å kunne behandle signaturen i det berørte dokumentet. Slike dokumenter skal i den elektroniske signaturen eller den elektroniske konvolutt inneholde opplysninger om eksisterende valideringsmuligheter som gjør det mulig å validere den mottatte elektroniske signaturen på nettet, vederlagsfritt og på en måte som er forståelig for personer som har et annet morsmål.

7. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å endre de tekniske opplysningene og egenskapene som er angitt i vedlegg V, for å ta hensyn til den tekniske utvikling.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å endre listen fastsatt i nr. 1 annet ledd bokstav a)–d) i denne artikkel dersom den teknologiske utviklingen gjør det uhensiktsmessig med fortsatte

unntak fra bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler eller, i unntakstilfeller, dersom det skal fastsettes nye unntak på grunn av den teknologiske utviklingen.

For å sikre samvirkingsevnen til forskjellige tekniske formater samt for prosesser og meldingsstandarder, særlig på tvers av landegrensene, skal Kommisjonen gis myndighet til å tilpasse delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å fastsette obligatorisk bruk av slike spesifikke standarder, særlig når det gjelder bruk av elektronisk innlevering, elektroniske kataloger og midler for elektronisk autentisering, men bare dersom de tekniske standardene er grundig prøvd og deres praktiske nytteverdi er dokumentert. Før Kommisjonen gjør bruk av en teknisk standard obligatorisk, skal den også nøye vurdere hvilke kostnader dette kan medføre, særlig når det gjelder tilpasninger til eksisterende e-innkjøpsløsninger, herunder infrastruktur, prosesser eller programvare.

Artikkel 41

Nomenklaturer

1. Alle henvisninger til nomenklaturer i forbindelse med offentlige innkjøp, skal gjøres ved å bruke den felles klassifikasjon for offentlige innkjøp (CPV), vedtatt ved forordning (EF) nr. 2195/2002.

2. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å tilpasse CPV-kodene nevnt i dette direktiv, når det er nødvendig at endringer i CPV-nomenklaturen gjenspeiles i dette direktiv, og de ikke innebærer noen endring av dette direktivs virkeområde.

Artikkel 42

Interessekonflikter

Medlemsstatene skal sikre at offentlige oppdragsgivere treffer hensiktsmessige tiltak for effektivt å forebygge, identifisere og avhjelpe interessekonflikter som oppstår ved utførelsen av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, for å unngå konkurransevridning og sikre likebehandling for alle markedsdeltakere.

Begrepet interessekonflikter skal minst omfatte enhver situasjon der ansatte hos den offentlige oppdragsgiveren eller hos en yter av innkjøpstjenester som handler på vegne av den offentlige oppdragsgiveren som deltar i gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, eller som kan påvirke utfallet av denne framgangsmåten, direkte eller indirekte har en finansiell, økonomisk eller annen personlig interesse som kan oppfattes å sette deres upartiskhet eller uavhengighet i forbindelse med framgangsmåten ved tildeling av kontrakter i fare.

⁽¹⁾ Kommisjonsbeslutning 2011/130/EU av 25. februar 2011 om fastsettelse av minstekrav til behandling over landegrensene av dokumenter som signeres elektronisk av vedkommende myndigheter i henhold til europaparlaments- og rådsdirektiv 2006/123/EF om tjenester i det indre marked (EUT L 53 av 26.2.2011, s. 66).

AVDELING II

REGLER SOM FÅR ANVENDELSE PÅ KONTRAKTER

KAPITTEL I

*Framgangsmåter**Artikkel 43***Vilkår i tilknytning til GPA og andre internasjonale avtaler**

I den grad de er omfattet av vedlegg 3, 4 og 5 og de generelle merknadene til Den europeiske unions tillegg I til GPA, samt av andre relevante internasjonale avtaler som Unionen er bundet av, skal oppdragsgivere som definert i artikkel 4 nr. 1 bokstav a), gi bygge- og anleggsarbeider, varer, tjenester og markedsdeltakere hos de som har underskrevet disse avtalene, en behandling som ikke skal være mindre gunstig enn den som gis bygge- og anleggsarbeider, varer, tjenester og markedsdeltakere i Unionen.

*Artikkel 44***Valg av framgangsmåter**

1. Når offentlige oppdragsgivere tildeler varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter eller tjenestekontrakter, skal de anvende de framgangsmåtene som er tilpasset for å være i samsvar med dette direktiv, forutsatt at, med forbehold for artikkel 47, en utlysning av konkurranse er offentliggjort i samsvar med dette direktiv.
2. Medlemsstatene skal fastsette at oppdragsgivere kan anvende åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse i samsvar med dette direktiv.
3. Medlemsstatene skal fastsette at oppdragsgivere kan anvende konkurransedialog og innovasjonspartnerskap i samsvar med dette direktiv.
4. Utlysningen av konkurranse kan foretas på en av følgende måter:
 - a) en periodisk veiledende kunngjøring i samsvar med artikkel 67 dersom kontrakten tildeles etter åpen eller begrenset anbudskonkurranse,
 - b) en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning i samsvar med artikkel 68 dersom kontrakten tildeles etter åpen eller begrenset anbudskonkurranse eller konkurransedialog eller innovasjonspartnerskap
 - c) ved hjelp av kunngjøring av konkurranse i samsvar med artikkel 69.

I tilfellet nevnt i bokstav a) i dette nummer, skal markedsdeltakere som har uttrykt sin interesse etter offentliggjøringen

av den periodiske veiledende kunngjøringen, innbys til å bekrefte sin interesse skriftlig gjennom en innbydelse til å bekrefte interesse i samsvar med artikkel 74.

5. I de særlige tilfellene og under de særlige omstendighetene som er uttrykkelig nevnt i artikkel 50, kan medlemsstatene fastsette at oppdragsgivere kan anvende en framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse. Medlemsstatene skal ikke tillate anvendelse av denne framgangsmåten i noen andre tilfeller enn de som er nevnt i artikkel 50.

*Artikkel 45***Åpen anbudskonkurranse**

1. I åpne anbudskonkurranser kan alle interesserte markedsdeltakere innlevere et anbud etter en innbydelse til konkurranse.

Fristen for mottak av anbud skal være minst 35 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

Anbudet skal ledsages av de opplysningene om kvalitativ utvelgning som oppdragsgiveren ber om.

2. Når oppdragsgivere har offentliggjort en periodisk veiledende kunngjøring som ikke i seg selv ble brukt til utlysning av konkurranse, kan minstefristen for mottak av anbud, som fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel, forkortes til 15 dager, forutsatt at følgende vilkår er oppfylt:

- a) den periodiske veiledende kunngjøringen inneholdt, i tillegg til de opplysningene som kreves i vedlegg VI del A avsnitt I, alle opplysningene som kreves i vedlegg VI del A avsnitt II, i den grad disse opplysningene var tilgjengelige på det tidspunktet den periodiske veiledende kunngjøringen ble offentliggjort,
- b) den periodiske veiledende kunngjøringen ble sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

3. Dersom en hastesituasjon som er behørig begrunnet av oppdragsgiveren, gjør det praktisk umulig å overholde fristene fastsatt i nr. 1 annet ledd, kan den fastsette en frist på minst 15 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse ble sendt.

4. Oppdragsgiveren kan redusere fristen for mottak av anbud fastsatt i nr. 1 annet ledd i denne artikkel med fem dager, dersom den godtar at anbud kan innleveres med elektroniske midler i samsvar med artikkel 40 nr. 4 første ledd og artikkel 40 nr. 5 og 6.

*Artikkel 46***Begrenset anbudskonkurranse**

1. I begrensede anbudskonkurranser kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en utlysning av konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager.

2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt til å gjøre det av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan innlevere anbud. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2.

Fristen for mottak av anbud kan fastsettes etter felles avtale mellom oppdragsgiveren og de utvalgte kandidatene, forutsatt at alle de utvalgte kandidatene har like lang tid til å forberede og innlevere sine anbud.

I mangel av slik avtale for fristen for mottak av anbud, skal fristen være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.

*Artikkel 47***Kjøp etter forhandling med forutgående utlysning av konkurranse**

1. Ved framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en utlysning av konkurranse ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager.

2. Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i forhandlingene. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2.

Fristen for mottak av anbud kan fastsettes etter felles avtale mellom oppdragsgiveren og de utvalgte kandidatene, forutsatt at alle har like lang tid til å forberede og innlevere sine anbud.

I mangel av slik avtale for fristen for mottak av anbud, skal fristen være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen ble sendt.

*Artikkel 48***Konkurransedialog**

1. I konkurransedialoger kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav b) og c), ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgning som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager.

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i dialogen. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2. Det eneste kriteriet for tildeling av kontrakt skal være at anbudet har det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 82 nr. 2.

2. Oppdragsgivere skal angi og definere sine behov og krav i utlysingen av konkurranse og/eller i et beskrivende dokument. Samtidig og i de samme dokumentene skal de også angi og definere de valgte tildelingskriteriene og angi en veiledende tidsramme.

3. Oppdragsgivere skal innlede en dialog med de deltakerne som er utvalgt i samsvar med de relevante bestemmelsene i artikkel 76–81, der målsettingen skal være å identifisere og definere de midlene som er best egnet til å oppfylle deres behov. De kan diskutere alle aspekter ved innkjøpet med de utvalgte deltakerne i løpet av denne dialogen.

Oppdragsgivere skal sikre at alle deltakere behandles likt mens dialogen pågår. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte deltakere en fordel i forhold til andre.

I samsvar med artikkel 39 skal oppdragsgivere ikke avsløre overfor de andre deltakerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en deltakende kandidat eller en anbyder i dialogen, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

4. Konkurransedialog kan foregå i flere faser for å redusere antallet løsninger som skal diskuteres i løpet av dialogen, ved å anvende tildelingskriteriene fastsatt i utlysingen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet. I utlysingen av konkurranse eller det beskrivende dokumentet skal oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.

5. Oppdragsgiveren skal fortsette dialogen til den kan identifisere den eller de løsningene som kan oppfylle dens behov.

6. Etter å ha erklært at dialogen er avsluttet og informert de resterende deltakerne om dette, skal oppdragsgiverne anmode dem om å innlevere sine endelige tilbud på grunnlag av den eller de løsningene som er lagt fram og spesifisert i løpet av dialogen. Disse tilbudene skal inneholde alle de elementene som er påkrevd og nødvendige for å gjennomføre prosjektet.

Disse tilbudene kan presiseres, spesifiseres og forbedres på oppdragsgiverens anmodning. Slike presiseringer, spesifiseringer, forbedringer eller tilleggsopplysninger kan imidlertid ikke innebære endringer av de grunnleggende aspektene ved tilbudet eller innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i utlysingen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet, dersom endringer i disse aspektene, behovene og kravene vil kunne være konkurransevridende eller føre til forskjellsbehandling.

7. Oppdragsgivere skal vurdere de mottatte tilbudene på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i utlysingen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet.

På oppdragsgiverens anmodning kan forhandlinger med den anbyderen som blir identifisert som den som har innlevert tilbudet med det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 82 nr. 2, føres for å bekrefte økonomiske forpliktelser eller andre vilkår i tilbudet ved å ferdigforhandle kontraktsvilkårene, forutsatt at slik forhandling ikke fører til

noen vesentlig endring av vesentlige aspekter ved tilbudet eller innkjøpet, herunder behovene og kravene angitt i utlysingen av konkurranse eller i det beskrivende dokumentet, og heller ikke medfører noen risiko for konkurransevridning eller forskjellsbehandling.

8. Oppdragsgivere kan fastsette premier eller betalinger til deltakerne i dialogen.

Artikkel 49

Innovasjonspartnerskap

1. I innovasjonspartnerskap kan markedsdeltakere innlevere en anmodning om deltakelse etter en utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav b) og c), ved å gi de opplysningene om kvalitativ utvelgelse som den offentlige oppdragsgiveren ber om.

I innkjøpsdokumentene skal oppdragsgiveren definere behovene for et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider som ikke kan oppfylles ved å kjøpe produkter, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som allerede finnes på markedet. Den skal også angi hvilke elementer i denne beskrivelsen som definerer minstekravene som alle anbydere skal oppfylle. Angivelsene skal være tilstrekkelig presise til at markedsdeltakere klarer å identifisere den påkrevde løsningens art og omfang, og kan beslutte om de skal be om å få delta i framgangsmåten.

Oppdragsgiveren kan beslutte å opprette et innovasjonspartnerskap med en eller flere partnere som driver separat forskning og utvikling.

Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal som hovedregel være minst 30 dager fra datoen da kunngjøringen av konkurranse sendes, og skal ikke under noen omstendighet være kortere enn 15 dager. Bare de markedsdeltakere som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene som er gitt, kan delta i framgangsmåten. Oppdragsgivere kan begrense antall egnede kandidater som skal innbys til å delta i framgangsmåten, i samsvar med artikkel 78 nr. 2. Det eneste kriteriet for tildeling av kontrakter skal være at tilbudet har det beste forholdet mellom pris og kvalitet i samsvar med artikkel 82 nr. 2.

2. Innovasjonspartnerskapet skal ta sikte på utvikling av et nyskapende produkt, en nyskapende tjeneste eller nyskapende bygge- og anleggsarbeider og det etterfølgende innkjøpet av de varene, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene som følger av dette, forutsatt at de tilsvarer de ytelsesnivåene og den høyeste kostnaden som er avtalt mellom oppdragsgiverne og deltakerne.

Innovasjonspartnerskapet skal struktureres i flere etterfølgende faser i henhold til rekkefølgen i forsknings- og innovasjonsprosessen, som kan omfatte framstillingen av produktene, tjenesteytingen eller gjennomføringen av bygge- og anleggsarbeidene. Innovasjonspartnerskapet skal fastsette mellomliggende mål som skal nås av partnerne, og skal sørge for betaling av godtgjørelsen i passende rater.

På bakgrunn av disse målene kan oppdragsgiveren etter hver fase beslutte å avslutte innovasjonspartnerskapet, eller når det gjelder et innovasjonspartnerskap med flere partnere, å redusere antall partnere ved å heve enkeltkontrakter, forutsatt at oppdragsgiveren har angitt disse mulighetene i innkjøpsdokumentene og vilkårene for å bruke dem.

3. Med mindre annet er fastsatt i denne artikkel, skal oppdragsgivere forhandle med anbydere om det innledende og alle etterfølgende anbud som innleveres av dem, bortsett fra det endelige anbudet, for å forbedre innholdet i dem.

Minstekravene og tildelingskriteriene er ikke gjenstand for forhandlinger.

4. Under forhandlingene skal oppdragsgiverne sikre at alle anbydere behandles likt. For dette formål skal de ikke gi opplysninger på en måte som innebærer forskjellsbehandling, og som kan gi enkelte anbydere en fordel i forhold til andre. De skal skriftlig underrette alle anbydere hvis anbud ikke er avvist i henhold til nr. 5, om eventuelle endringer i de tekniske spesifikasjonene eller andre innkjøpsdokumenter, bortsett fra dem som fastsetter minstekravene. Etter disse endringene skal oppdragsgiverne gi anbyderne nok tid til eventuelt å endre sine anbud og innlevere endrede anbud.

I samsvar med artikkel 39 skal oppdragsgiverne ikke avsløre overfor de andre deltakerne fortrolig informasjon som de har fått av en kandidat eller en anbyder som deltar i forhandlingene, uten dennes samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

5. Forhandlinger i løpet av framgangsmåter med innovasjonspartnerskap kan foregå i flere faser for å redusere antallet anbud som det skal forhandles om, ved å anvende tildelingskriteriene angitt i kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene. I kunngjøringen av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse eller i innkjøpsdokumentene skal oppdragsgiveren angi hvorvidt den vil benytte denne muligheten.

6. Ved utvelging av kandidater skal oppdragsgivere særlig anvende kriterier som gjelder kandidatenes kapasitet innenfor

forskning og utvikling og til å utvikle og gjennomføre nyskapende løsninger.

Bare de markedsdeltakerne som er innbudt av oppdragsgiveren etter dens vurdering av de opplysningene det er bedt om, kan innlevere forsknings- og utviklingsprosjekter som tar sikte på å oppfylle de behovene som oppdragsgiveren har definert, som ikke kan oppfylles av eksisterende løsninger.

I innkjøpsdokumentene skal oppdragsgiveren definere hvilke ordninger som gjelder for immaterialrettigheter. Når det gjelder innovasjonspartnerskap med flere partnere, skal i samsvar med artikkel 39 oppdragsgiveren ikke avsløre overfor de andre partnerne foreslåtte løsninger eller annen fortrolig informasjon som de har fått av en partner innenfor rammen av partnerskapet, uten vedkommende partners samtykke. Et slikt samtykke skal ikke ha form av et generelt avkall på rettigheter, men skal gis med henvisning til påtenkt meddelelse av visse opplysninger.

7. Oppdragsgiveren skal sikre at strukturen i partnerskapet, og særlig varigheten og verdien av de forskjellige fasene, gjenspeiler graden av nyskaping i de foreslåtte løsningene og rekkefølgen i den forsknings- og utviklingsvirksomheten som kreves for å utvikle en nyskapende løsning som ennå ikke er tilgjengelig på markedet. Den anslåtte verdien av varer, tjenester og bygge- og anleggsarbeider som er kjøpt, skal stå i et rimelig forhold til investeringen for å utvikle dem.

Artikkel 50

Bruk av framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse

Oppdragsgivere kan i følgende tilfeller benytte en framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse:

- a) dersom ingen anbud, ingen egnede anbud, ingen anmodninger om deltakelse eller ingen egnede anmodninger om deltakelse er innlevert etter en framgangsmåte med forutgående utlysning av konkurranse, forutsatt at de opprinnelige kontraktsvilkårene ikke er vesentlig endret.

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmodning om deltakelse skal anses som ikke egnet dersom den berørte markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, eller ikke oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt av oppdragsgiveren i henhold til artikkel 78 eller 80,

b) dersom en kontrakt inngås utelukkende for forsknings-, forsøks-, undersøkelses- eller utviklingsformål, og ikke for å sikre overskudd eller dekke forsknings- og utviklingskostnader, og i den grad tildelingen av slike kontrakter ikke hindrer etterfølgende konkurranseutsatt kontraktstildeling, som primært har samme formål,

c) dersom bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene kan leveres av bare én markedsdeltaker av én av følgende årsaker:

i) målet med innkjøpet er å skape eller anskaffe et unikt kunstverk eller en unik kunstnerisk framføring,

ii) det finnes av tekniske årsaker ingen konkurranse,

iii) vern av eneretter, herunder immaterialrettigheter.

Unntakene angitt i punkt ii) og iii) får anvendelse bare dersom det ikke finnes noe rimelig alternativ eller noen rimelig erstatning, og den manglende konkurransen ikke er et resultat av kunstig begrensning av innkjøpsparametrene,

d) i den grad det er absolutt nødvendig, dersom det av tvingende grunner forårsaket av begivenheter som oppdragsgiveren ikke har kunnet forutse, ikke er mulig å overholde de fristene som er fastsatt for åpne anbudskonkurranser, begrensede anbudskonkurranser og framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse. De omstendighetene som påberopes som tvingende grunner, skal på ingen måte kunne tilskrives oppdragsgiveren,

e) når det gjelder varekontrakter for nye leveranser fra den opprinnelige leverandøren som har til formål enten delvis å erstatte leveranser eller installasjoner, eller å utvide eksisterende leveranser og installasjoner, dersom et skifte av leverandør ville tvinge oppdragsgiveren til å kjøpe varer med andre tekniske egenskaper som kan medføre uforenlighet eller uforholdsmessige tekniske vanskeligheter ved drift og vedlikehold,

f) for nye bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som består av en gjentakelse av tilsvarende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er tildelt entreprenøren som de samme oppdragsgiverne har tildelt en tidligere kontrakt, forutsatt at slike bygge- og anleggsarbeider eller tjenester er i samsvar med et grunnprosjekt, som den første kontrakten ble tildelt for etter en framgangsmåte i samsvar med artikkel 44 nr. 1.

Grunnprosjektet skal angi omfanget av mulige ytterligere bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de vilkårene som de vil bli tildelt i henhold til. Så snart det utlyses konkurranse om det første prosjektet, skal det opplyses om mulig bruk av denne framgangsmåten, og oppdragsgiverne skal ta hensyn til det samlede kostnadsoverslaget for etterfølgende bygge- og anleggsarbeider eller tjenester når de anvender artikkel 15 og 16,

g) for varer som noteres og kjøpes på et råvaremarked,

h) for leilighetskjøp, dersom det er mulig å kjøpe varer ved å dra nytte av en særlig gunstig mulighet som er tilgjengelig i svært kort tid, til en pris som er betydelig lavere enn normale markedspriser,

i) for kjøp av varer eller tjenester på særlig gunstige vilkår, enten fra en leverandør som avviker sin forretningsvirksomhet, eller fra avviklingsstyret ved en insolvensbehandling, en frivillig gjeldsordning eller en lignende framgangsmåte i henhold til nasjonale lover eller forskrifter,

j) dersom den berørte tjenestekontrakten inngås etter en prosjektkonkurranse som er organisert i samsvar med dette direktiv, og skal tildeles i henhold til de reglene som er fastsatt for prosjektkonkurransen, til vinneren eller en av vinnerne av prosjektkonkurransen; i sistnevnte tilfelle skal alle vinnerne innbys til å delta i forhandlingene.

KAPITTEL II

Metoder og hjelpemidler for elektroniske og samlede innkjøp

Artikkel 51

Rammeavtaler

1. Oppdragsgivere kan inngå rammeavtaler, forutsatt at de anvender framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv.

Med rammeavtale menes en avtale mellom én eller flere oppdragsgivere og én eller flere markedsdeltakere med det formål å fastsette vilkårene for kontrakter som skal tildeles i løpet av et bestemt tidsrom, særlig med hensyn til pris og eventuelt påtenkt mengde.

Løpetiden for en rammeavtale skal ikke overstige åtte år, bortsett fra i særlig begrunnede unntakstilfeller, særlig gjennom rammeavtalens gjenstand.

2. Kontrakter som er basert på en rammeavtale, skal tildeles på grunnlag av objektive regler og kriterier, som kan omfatte gjenåpning av konkurranse blant de markedsdeltakerne som er parter i den inngåtte rammeavtalen. Disse reglene og kriteriene skal angis i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.

De objektive reglene og kriteriene nevnt i første ledd skal sikre likebehandling av de markedsdeltakerne som er parter i avtalen. Dersom en gjenåpning av konkurranse er omfattet, skal oppdragsgiverne fastsette en frist som er tilstrekkelig lang til at anbud for hver enkelt kontrakt kan innleveres, og skal tildele hver kontrakt til den anbyderen som har innlevert det beste anbudet på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i anbudsgrunnlaget for rammeavtalen.

Oppdragsgiverne skal ikke bruke rammeavtaler på utilbørlig vis eller på en måte som hindrer, begrenser eller vrir konkurransen.

Artikkel 52

Dynamiske innkjøpsordninger

1. Ved alminnelige innkjøp, som kjennetegnes ved at de er allment tilgjengelig på markedet og oppfyller oppdragsgivernes krav, kan oppdragsgivere benytte en dynamisk innkjøpsordning. Den dynamiske innkjøpsordningen skal drives som en fullstendig elektronisk prosess, og skal gjennom hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid være åpen for alle markedsdeltakere som oppfyller utvelgingskriteriene. Den kan deles inn i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester som er objektivt definert på grunnlag av egenskapene til det innkjøpet som skal foretas i den berørte kategorien. Slike egenskaper kan omfatte henvisninger til tillatt størrelse på etterfølgende bestemte kontrakter, eller et bestemt geografisk område der etterfølgende bestemte kontrakter skal utføres.

2. For å foreta innkjøp innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal oppdragsgiverne følge reglene for begrenset anbudskonkurranse. Alle kandidater som oppfyller utvelgingskriteriene, skal ha tilgang til ordningen, og antall kandidater som får tilgang til ordningen, skal ikke begrenses i samsvar med artikkel 78 nr. 2. Dersom oppdragsgivere har delt inn ordningen i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester i samsvar med nr. 1 i denne artikkel, skal de angi hvilke utvelgingskriterier som gjelder for hver kategori.

Uten hensyn til artikkel 46 får følgende frister anvendelse:

a) Fristen for mottak av anmodninger om deltakelse skal som hovedregel være minst 30 dager fra den datoen da kunngjøringen av konkurranse eller, dersom en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse, innbydelsen til å bekrefte interesse sendes, og skal ikke under

noen omstendighet være kortere enn 15 dager. Ingen ytterligere frist for mottak av anmodninger om deltakelse får anvendelse så snart anbudsinnbydelsen for det første spesifikke innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen er sendt.

b) Fristen for mottak av anbud skal være minst ti dager fra den datoen da anbudsinnbydelsen sendes. Artikkel 46 nr. 2 annet og tredje ledd får anvendelse.

3. All kommunikasjon innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal foregå utelukkende med elektroniske midler i samsvar med artikkel 40 nr. 1, 3, 5 og 6.

4. Med sikte på tildeling av kontrakter innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning skal oppdragsgivere

a) offentliggjøre en utlysning av konkurranse der det går klart fram at det dreier seg om en dynamisk innkjøpsordning,

b) angi i innkjøpsdokumentene minst arten og anslått mengde av de planlagte innkjøpene, samt alle nødvendige opplysninger om den dynamiske innkjøpsordningen, herunder hvordan den dynamiske innkjøpsordningen fungerer, det elektroniske utstyret som benyttes, og tekniske ordninger og spesifikasjoner for tilkopling,

c) angi eventuelle inndelinger i kategorier av produkter, bygge- og anleggsarbeider eller tjenester og de egenskapene som definerer dem,

d) tilby, så lenge ordningen er gyldig, ubegrenset og full direkte tilgang til innkjøpsdokumentene i samsvar med artikkel 73.

5. Oppdragsgivere skal i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid gi enhver markedsdeltaker mulighet til å anmode om deltakelse i ordningen på vilkårene nevnt i nr. 2. Oppdragsgivere skal slutføre sin vurdering av slike anmodninger i samsvar med utvelgingskriteriene innen ti virkedager etter at de er mottatt. Denne fristen kan i enkelttilfeller forlenges til 15 virkedager dersom det er berettiget, særlig på grunn av behovet for å undersøke ytterligere dokumentasjon eller ellers kontrollere om utvelgingskriteriene er oppfylt.

Uten hensyn til første ledd kan oppdragsgivere så lenge anbudsinnbydelsen for det første spesifikke innkjøpet innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen ikke er sendt, forlenge vurderingsperioden forutsatt at det ikke sendes noen anbudsinnbydelse i løpet av den forlengede vurderingsperioden. Oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi varigheten av den forlengede vurderingsperioden som de har til hensikt å anvende.

Oppdragsgivere skal snarest mulig underrette den berørte markedsdeltakeren om vedkommende er gitt tilgang til den dynamiske innkjøpsordningen.

6. Oppdragsgivere skal innby alle deltakere som har fått tilgang, til å innlevere tilbud for hvert spesifikke innkjøp innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen, i samsvar med artikkel 74. Dersom den dynamiske innkjøpsordningen er delt inn i kategorier av bygge- og anleggsarbeider, produkter eller tjenester, skal oppdragsgiverne innby alle deltakere som har fått tilgang til kategorien som tilsvarer det spesifikke berørte innkjøpet, til å innlevere tilbud.

De skal tildele kontrakten til den anbyderen som har innlevert det beste tilbudet, på grunnlag av tildelingskriteriene fastsatt i kunngjøringen av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen, i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i anbudsinnbydelsen. Disse kriteriene kan eventuelt formuleres mer presist i anbudsinnbydelsen.

7. Oppdragsgivere som i henhold til artikkel 80 anvender utelukkelsesgrunner og utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU, kan når som helst i løpet av den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid kreve at deltakere som har fått tilgang, innleverer en ny og oppdatert egenerklæring som fastsatt i artikkel 59 nr. 1 i nevnte direktiv, innen fem virkedager etter at en slik forespørsel er sendt.

Artikkel 59 nr. 2–4 får anvendelse i hele den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.

8. Oppdragsgivere skal angi den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid i utlysingen av konkurranse. De skal underrette Kommisjonen om eventuelle endringer i gyldighetstiden ved hjelp av følgende standardskjemaer:

a) dersom gyldighetstiden endres uten at ordningen avsluttes, det skjemaet som opprinnelig er brukt til utlysing av konkurranse for den dynamiske innkjøpsordningen,

b) dersom ordningen avsluttes, en kunngjøring av tildeling av kontrakt nevnt i artikkel 70.

9. Ingen gebyrer kan pålegges markedsdeltakere som er berørt av eller er parter i ordningen, før eller i den dynamiske innkjøpsordningens gyldighetstid.

Artikkel 53

Elektroniske auksjoner

1. Oppdragsgivere kan bruke elektroniske auksjoner, der nye nedjusterte priser, og/eller nye verdier for visse elementer i tilbud legges fram.

For dette formål skal oppdragsgivere strukturere den elektroniske auksjonen som en gjentakende elektronisk prosess, som forekommer etter en første fullstendig vurdering av tilbudene, slik at de kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder.

Visse tjenestekontrakter og visse bygge- og anleggskontrakter som har intellektuelle ytelser som kontraktsgjenstand, for eksempel prosjektering av bygge- og anleggsarbeid, som ikke kan rangeres med automatiske vurderingsmetoder, skal ikke gjøres til gjenstand for elektroniske auksjoner.

2. Ved åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse kan oppdragsgivere beslutte at det før en offentlig kontrakt skal tildeles, skal avholdes en elektronisk auksjon dersom innholdet i innkjøpsdokumentene, særlig de tekniske spesifikasjonene, kan fastsettes nøyaktig.

Under de samme omstendigheter kan det avholdes en elektronisk auksjon ved gjenåpningen av konkurransen blant partene i en rammeavtale, som fastsatt i artikkel 51 nr. 2, og ved utlysning av konkurranse om kontrakter som skal tildeles innenfor rammen av den dynamiske innkjøpsordningen som er nevnt i artikkel 52.

3. Den elektroniske auksjonen skal bygge på ett av følgende elementer i tilbudene:

a) utelukkende på pris, dersom kontrakten tildeles utelukkende på grunnlag av pris,

b) på priser og/eller de nye verdiene av de elementer i tilbudene som er angitt i innkjøpsdokumentene, dersom kontrakten tildeles på grunnlag av beste forhold mellom pris og kvalitet, eller til tilbudet med lavest kostnad ved bruk av en kostnadseffektivitetsstrategi.

4. Oppdragsgivere som beslutter å avholde en elektronisk auksjon, skal opplyse om dette i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning benyttes til utlysning av konkurranse, i anbudsinnbydelsen. Innkjøpsdokumentene skal minst inneholde opplysningene angitt i vedlegg VII.

5. Før den elektroniske auksjonen avholdes, skal oppdragsgivere foreta en fullstendig innledende evaluering av anbudene i samsvar med tildelingskriteriet eller -kriteriene og den fastsatte vektingen av dem.

Et anbud skal anses som gyldig dersom det er innlevert av en anbyder som ikke er utelukket i henhold til artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, og som oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt i artikkel 78 og 80, og hvis anbud er i samsvar med de tekniske spesifikasjonene uten å være uregelmessig, uakseptabelt eller ikke egnet.

Særlig skal anbud som ikke er i samsvar med innkjøpsdokumentene, som ble mottatt etter fristen, der det foreligger bevis for ulovlig samordning eller korrupsjon, eller som av den offentlige oppdragsgiveren er konstatert å være unormalt lavt, anses som uregelmessige. Særlig skal anbud som er innlevert av anbydere som ikke har de kvalifikasjonene som kreves, og anbud hvis pris overstiger den offentlige oppdragsgiverens budsjett, som bestemt og dokumentert før framgangsmåten ved tildeling av kontrakter ble innledet, anses som uakseptable.

Et anbud skal anses som ikke egnet dersom det er irrelevant for kontrakten, idet det er åpenbart at anbudet ikke uten vesentlige endringer kan oppfylle oppdragsgiverens behov og krav som angitt i innkjøpsdokumentene. En anmodning om deltakelse skal anses som ikke egnet dersom den berørte markedsdeltakeren skal eller kan utelukkes i henhold til artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, eller ikke oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt av oppdragsgiveren i henhold til artikkel 78 eller 80.

Alle anbydere som har innlevert gyldige anbud, skal samtidig og ved hjelp av elektroniske midler innbys til å delta i den elektroniske auksjonen ved å bruke tilkoplingene, fra og med angitt dato og tidspunkt, i samsvar med anvisningene som er gitt i innbydelsen. Den elektroniske auksjonen kan finne sted i flere påfølgende trinn. Den elektroniske auksjonen skal ikke starte tidligere enn to virkedager etter den datoen da innbydelsene ble sendt.

6. Innbydelsen skal ledsages av resultatet av en fullstendig vurdering av det relevante anbudet, utført i samsvar med vektingen fastsatt i artikkel 82 nr. 5 første ledd.

Innbydelsen skal også angi den matematiske formelen som skal anvendes i den elektroniske auksjonen for å bestemme den automatiske omrangeringen på grunnlag av nye priser og/eller nye verdier som er inngitt. Unntatt dersom det økonomisk mest fordelaktige anbudet er identifisert utelukkende på grunnlag av pris, skal formelen innbefatte vektingen av alle kriteriene som er fastsatt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige anbudet, som angitt i kunngjøringen som brukes til utlysingen av konkurranse eller i andre innkjøpsdokumenter. For dette formål skal imidlertid eventuelle rammer på forhånd reduseres til en angitt verdi.

Dersom det tillates alternative anbud, skal det angis en egen formel for hvert alternative anbud.

7. På hvert trinn i en elektronisk auksjon skal oppdragsgiverne umiddelbart gi alle anbydere tilstrekkelig informasjon til at de til enhver tid kan få kjennskap til sine respektive rangeringer. De kan også gi andre opplysninger vedrørende andre framlagte priser eller verdier, forutsatt at dette er angitt i anbudsgrunnlaget. De kan også når som helst kunngjøre antallet deltakere på det aktuelle trinnet i auksjonen. De kan imidlertid ikke under noen omstendighet røpe anbydernes identitet på noe trinn i en elektronisk auksjon.

8. Oppdragsgivere skal lukke en elektronisk auksjon på én eller flere av følgende måter:

- a) på den datoen og det tidspunktet som tidligere er angitt,
- b) når de ikke lenger mottar nye priser eller nye verdier som oppfyller kravene til minste forskjeller, forutsatt at de tidligere har angitt hvilken frist de gir fra de mottar siste inngivelse og til de lukker den elektroniske auksjonen, eller
- c) når det antallet trinn i auksjonen som tidligere er angitt, er fullført.

Dersom oppdragsgiverne har til hensikt å lukke en elektronisk auksjon i samsvar med første ledd bokstav c), eventuelt i kombinasjon med ordningene fastsatt i første ledd bokstav b), skal tidsplanen for hvert trinn i auksjonen angis i innbydelsen til å delta i auksjonen.

9. Etter å ha lukket den elektroniske auksjonen skal oppdragsgiverne tildele kontrakten i samsvar med artikkel 82 på grunnlag av resultatene av den elektroniske auksjonen.

*Artikkel 54***Elektroniske kataloger**

1. Dersom det kreves bruk av elektroniske kommunikasjonsmidler, kan oppdragsgivere kreve at anbudene framlegges i form av en elektronisk katalog eller at de inneholder en elektronisk katalog.

Medlemsstatene kan gjøre bruken av elektroniske kataloger obligatorisk i forbindelse med visse typer innkjøp.

Anbud som framlegges i form av en elektronisk katalog, kan ledsages av andre dokumenter som kompletterer anbudet.

2. Elektroniske kataloger skal opprettes av kandidatene eller anbydere med sikte på å delta i en bestemt framgangsmåte ved tildeling av kontrakter, i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av oppdragsgiveren.

Videre skal elektroniske kataloger oppfylle kravene til elektroniske kommunikasjonsverktøyer samt alle tilleggskrav fastsatt av oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 40.

3. Dersom det godtas eller kreves at anbudene skal framlegges i form av elektroniske kataloger, skal oppdragsgivere

a) angi dette i kunngjøringen av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger,

b) i innkjøpsdokumentene angi alle nødvendige opplysninger i henhold til artikkel 40 nr. 6 om formatet, de elektroniske midlene som benyttes, og de tekniske ordningene og spesifikasjonene for tilkopling for katalogen.

4. Dersom det er inngått rammeavtale med mer enn én markedsdeltaker etter innleveringen av anbud i form av elektroniske kataloger, kan oppdragsgivere fastsette at gjenåpningen av konkurransen om bestemte kontrakter skal foregå på grunnlag av oppdaterte kataloger. I slike tilfeller skal oppdragsgivere bruke én av følgende metoder:

a) innby anbydere til å innlevere sine elektroniske kataloger på nytt, tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, eller

b) underrette anbydere om at de har til hensikt å innhente fra de elektroniske katalogene som allerede er innlevert, de opplysningene som kreves for å opprette anbud som er tilpasset kravene til den aktuelle kontrakten, forutsatt at bruken av denne metoden er annonsert i innkjøpsdokumentene for rammeavtalen.

5. Dersom oppdragsgivere gjenåpner konkurransen om bestemte kontrakter i samsvar med nr. 4 bokstav b), skal de underrette anbydere om på hvilket tidspunkt de har til hensikt å innhente de opplysningene som kreves for å opprette anbud som er tilpasset kravene til aktuelle kontrakter, og skal gi anbydere mulighet til å nekte slik innhenting av opplysninger.

Oppdragsgivere skal fastsette et passende tidsrom fra tidspunktet da underretning blir gitt, til den faktiske innhenting av opplysninger.

Før oppdragsgivere tildeler kontrakten, skal de framlegge de innhentede opplysningene for den berørte anbyderen for å gi den mulighet til å bestride eller bekrefte at anbudet som er opprettet, ikke inneholder noen faktiske feil.

6. Oppdragsgivere kan tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning ved å kreve at anbud for en bestemt kontrakt skal framlegges i form av en elektronisk katalog.

Oppdragsgivere kan også tildele kontrakter på grunnlag av en dynamisk innkjøpsordning i samsvar med nr. 4 bokstav b) og nr. 5, forutsatt at anmodningen om deltakelse i den dynamiske innkjøpsordningen ledsages av en elektronisk katalog i samsvar med de tekniske spesifikasjonene og formatet som er fastsatt av oppdragsgiveren. Denne katalogen skal deretter kompletteres av kandidatene når de underrettes om at oppdragsgiveren har til hensikt å opprette anbud ved hjelp av framgangsmåten fastsatt i nr. 4 bokstav b).

*Artikkel 55***Samordnede innkjøp og innkjøpsentraler**

1. Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere kan anskaffe bygge- og anleggsarbeider, varer og/eller tjenester fra en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 10 bokstav a).

Medlemsstatene kan også fastsette at oppdragsgivere kan anskaffe bygge- og anleggsarbeider, varer og tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av en innkjøpsentral, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av en innkjøpsentral, eller ved å bruke en rammeavtale inngått av en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 10 bokstav b). Dersom en dynamisk innkjøpsordning som drives av en innkjøpsentral, kan brukes av andre oppdragsgivere, skal dette nevnes i utlysingen av konkurranse som etablerer denne dynamiske innkjøpsordningen.

Med hensyn til første og annet ledd kan medlemsstatene fastsette at visse innkjøp skal foretas ved bruk av innkjøpsentraler eller én eller flere bestemte innkjøpsentraler.

2. En oppdragsgiver oppfyller sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer varer eller tjenester fra en innkjøpsentral som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr.10 bokstav a).

En oppdragsgiver oppfyller også sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den anskaffer bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester ved å bruke kontrakter tildelt av innkjøpsentralen, ved å bruke dynamiske innkjøpsordninger som drives av innkjøpsentralen, eller ved å bruke en rammeavtale inngått av innkjøpsentralen som tilbyr samordnede innkjøp som nevnt i artikkel 2 nr. 10 bokstav b).

Den berørte oppdragsgiveren skal imidlertid være ansvarlig for å oppfylle de forpliktelsene i henhold til dette direktiv som den gjennomfører selv, for eksempel:

- a) tildele en kontrakt innenfor rammen av en dynamisk innkjøpsordning som drives av en innkjøpsentral, eller
- b) gjenåpne en konkurranse i henhold til en rammeavtale som er inngått av en innkjøpsentral.

3. Alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter som utføres av en innkjøpsentral, skal gjennomføres ved hjelp av elektroniske kommunikasjonsmidler, i samsvar med kravene angitt i artikkel 40.

4. Oppdragsgivere kan, uten å anvende framgangsmåtene fastsatt i dette direktiv, tildele en tjenestekontrakt for levering av samordnede innkjøp til en innkjøpsentral.

I slike tjenestekontrakter kan det også inngå levering av tilknyttede innkjøpstjenester.

Artikkel 56

Leilighetsvise felles innkjøp

1. To eller flere oppdragsgivere kan inngå avtale om å gjennomføre visse bestemte innkjøp i fellesskap.

2. Dersom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i sin helhet gjennomføres i fellesskap i navnet til og på vegne av alle de berørte oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv. Dette gjelder også i tilfeller der én oppdragsgiver forvalter framgangsmåten ved tildeling av kontrakter og handler på egne vegne samt på vegne av de andre berørte oppdragsgiverne.

Dersom en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter ikke i sin helhet gjennomføres i navnet til og på vegne av de berørte oppdragsgiverne, skal de være felles ansvarlige bare for de delene som de gjennomfører i fellesskap. Hver enkelt oppdragsgiver skal være eneansvarlig for å oppfylle sine forpliktelser i henhold til dette direktiv med hensyn til de delene som den gjennomfører i eget navn og på egne vegne.

Artikkel 57

Innkjøp som omfatter oppdragsgivere fra forskjellige medlemstater

1. Med forbehold for artikkel 28–31 kan offentlige oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater opptre i fellesskap ved tildeling av kontrakter ved å benytte én av metodene fastsatt i denne artikkel.

Oppdragsgivere skal ikke benytte metodene fastsatt i denne artikkel for det formål å omgå ufravelige offentligrettslige bestemmelser i samsvar med unionsretten som de er underlagt i sin medlemsstat.

2. En medlemsstat skal ikke forby sine oppdragsgivere å bruke samordnede innkjøp som tilbys av innkjøpsentraler beliggende i en annen medlemsstat.

Med hensyn til samordnede innkjøp som tilbys av innkjøps-sentraler beliggende i en annen medlemsstat enn oppdrags-giveren, kan imidlertid medlemsstatene velge å angi at deres oppdragsgivere bare kan bruke samordnede innkjøp som definert i enten bokstav a) eller b) i artikkel 2 nr. 10.

3. Ytelsen av samordnede innkjøp fra en innkjøpsentral beliggende i en annen medlemsstat, skal utføres i samsvar med de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøps-sentralen ligger.

De nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der innkjøps-sentralen ligger, skal også få anvendelse på følgende:

- a) tildeling av en kontrakt i henhold til en dynamisk innkjøpsordning,
- b) gjennomføring av gjenåpning av konkurranse i henhold til en rammeavtale.

4. Flere oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater kan i fellesskap tildele en kontrakt, inngå en rammeavtale eller drive en dynamisk innkjøpsordning. De kan også tildele kontrakter basert på rammeavtalen eller den dynamiske innkjøpsordningen. Med mindre de nødvendige elementene er regulert av en internasjonal avtale inngått mellom de berørte medlemsstatene, skal de deltakende oppdragsgiverne inngå en avtale som fastsetter

- a) partenes ansvarsområder og de relevante gjeldende nasjonale bestemmelsene,
- b) den interne organiseringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, herunder forvaltningen av framgangsmåten, fordelingen av de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal kjøpes, og kontrakts-inngåelsen.

En deltakende oppdragsgiver oppfylder sine forpliktelser i henhold til dette direktiv når den kjøper bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester fra en oppdragsgiver som er ansvarlig for framgangsmåten ved tildeling av kontrakter. Når de fastsetter ansvarsområder og gjeldende nasjonal rett som nevnt i bokstav a), kan de deltakende oppdragsgiverne tildele særlige ansvarsområder seg i mellom og fastsette de gjeldende

internrettslige bestemmelsene i enhver av deres respektive medlemsstater. Det skal vises til fordelingen av ansvarsområder og gjeldende nasjonal rett i innkjøpsdokumentene for kontrakter som er tildelt i fellesskap.

5. Dersom flere oppdragsgivere fra forskjellige medlemsstater har opprettet en felles enhet, herunder europeiske grupper for territorialt samarbeid i henhold til europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/2006⁽¹⁾, eller andre enheter som er opprettet i henhold til unionsretten, skal de deltakende oppdragsgiverne, etter beslutning fra vedkommende organ i den felles enheten, inngå avtale om gjeldende nasjonale regler for innkjøp i de følgende medlemsstatene:

- a) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten har sitt forretningskontor,
- b) de nasjonale bestemmelsene i den medlemsstaten der den felles enheten utfører sin virksomhet.

Avtalen nevnt i første ledd kan enten gjelde for et ubestemt tidsrom, dersom det er tatt inn i den felles enhetens vedtekter, eller kan begrenses til et visst tidsrom, visse typer kontrakter eller til én eller flere enkeltstående kontraktstildelinger.

KAPITTEL III

Framgangsmåten forløp

Avsnitt 1

Forberedelse

Artikkel 58

Innledende markedsundersøkelser

Før en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter innledes, kan oppdragsgiverne foreta markedsundersøkelser med sikte på å forberede innkjøpet og underrette markedsdeltakere om sine planer om og krav til innkjøp.

For dette formål kan oppdragsgiverne for eksempel søke eller motta råd fra uavhengige sakkyndige eller myndigheter, eller fra markedsdeltakere. Slike råd kan brukes i planleggingen og gjennomføringen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, forutsatt at de ikke fører til konkurransevridning og medfører brudd på prinsippene om likebehandling og innsyn.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 1082/2006 av 5. juli 2006 om opprettelse av en europeisk gruppe for territorialt samarbeid (EGTS) (EUT L 210 av 31.7.2006, s. 19).

Artikkel 59

Kandidatens eller anbyderens tidligere deltakelse

Dersom en kandidat eller anbyder, eller et foretak i tilknytning til en kandidat eller anbyder, har gitt råd til oppdragsgiveren, uavhengig av om det er i forbindelse med artikkel 58 eller ikke, eller ellers har deltatt i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, skal oppdragsgiveren treffe hensiktsmessige tiltak for å sikre at konkurransen ikke vris som følge av kandidatens eller anbyderens deltakelse.

Slike tiltak skal omfatte oversending til de andre kandidatene og anbyderne av relevante opplysninger som er utvekslet i forbindelse med eller som følge av kandidatens eller anbyderens deltakelse i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, og fastsettelse av tilstrekkelige frister for mottak av tilbud. Den berørte kandidaten eller anbyderen skal utelukkes fra framgangsmåten bare dersom det ikke finnes andre måter å sikre samsvar med forpliktelsen til å overholde prinsippet om likebehandling på.

Før en eventuell slik utelukkelse skjer, skal kandidatene eller anbyderne gis mulighet til å bevise at deres deltakelse i forberedelsen av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, ikke vil kunne føre til konkurransevridning. De tiltakene som treffes, skal dokumenteres i den individuelle rapporten som kreves i henhold til artikkel 100.

Artikkel 60

Tekniske spesifikasjoner

1. De tekniske spesifikasjonene som er definert i vedlegg VIII nr. 1, skal angis i innkjøpsdokumentene. De tekniske spesifikasjonene skal fastsette de egenskapene som kreves av bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer.

Disse egenskapene kan også vise til den spesifikke produksjonsprosessen eller -metoden eller leveringingen av de forespurte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller til en spesifikk prosess på et annet stadium i dens livssyklus også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand og står i forhold til dens verdi og mål.

De tekniske spesifikasjonene kan også angi hvorvidt det vil kreves overføring av immaterialrettigheter.

For alle innkjøp som er beregnet på å skulle brukes av fysiske personer, uansett om det er privatpersoner eller personale hos oppdragsgiveren, skal de tekniske spesifikasjonene, unntatt i behørig begrunnede tilfeller, utarbeides slik at det tas hensyn til tilgjengelighetskriterier for personer med nedsatt funksjonsevne eller til universell utforming.

Dersom de obligatoriske kravene til tilgjengelighet vedtas ved en unionsrettsakt, skal de tekniske spesifikasjonene med hensyn til tilgjengelighetskriterier for personer med nedsatt funksjonsevne eller til universell utforming, defineres med henvisning til denne rettsakten.

2. Tekniske spesifikasjoner skal gi markedsdeltakere lik tilgang til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, og skal ikke føre til uberettigede hindringer for at offentlige innkjøp åpnes for konkurranse.

3. Uten at ufravelige nasjonale tekniske regler berøres, skal de tekniske spesifikasjonene, i den grad de er forenlige med unionsretten, utformes på en av følgende måter:

a) med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, herunder miljøegenskaper, forutsatt at parametrene er tilstrekkelig presise til at det er mulig for anbydere å fastslå kontrakts-gjenstanden og for oppdragsgivere å tildele kontrakten,

b) ved henvisning til tekniske spesifikasjoner og, i prioritert rekkefølge, til nasjonale standarder som innarbeider europeiske standarder, europeiske tekniske vurderinger, felles tekniske spesifikasjoner, internasjonale standarder, andre tekniske referansesystemer utarbeidet av de europeiske standardiseringsorganer eller – dersom ingen av disse finnes – til nasjonale standarder, nasjonale tekniske godkjenninger eller nasjonale tekniske spesifikasjoner for prosjektering, beregning og gjennomføring av arbeidene og bruk av produktene; hver referanse skal ledsages av ordene «eller likeverdig»,

c) i form av ytelses- eller funksjonskrav nevnt i bokstav a), for å påvise at slike ytelses- eller funksjonskrav antas å være oppfylt, med henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b),

d) ved henvisning til de tekniske spesifikasjonene nevnt i bokstav b) for visse egenskaper, og ved henvisning til ytelses- eller funksjonskravene nevnt i bokstav a) for andre egenskaper.

4. Med mindre kontraktsgjenstanden berettiger det, skal tekniske spesifikasjoner ikke vise til et bestemt fabrikkat eller en bestemt opprinnelse, eller til en bestemt prosess som kjennetegner produktene eller tjenestene som er levert av en bestemt markedsdeltaker, eller til varemerker, patenter, typer eller en bestemt opprinnelse eller produksjon som har som virkning at visse foretak eller produkter favoriseres eller utelukkes. Slik henvisning skal unntaksvis tillates dersom en tilstrekkelig presis og forståelig beskrivelse av kontraktsgjenstanden i henhold til nr. 3 ikke er mulig. Slik henvisning skal ledsages av uttrykket «eller likeverdig».

5. Dersom en oppdragsgiver benytter muligheten til å henvise til de tekniske spesifikasjonene nevnt i nr. 3 bokstav b), skal den ikke avvise et anbud med den begrunnelse at de tilbudte bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller de tekniske spesifikasjonene den har henvist til, når anbyderen i sitt anbud på en hensiktsmessig måte, herunder ved hjelp av dokumentasjonen nevnt i artikkel 62, godtgjør at løsningene som foreslås, på en likeverdig måte oppfyller kravene som er definert i de tekniske spesifikasjonene.

6. Dersom en oppdragsgiver benytter muligheten fastsatt i nr. 3 bokstav a) til å formulere tekniske spesifikasjoner med hensyn til ytelses- eller funksjonskrav, skal den ikke avvise et anbud som gjelder varer, tjenester eller bygge- og anleggsarbeider som er i samsvar med en nasjonal standard for innarbeiding av en europeisk standard, med en europeisk teknisk godkjenning, en felles teknisk spesifikasjon, en internasjonal standard eller et teknisk referansesystem utarbeidet av et europeisk standardiseringsorgan, dersom disse spesifikasjonene gjelder ytelses- eller funksjonskravene som den offentlige oppdragsgiveren har fastsatt.

I sitt anbud skal anbyderen på en hensiktsmessig måte, herunder som nevnt i artikkel 62, godtgjøre at varene, tjenesten eller bygge- og anleggsarbeidet i samsvar med standarden oppfyller den offentlige oppdragsgivers ytelses- eller funksjonskrav.

Artikkel 61

Merker

1. Dersom oppdragsgivere har til hensikt å kjøpe bygge- og anleggsarbeider, varer eller tjenester som har bestemte miljømessige, samfunnsmessige eller andre egenskaper, kan de i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakten, kreve et særlig merke som dokumentasjon på at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene tilsvarer de egenskapene som kreves, forutsatt at alle følgende vilkår er oppfylt:

- a) merkekravene gjelder bare kriterier som er knyttet til kontraktens gjenstand og er egnet til å definere egenskapene til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som er gjenstand for kontrakten,
- b) merkekravene er basert på objektivt kontrollerbare og ikke-diskriminerende kriterier,
- c) merkene er etablert vedtatt etter en åpen framgangsmåte med innsynsmulighet der alle relevante berørte parter, herunder offentlige organer, forbrukere, partene i arbeidslivet, produsenter, distributører og ikke-statlige organisasjoner, kan delta,
- d) merkene er tilgjengelige for alle berørte parter,
- e) merkekravene er fastsatt av en tredjemann som markedsdeltakeren som søker om merket, ikke kan utøve noen avgjørende innflytelse på.

Dersom oppdragsgivere ikke krever at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene skal oppfylle alle merkekravene, skal de angi hvilke merkekrav det vises til.

Oppdragsgivere som krever et bestemt merke, skal godta alle merker som bekrefter at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller likeverdig merkekrav.

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde noen mulighet til å oppnå det bestemte merket angitt av oppdragsgiveren eller et likeverdig merke innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal oppdragsgiveren godta annen egnet dokumentasjon, som kan omfatte teknisk dokumentasjon fra produsenten, forutsatt at den berørte markedsdeltakeren dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene og tjenestene som den skal levere, oppfyller kravene til det bestemte merket eller de bestemte kravene angitt av oppdragsgiveren.

2. Dersom et merke oppfyller vilkårene fastsatt i nr. 1 bokstav b), c), d) og e), men også fastsetter krav som ikke er forbundet med kontraktens gjenstand, skal oppdragsgivere ikke kreve merket som sådan, men kan definere den tekniske spesifikasjonen med henvisning til de detaljerte spesifikasjonene for det merket, eller om nødvendig, deler av disse, som er knyttet til kontraktens gjenstand og er egnet for å definere denne gjenstandens egenskaper.

Artikkel 62

Prøvningsrapporter, sertifisering og annen dokumentasjon

1. Oppdragsgivere kan kreve at markedsdeltakere leverer en prøvningsrapport fra et samsvarsvurderingsorgan eller et sertifikat utstedt av et slikt organ som dokumentasjon på samsvar med kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakt.

Dersom oppdragsgivere krever at det skal framlegges sertifikater utstedt av et bestemt samsvarsvurderingsorgan, skal sertifikater fra likeverdige andre samsvarsvurderingsorganer også godtas av oppdragsgiverne.

I henhold til dette nummer skal et samsvarsvurderingsorgan være et organ som utfører samsvarsvurderingsvirksomhet, herunder kalibrering, prøving, sertifisering og inspeksjon akkreditert i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008⁽¹⁾.

2. Oppdragsgivere skal godta annen egnet dokumentasjon enn den nevnt i nr. 1, for eksempel teknisk dokumentasjon fra produsenten, dersom den berørte markedsdeltakeren ikke hadde tilgang til slike sertifikater eller prøvningsrapporter nevnt i nr. 1, eller ikke hadde mulighet til å oppnå slike innenfor de relevante fristene, forutsatt at den manglende tilgangen ikke kan tilskrives den berørte markedsdeltakeren, og forutsatt at den berørte markedsdeltakeren med dette dokumenterer at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene oppfyller kravene eller kriteriene angitt i de tekniske spesifikasjonene, tildelingskriteriene eller vilkårene for gjennomføring av kontrakt.

3. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til bevis og dokumenter framlagt i samsvar med artikkel 60 nr. 6, artikkel 61 og nr. 1 og 2 i denne artikkel. Vedkommende myndigheter i markedsdeltakerens etableringsstat skal gi disse opplysningene i samsvar med artikkel 102.

Artikkel 63

Oversending av tekniske spesifikasjoner

1. På anmodning fra markedsdeltakere som er interesserte i å oppnå en kontrakt, skal oppdragsgivere gjøre tilgjengelig de tekniske spesifikasjonene som det regelmessig vises til i deres varekontrakter, bygge- og anleggskontrakter eller tjenestekontrakter, eller de tekniske spesifikasjonene som de har

til hensikt å anvende på kontrakter der en periodisk veiledende kunngjøring benyttes til utlysning av konkurranse. Disse spesifikasjonene skal gjøres tilgjengelig med elektroniske midler som gir ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt.

De tekniske spesifikasjonene skal imidlertid oversendes på annen måte enn med elektroniske midler dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn av en av årsakene angitt i artikkel 40 nr. 1, eller dersom ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter ikke kan tilbys fordi oppdragsgiverne har til hensikt å anvende artikkel 39 nr. 2.

2. Dersom de tekniske spesifikasjonene er basert på dokumenter som er tilgjengelige med elektroniske midler som gir ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt for berørte markedsdeltakere, skal det være tilstrekkelig at de inneholder en henvisning til disse dokumentene.

Artikkel 64

Alternative anbud

1. Oppdragsgivere kan tillate eller kreve at anbydere innleverer alternative anbud som oppfyller minstekravene angitt av oppdragsgiverne.

Oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi om de tillater eller krever alternative anbud, og dersom de gjør det, skal de angi minstekravene som de alternative anbudene skal oppfylle, samt eventuelle særlige krav til utformingen av disse anbudene, særlig hvorvidt alternative anbud bare kan innleveres dersom et anbud som ikke er et alternativt anbud, også er framlagt. Dersom alternative anbud er tillatt eller kreves, skal de også sikre at de valgte tildelingskriteriene kan anvendes på alternative anbud som oppfyller disse minstekravene, samt på samsvarende anbud som ikke er alternative anbud.

2. Ved framgangsmåter for tildeling av varekontrakter eller tjenestekontrakter skal oppdragsgivere som har tillatt eller krevd alternative anbud, ikke avvise et alternativt anbud utelukkende på grunnlag av at det, dersom det antas, enten vil bli en tjenestekontrakt istedenfor en varekontrakt, eller en varekontrakt istedenfor en tjenestekontrakt.

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 765/2008 av 9. juli 2008 om fastsettelse av kravene til akkreditering og markedstilsyn for markedsføring av produkter, og om oppheving av forordning (EØF) nr. 339/93 (EUT L 218 av 13.8.2008, s. 30).

*Artikkel 65***Oppdeling av kontrakter i delkontrakter**

1. Oppdragsgivere kan beslutte å tildele en kontrakt i form av separate delkontrakter og kan bestemme størrelsen på og gjenstanden for slike delkontrakter.

Oppdragsgivere skal angi i kunngjøringen av konkurranse, i innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger, hvorvidt det kan innleveres anbud for én, for flere eller for alle delkontraktene.

2. Oppdragsgivere kan, også dersom det kan innleveres anbud for flere eller alle delkontrakter, begrense antallet delkontrakter som kan tildeles til én anbyder, forutsatt at det høyeste antall delkontrakter per anbyder er angitt i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger. Oppdragsgivere skal i innkjøpsdokumentene angi hvilke objektive og ikke-diskriminerende kriterier eller regler de vil anvende for å bestemme hvilke delkontrakter som vil bli tildelt dersom anvendelsen av tildelingskriteriene vil føre til at én anbyder blir tildelt flere delkontrakter enn det høyeste antallet.

3. Dersom mer enn én delkontrakt kan tildeles til samme anbyder, kan medlemsstatene fastsette at oppdragsgivere kan tildele en kontrakt som kombinerer flere eller alle delkontrakter, dersom de i kunngjøringen av konkurranse eller i innbydelsen til å bekrefte interesse, i anbudsinnbydelsen eller i innbydelsen til forhandlinger har angitt at de forbeholder seg retten til dette og angir delkontraktene eller gruppene av delkontrakter som kan kombineres.

4. Medlemsstatene kan gjøre det obligatorisk å tildele kontrakter i form av separate delkontrakter på vilkår som skal angis i samsvar med nasjonal rett og idet det tas hensyn til unionsretten. Nr. 1 annet ledd og eventuelt nr. 3 får anvendelse.

*Artikkel 66***Fastsettelse av frister**

1. Når oppdragsgivere fastsetter frister for anmodninger om deltakelse og mottak av anbud, skal de ta særlig hensyn til kontraktens kompleksitet og den tid som er nødvendig for å utarbeide anbud, uten at minstefristene fastsatt i artikkel 45–49 berøres.

2. Når det bare er mulig å legge fram anbud etter en befaring på stedet, eller etter vurdering på stedet av de dokumentene som supplerer innkjøpsdokumentene, skal fristen for mottak av anbud, som skal være lengre enn minstefristene fastsatt i artikkel 45–49, fastsettes slik at alle berørte markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide anbud.

3. Oppdragsgivere skal forlenge fristene for mottak av anbud slik at alle berørte markedsdeltakere kan få kjennskap til alle opplysninger som kreves for å utarbeide anbud, i følgende tilfeller:

- a) dersom tilleggsopplysninger, av hvilken som helst grunn og selv om markedsdeltakerne har bedt om dem i rimelig tid, ikke er levert senest seks dager før fristen fastsatt for mottak av anbud. Ved en hurtig åpen anbudskonkurranse som nevnt i artikkel 45 nr. 3, skal denne fristen være fire dager,
- b) dersom det gjøres betydelige endringer i innkjøpsdokumentene.

Forlengelsens varighet skal stå i forhold til betydningen av opplysningene eller endringen.

Dersom tilleggsopplysningene enten ikke er bedt om i rimelig tid, eller betydningen av dem med sikte på å utarbeide gyldige anbud ikke er vesentlig, skal det ikke kreves at oppdragsgivere forlenger fristene.

Avsnitt 2

Offentliggjøring og innsyn*Artikkel 67***Periodisk veiledende kunngjøring**

1. Oppdragsgivere kan gjøre sine planlagte innkjøp kjent gjennom offentliggjøring av en periodisk veiledende kunngjøring. Disse kunngjøringene skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg VI del A avsnitt I. De skal offentliggjøres enten av Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller av oppdragsgiverne i deres kjøperprofiler i samsvar med vedlegg IX nr. 2 bokstav b). Dersom den periodiske veiledende kunngjøringen offentliggjøres av oppdragsgiverne i deres kjøperprofil, skal de sende en kunngjøring om offentliggjøringen av den periodiske veiledende kunngjøringen i en kjøperprofil til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med vedlegg IX nr. 3. Disse kunngjøringene skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg VI del B.

2. Dersom en utlysning av konkurranse foretas ved hjelp av en periodisk veiledende kunngjøring når det gjelder begrensede anbudskonkurranser og framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse, skal kunngjøringen oppfylle alle følgende krav:

- a) den viser spesifikt til varene, bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles,
- b) den angir at kontrakten vil bli tildelt ved begrenset anbudskonkurranse eller framgangsmåte med forhandling uten at ytterligere utlysning av konkurranse offentliggjøres, og innbyr interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse,
- c) den inneholder, i tillegg til opplysningene nevnt i vedlegg VI del A avsnitt I, opplysningene nevnt i vedlegg VI del A avsnitt II,
- d) den er sendt til offentliggjøring mellom 35 dager og 12 måneder før datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse sendes.

Slike kunngjøringer skal ikke offentliggjøres i en kjøperprofil. En eventuell ytterligere offentliggjøring på nasjonalt plan i henhold til artikkel 72 kan imidlertid gjøres i en kjøperprofil.

Det tidsrommet som den periodiske veiledende kunngjøringen dekker, skal være høyst tolv måneder fra den datoen da kunngjøringen sendes til offentliggjøring. Når det gjelder kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, kan imidlertid den periodiske veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 92 nr. 1 bokstav b) dekke et tidsrom på mer enn tolv måneder.

Artikkel 68

Kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning

1. Dersom oppdragsgivere velger å opprette en kvalifikasjonsordning i samsvar med artikkel 77, skal ordningen kunngjøres som nevnt i vedlegg X, med angivelse av formålet med kvalifikasjonsordningen og hvordan det gis tilgang til reglene for ordningen.

2. Oppdragsgivere skal angi kvalifikasjonsordningens gyldighetstid i kunngjøringen om at det foreligger en slik ordning. De skal underrette Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner om eventuelle endringer i gyldighetstiden ved hjelp av følgende standardskjemaer:

- a) dersom gyldighetstiden endres uten at ordningen avsluttes, skjemaet for kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning,
- b) dersom ordningen avsluttes, en kunngjøring av tildeling av kontrakt nevnt i artikkel 70.

Artikkel 69

Kunngjøringer av konkurranse

Kunngjøringer av konkurranse kan brukes som utlysning av konkurranse for alle framgangsmåter. De skal inneholde opplysningene nevnt i den relevante delen av vedlegg XI og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.

Artikkel 70

Kunngjøring av kontraktstildelinger

1. Senest 30 dager etter inngåelse av en kontrakt eller en rammeavtale, som følger etter beslutningen om å tildele eller inngå den, skal oppdragsgivere sende en kunngjøring av kontraktstildeling vedrørende resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter.

Slik kunngjøring skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg XII og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.

2. Dersom utlysingen av konkurranse for den berørte kontrakten er gjort i form av en periodisk veiledende kunngjøring, og oppdragsgiveren har besluttet at den ikke vil tildele ytterligere kontrakter i løpet av det tidsrommet som den periodiske veiledende kunngjøringen dekker, skal dette nevnes uttrykkelig i kunngjøringen av kontraktstildeling.

For rammeavtaler som inngås i samsvar med artikkel 51, skal oppdragsgivere ikke være forpliktet til å sende en kunngjøring av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter for hver enkelt kontrakt som bygger på denne avtalen. Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere hvert kvartal skal samle kunngjøringer av resultatene av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter som er basert på rammeavtalen. I så fall skal oppdragsgiverne sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

Oppdragsgivere skal sende en kunngjøring av kontraktstildelingen innen 30 dager etter tildelingen av hver kontrakt som er basert på en dynamisk innkjøpsordning. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

3. De opplysningene som gis i samsvar med vedlegg XII og er beregnet på offentliggjøring, skal offentliggjøres i samsvar med vedlegg IX. Enkelte opplysninger om kontraktstildeling eller inngåelse av rammeavtaler trenger ikke å offentliggjøres dersom dette ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse eller til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere.

Når det gjelder kontrakter for forsknings- og utviklingstjenester, kan opplysningene om arten og mengden av tjenestene begrenses til

- a) angivelsen «forsknings- og utviklingstjenester» dersom kontrakten er tildelt ved en framgangsmåte med forhandling uten utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 50 bokstav b),
- b) opplysninger som skal være minst like detaljerte som angitt i kunngjøringen som ble brukt til utlysning av konkurranse.

4. Opplysninger som gis i samsvar med vedlegg XII og er merket som ikke beregnet på offentliggjøring, skal offentliggjøres bare i forenklet form og i samsvar med vedlegg IX for statistikkformål.

Artikkel 71

Utforming og offentliggjøring av kunngjøringer

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67–70 skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg VI del A og del B og i vedlegg X, XI og XII i form av standardskjemaer, herunder standard-skjemaer for rettelsler.

Kommisjonen skal fastsette disse standardskjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105.

2. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67–70 skal utarbeides, oversendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner og offentliggjøres i samsvar med vedlegg IX. Kunngjøringene skal offentliggjøres senest fem dager etter at de er sendt. Kostnadene som påløper for Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i forbindelse med offentliggjøring av slike kunngjøringer, skal dekkes av Unionen.

3. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67–70 skal offentliggjøres i sin helhet på det eller de offisielle språkene til de av Unionens institusjoner som oppdragsgiveren har valgt. Den eller de språkversjonene skal være den eller de eneste tekstene

som har gyldighet. Det skal offentliggjøres et sammendrag av de vesentlige elementene i hver kunngjøring på de andre offisielle språkene til Unionens institusjoner.

4. Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal sikre at den fullstendige teksten og sammendraget av de periodiske veiledende kunngjøringene nevnt i artikkel 67 nr. 2, utlysningene av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, som nevnt i artikkel 52 nr. 4 bokstav a), og kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning som benyttes som metode for utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav b), fortsatt blir offentliggjort

- a) når det gjelder periodiske veiledende kunngjøringer, i tolv måneder eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 70 nr. 2, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysningen av konkurranse. Når det gjelder kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting, skal imidlertid den periodiske veiledende kunngjøringen nevnt i artikkel 92 nr. 1 bokstav b) fortsatt offentliggjøres fram til slutten av dens opprinnelig angitte gyldighetstid, eller fram til mottak av en kunngjøring av kontraktstildeling som fastsatt i artikkel 70, der det angis at ingen ytterligere kontrakter vil bli tildelt i løpet av tidsrommet på tolv måneder som dekkes av utlysningen av konkurranse,
- b) når det gjelder utlysinger av konkurranse som oppretter en dynamisk innkjøpsordning, i gyldighetstiden for den dynamiske innkjøpsordningen,
- c) når det gjelder kunngjøringer om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i dens gyldighetstid.

5. Oppdragsgivere skal kunne dokumentere hvilke datoer kunngjøringene er oversendt.

Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner skal gi oppdragsgiveren en bekreftelse på mottak av kunngjøringen og av offentliggjøringen av de innsendte opplysningene, med angivelse av datoen for offentliggjøringen. En slik bekreftelse skal anses som dokumentasjon på offentliggjøring.

6. Oppdragsgivere kan offentliggjøre kunngjøringer om bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter eller tjenestekontrakter som ikke er underlagt kravene til offentliggjøring fastsatt i dette direktiv, forutsatt at disse kunngjøringene sendes med elektroniske midler til Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner i samsvar med formatet og framgangsmåtene for sending angitt i vedlegg IX.

*Artikkel 72***Offentliggjøring på nasjonalt plan**

1. Kunngjøringene nevnt i artikkel 67–70 og opplysningene i dem skal ikke offentliggjøres på nasjonalt plan før offentliggjøringen fastsatt i artikkel 71. Offentliggjøring kan imidlertid uansett skje på nasjonalt plan dersom oppdragsgivere ikke er underrettet om offentliggjøringen innen 48 timer etter bekreftelse på mottak av kunngjøringen i samsvar med artikkel 71.

2. Kunngjøringer som offentliggjøres på nasjonalt plan, skal ikke inneholde andre opplysninger enn dem som er med i kunngjøringene som er oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller som offentliggjøres i en kjøperprofil, men skal angi datoen da kunngjøringen ble oversendt Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner eller offentliggjort i kjøperprofilen.

3. Periodiske veiledende kunngjøringer skal ikke offentliggjøres i en kjøperprofil før kunngjøringen av offentliggjøring i denne formen oversendes Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner, og skal inneholde datoen for denne oversendingen.

*Artikkel 73***Elektronisk tilgang til innkjøpsdokumenter**

1. Oppdragsgivere skal med elektroniske midler tilby ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt til innkjøpsdokumentene fra den datoen kunngjøringen offentliggjøres i samsvar med artikkel 71, eller fra den datoen da innbydelsen til å bekrefte interesse ble sendt.

Dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, skal slik tilgang tilbys så snart som mulig, og senest når anbudsinnbydelsen eller innbydelsen til forhandlinger sendes. Teksten i kunngjøringen eller i disse innbydelsene skal angi internetadressen der innkjøpsdokumentene er tilgjengelige.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn av en av årsakene angitt i artikkel 40 nr. 1 annet ledd, kan oppdragsgivere i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse angi at de berørte innkjøpsdokumentene vil bli oversendt på annen måte enn med elektroniske midler i samsvar med nr. 2 i denne artikkel. I så fall skal fristen for innlevering av anbud forlenges med fem dager, unntatt i behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 45 nr. 3, og dersom fristen er fastsatt etter felles overenskomst i samsvar med artikkel 46 nr. 2 annet ledd eller artikkel 47 nr. 2 annet ledd.

Dersom det ikke kan tilbys ubegrenset og full direkte tilgang vederlagsfritt med elektroniske midler til visse innkjøpsdokumenter på grunn av at oppdragsgivere har til hensikt å anvende artikkel 39 nr. 2, skal de i kunngjøringen eller innbydelsen til å bekrefte interesse, eller dersom utlysingen av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, i innkjøpsdokumentene, angi hvilke tiltak for å verne opplysningenes fortrolige art de krever, og hvordan det gis tilgang til de berørte dokumentene. I så fall skal fristen for innlevering av anbud forlenges med fem dager, unntatt i behørig begrunnede hastesituasjoner nevnt i artikkel 45 nr. 3, og dersom fristen er fastsatt etter felles overenskomst i samsvar med artikkel 46 nr. 2 annet ledd eller artikkel 47 nr. 2 annet ledd.

2. Dersom det i tide er anmodet om det, skal oppdragsgivere levere tilleggsopplysninger knyttet til spesifikasjonene samt eventuelle underlagsdokumenter til alle anbydere som deltar i framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, senest seks dager før den fastsatte fristen for mottak av anbud. Ved en hurtig åpen anbudskonkurranse som nevnt i artikkel 45 nr. 3, skal denne fristen være fire dager.

*Artikkel 74***Innbydelse til kandidater**

1. Ved begrensede anbudskonkurranser, framgangsmåter med konkurransedialog, innovasjonspartnerskap og framgangsmåter med forhandling med forutgående utlysning av konkurranse skal oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby utvalgte kandidater til å innlevere anbud, ta del i dialogen eller forhandle.

Dersom en periodisk veiledende kunngjøring brukes til utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 44 nr. 4 bokstav a), skal oppdragsgivere samtidig og skriftlig innby markedsdeltakere som har uttrykt interesse, til å bekrefte fortsatt interesse.

2. Innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel skal inneholde en henvisning til den elektroniske adressen der innkjøpsdokumentene er gjort direkte tilgjengelige med elektroniske midler. Innbydelsene skal ledsages av innkjøpsdokumentene, dersom det ikke er gitt ubegrenset og full direkte tilgang til disse dokumentene vederlagsfritt, av årsakene angitt i artikkel 73 nr. 1 tredje eller fjerde ledd, og disse dokumentene ikke allerede er gjort tilgjengelige på annen måte. Dessuten skal innbydelsene nevnt i nr. 1 i denne artikkel inneholde opplysningene angitt i vedlegg XIII.

*Artikkel 75***Underretning til søkere til kvalifikasjonsordninger, kandidater og anbydere**

1. Oppdragsgivere skal så snart som mulig underrette alle kandidater og anbydere om beslutninger som treffes vedrørende inngåelse av en rammeavtale, tildeling av kontrakt eller adgang til en dynamisk innkjøpsordning, herunder en begrunnelse for en eventuell beslutning om ikke å inngå en rammeavtale, tildele en kontrakt som det er utlyst konkurranse for eller gjenoppta framgangsmåten, eller ikke å innføre en dynamisk innkjøpsordning.
2. Oppdragsgivere skal på anmodning fra den berørte aktuelle kandidaten eller anbyderen så snart som mulig, og under alle omstendigheter innen 15 dager etter mottak av en skriftlig anmodning, underrette
 - a) enhver avvist kandidat om grunnene for avslaget av anmodningen om å delta,
 - b) enhver avvist anbyder om grunnene for avvisningen av tilbudet, herunder i tilfeller som nevnt i artikkel 60 nr. 5 og 6, grunnene for beslutningen om manglende samsvar eller beslutningen om at bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene ikke oppfyller ytelses- eller funksjonskravene,
 - c) enhver anbyder som har innlevert et gyldig anbud, om egenskapene og de relative fordelene ved det valgte anbudet samt navnet på antatt anbyder, eller på partene i rammeavtalen,
 - d) enhver anbyder som har innlevert et gyldig anbud, om gjennomføringen og utviklingen i forhandlingene og dialogen med anbyderne.
3. Oppdragsgivere kan beslutte å holde tilbake visse opplysninger som nevnt i nr. 1 og 2 vedrørende kontraktstildelingen, inngåelsen av rammeavtalen eller adgangen til en dynamisk innkjøpsordning, dersom offentliggjøring av slike opplysninger ville være til hinder for håndheving av loven eller på annen måte være i strid med allmennhetens interesse eller til skade for en bestemt offentlig eller privat markedsdeltakers rettslige forretningsinteresser eller hindre rettfærdig konkurranse mellom markedsdeltakere.
4. Oppdragsgivere som oppretter og driver en kvalifikasjonsordning, skal innen en frist på seks måneder underrette søkerne om de er kvalifisert.

Dersom beslutningen vil ta lengre tid enn fire måneder fra tidspunktet søknaden ble fremlagt, skal oppdragsgiveren innen to måneder etter at søknaden ble fremlagt, underrette søkeren om årsakene som begrunner at det tar lengre tid, og om innen hvilken dato søknaden vil bli godkjent eller avslått.

5. Søkere hvis kvalifikasjon avslås, skal underrettes om beslutningen om avslaget og begrunnelsene for beslutningen så snart som mulig, og ikke mer enn 15 dager etter beslutningen om avslaget. Begrunnelsene skal være basert på kvalifikasjonskriteriene nevnt i artikkel 77 nr. 2.

6. Oppdragsgivere som oppretter og driver en kvalifikasjonsordning, kan bringe en markedsdeltakers status som kvalifisert til opphør utelukkende av årsaker som er basert på kvalifikasjonskriteriene nevnt i artikkel 77 nr. 2. Hensikten om å bringe en status som kvalifisert til opphør, skal meddeles markedsdeltakeren skriftlig minst 15 dager før den datoen kvalifikasjonen skal opphøre, sammen med begrunnelse(n) for dette.

Avsnitt 3

Utvelging av deltakere og tildeling av kontrakter*Artikkel 76***Allmenne prinsipper**

1. Ved utvelging av deltakere i framgangsmåtene ved tildeling av kontrakter, gjelder følgende regler:
 - a) oppdragsgivere som har fastsatt regler og kriterier for utelukkelse av anbydere eller kandidater i samsvar med artikkel 78 nr. 1 eller artikkel 80 nr. 1, skal utelukke markedsdeltakere som er identifisert i samsvar med slike regler og oppfyller slike kriterier,
 - b) de skal velge ut anbydere og kandidater i samsvar med de objektive reglene og kriteriene som er fastsatt i samsvar med artikkel 78 og 80,
 - c) i begrensede anbudskonkurranser, framgangsmåter med forhandling med utlysning av konkurranse, konkurranse-dialoger og innovasjonspartnerskap, skal de eventuelt i samsvar med artikkel 78 nr. 2 redusere det antall kandidater som velges ut i henhold til bokstav a) og b) i dette nummer.
2. Dersom utlysning av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, skal oppdragsgiverne med sikte på å velge ut deltakere i framgangsmåter ved tildeling av kontrakter for de spesifikke kontraktene som det utlyses konkurranse for:
 - a) kvalifisere markedsdeltakere i samsvar med artikkel 77,
 - b) anvende de bestemmelsene i nr. 1 som er relevante for begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling, konkurranse-dialoger eller innovasjonspartnerskap, på slike kvalifiserte markedsdeltakere.

3. Når oppdragsgivere velger ut deltakere til en begrenset anbudskonkurranse eller framgangsmåte med forhandling, en konkurransedialog eller et innovasjonspartnerskap, skal de når de treffer sin beslutning vedrørende kvalifikasjon eller når kriteriene og reglene oppdateres, ikke

a) stille administrative, tekniske eller økonomiske krav til visse markedsdeltakere som ikke vil bli stilt til andre markedsdeltakere,

b) kreve prøving eller dokumentasjon som allerede finnes i tilgjengelig objektiv dokumentasjon.

4. Dersom opplysninger eller dokumentasjon som skal innleveres av markedsdeltakere, er eller synes å være ufullstendig(e) eller feilaktig(e), eller dersom det mangler dokumenter, kan oppdragsgivere, med mindre annet er fastsatt i nasjonal rett som gjennomfører dette direktiv, be de berørte markedsdeltakerne om å innlevere, supplere, presisere eller fylle ut relevante opplysninger eller dokumentasjon innen en hensiktsmessig frist, forutsatt at slike forespørslers gjøres i fullt samsvar med prinsippene om likebehandling og innsyn.

5. Oppdragsgivere skal kontrollere at anbud som er innlevert av de utvalgte anbyderne, er i samsvar med reglene og kravene som gjelder for anbud, og tildele kontrakten på grunnlag av de kriteriene som er fastsatt i artikkel 82 og 84, idet det tas hensyn til artikkel 64.

6. Oppdragsgivere kan beslutte ikke å tildele en kontrakt til den anbyderen som gir det beste anbudet, dersom de har fastslått at anbudet ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2.

7. I åpne anbudskonkurranser kan oppdragsgivere beslutte å undersøke anbud før de kontrollerer anbydernes egnethet, forutsatt at de relevante bestemmelsene i artikkel 76–84 er overholdt, herunder regelen om at kontrakten ikke skal tildeles til en anbyder som skulle ha vært utelukket i henhold til artikkel 80, eller som ikke oppfyller utvelgingskriteriene fastsatt av oppdragsgiveren i samsvar med artikkel 78 nr. 1 og artikkel 80.

Medlemsstatene kan utelukke bruken av framgangsmåten i første ledd for, eller begrense den til, visse typer innkjøp eller særlige omstendigheter.

8. Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerte rettsakter i samsvar med artikkel 103 for å endre listen fastsatt i vedlegg XIV om nødvendig, for å tilføye nye internasjonale

avtaler som er ratifisert av alle medlemsstater, eller dersom de eksisterende internasjonale avtalene som det vises til, ikke lenger er ratifisert av alle medlemsstater eller er endret på andre måter, for eksempel med hensyn til virkeområde, innhold eller betegnelse.

Underavsnitt 1

Kvalifikasjon og kvalitativ utvelging

Artikkel 77

Kvalifikasjonsordninger

1. Oppdragsgivere som ønsker det, kan opprette og drive en kvalifikasjonsordning for markedsdeltakere.

Oppdragsgivere som oppretter og driver en kvalifikasjonsordning, skal sikre at markedsdeltakerne til enhver tid kan søke om å bli kvalifisert.

2. Ordningen fastsatt i nr. 1 kan ha flere faser.

Oppdragsgiverne skal fastsette objektive regler og kriterier for utelukkelse og utvelging av markedsdeltakere som søker om å bli kvalifisert, og objektive kriterier og regler for drift av kvalifikasjonsordningen, herunder for eksempel registrering i ordningen, regelmessig oppdatering av eventuelle kvalifikasjoner og ordningens varighet.

Dersom disse kriteriene og reglene omfatter tekniske spesifikasjoner, får artikkel 60–62 anvendelse. Kriteriene og reglene kan oppdateres etter behov.

3. Kriteriene og reglene nevnt i nr. 2 skal på forespørsel gjøres tilgjengelige for markedsdeltakerne. Disse oppdaterte kriteriene og reglene skal meddeles berørte markedsdeltakere.

Dersom en oppdragsgiver anser at kvalifikasjonsordningene til visse andre enheter eller organer oppfyller dens krav, skal den meddele berørte markedsdeltakere navnene på slike enheter eller organer.

4. Det skal oppbevares en liste over kvalifiserte markedsdeltakere; listen kan deles inn i kategorier etter den kontrakttypen som kvalifikasjonen gjelder for.

5. Dersom utlysning av konkurranse skjer ved kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, skal spesifikke bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter eller tjenestekontrakter som er omfattet av kvalifikasjonsordningen, tildeles ved begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling, der alle anbydere og deltakere velges ut blant de kandidatene som allerede er kvalifisert i samsvar med en slik ordning.

6. Eventuelle avgifter som kreves i forbindelse med søknader om å bli kvalifisert eller med oppdatering eller opprettholdelse av en kvalifikasjon som allerede er oppnådd i samsvar med ordningen, skal stå i rimelig forhold til de påløpte kostnadene.

Artikkel 78

Kriterier for kvalitativ utvelging

1. Oppdragsgivere kan fastsette objektive regler og kriterier for utelukkelse og utvelging av anbydere eller kandidater; disse reglene og kriteriene skal være tilgjengelige for berørte markedsdeltakere.

2. Dersom oppdragsgiverne har behov for å sikre en hensiktsmessig balanse mellom de særlige kjennetegnene ved framgangsmåten ved tildeling av kontrakter og de ressursene som kreves for å gjennomføre den, kan de i begrensede anbudskonkurranser eller framgangsmåter med forhandling, i konkurransedialoger eller i innovasjonspartnerskap, fastsette objektive regler og kriterier som gjenspeiler dette behovet, og gjøre oppdragsgiveren i stand til å redusere antall kandidater som vil bli innbudt til å innlevere anbud eller til å forhandle. Antallet kandidater som velges ut, skal imidlertid stort nok til å sikre tilstrekkelig konkurranse.

Artikkel 79

Utnyttelse av andre enheters kapasitet

1. Dersom de objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelging av markedsdeltakere som søker om å bli kvalifisert i en kvalifikasjonsordning, omfatter krav til markedsdeltakerens økonomiske og finansielle kapasitet, eller til dens tekniske og faglige dyktighet, kan markedsdeltakeren ved behov utnytte andre enheters kapasitet, uavhengig av hvordan den rettslig sett er tilknyttet disse enhetene. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med de utdanningsmessige og faglige kvalifikasjonene til tjenesteyteren eller entreprenøren eller til foretakets administrative ledelse, eller til relevant yrkeserfaring, kan imidlertid markedsdeltakere bare utnytte andre enheters kapasitet dersom sistnevnte skal utføre de bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som det kreves slik kapasitet til. Dersom en markedsdeltaker ønsker å utnytte andre enheters

kapasitet, skal den dokumentere overfor oppdragsgiveren at disse ressursene vil være tilgjengelige for den i hele kvalifikasjonsordningens gyldighetstid, for eksempel ved å framlegge en erklæring om dette fra disse enhetene.

Dersom oppdragsgivere i samsvar med artikkel 80 har vist til utelukkelses- eller utvelgingskriteriene fastsatt i direktiv 2014/24/EU, skal de i samsvar med artikkel 80 nr. 3 i dette direktiv kontrollere om de andre enhetene hvis kapasitet markedsdeltakeren har til hensikt å utnytte, oppfyller de relevante utvelgingskriteriene, eller hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner som oppdragsgiverne har vist til, i henhold til artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU. Oppdragsgiveren skal kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten. Oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet dersom det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten.

Dersom en markedsdeltaker utnytter andre enheters kapasitet når det gjelder kriterier knyttet til økonomisk og finansiell evne, kan oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren og disse enhetene er solidarisk ansvarlige for gjennomføringen av kontrakten.

På samme vilkår kan en gruppe av markedsdeltakere som nevnt i artikkel 37 nr. 2, utnytte kapasiteten til deltakere i gruppen eller til andre enheter.

2. Dersom de objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelging av kandidater og anbydere i åpne eller begrensede anbudskonkurranser eller i framgangsmåter med forhandling, i konkurransedialoger eller i innovasjonspartnerskap, omfatter krav til markedsdeltakerens økonomiske og finansielle kapasitet, eller til dens tekniske og faglige dyktighet, kan markedsdeltakeren ved behov og for en bestemt kontrakt utnytte andre enheters kapasitet, uavhengig av hvordan den rettslig sett er tilknyttet disse enhetene. Med hensyn til kriteriene i forbindelse med de utdanningsmessige og faglige kvalifikasjonene til tjenesteyteren eller entreprenøren eller til foretakets administrative ledelse, eller til relevant yrkeserfaring, kan imidlertid markedsdeltakere bare utnytte andre enheters kapasitet dersom sistnevnte skal utføre de bygge- og anleggsarbeidene eller tjenestene som det kreves slik kapasitet til. Dersom en markedsdeltaker ønsker å utnytte andre enheters kapasitet, skal den dokumentere overfor oppdragsgiveren at disse ressursene vil være tilgjengelige for den, for eksempel ved å levere en erklæring om dette fra disse enhetene.

Dersom oppdragsgivere i samsvar med artikkel 80 har vist til utelukkelses- eller utvelgingskriteriene fastsatt i direktiv 2014/24/EU, skal de i samsvar med artikkel 80 nr. 3 i dette direktiv kontrollere om de andre enhetene hvis kapasitet markedsdeltakeren har til hensikt å utnytte, oppfyller de relevante utvelgingskriteriene, eller hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner som oppdragsgiverne har vist til, i henhold til artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU. Oppdragsgiveren skal kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet som ikke oppfyller et relevant utvelgingskriterium, eller dersom det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten. Oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en enhet dersom det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner som oppdragsgiveren har vist til, for denne enheten.

Dersom en markedsdeltaker utnytter andre enheters kapasitet når det gjelder kriterier knyttet til økonomisk og finansiell evne, kan oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren og disse enhetene er solidarisk ansvarlige for gjennomføringen av kontrakten.

På samme vilkår kan en gruppe av markedsdeltakere som nevnt i artikkel 37, utnytte kapasiteten til deltakere i gruppen eller til andre enheter.

3. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter, tjenestekontrakter og monterings- eller installeringsarbeid i forbindelse med en varekontrakt, kan oppdragsgivere kreve at visse kritiske oppgaver utføres direkte av anbyderen selv, eller dersom anbudet er innlevert av en gruppe markedsdeltakere som nevnt i artikkel 37 nr. 2, av en deltaker i den gruppen.

Artikkel 80

Bruk av utelukkelsesgrunner og utvelgingskriterier fastsatt i direktiv 2014/24/EU

1. De objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelgning av markedsdeltakere som søker om å bli kvalifisert i en kvalifikasjonsordning, og de objektive reglene og kriteriene for utelukkelse og utvelgning av kandidater i åpne eller begrensede anbudskonkurranser, i framgangsmåter med forhandling, i konkurransedialoger eller i innovasjonspartnerskap, kan omfatte utelukkelsesgrunnene oppført i artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte direktiv.

Dersom oppdragsgiveren er en offentlig oppdragsgiver, skal disse kriteriene og reglene omfatte utelukkelsesgrunnene oppført i artikkel 57 nr. 1 og 2 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte artikkel.

Dersom medlemsstatene krever det, skal disse kriteriene og reglene dessuten omfatte utelukkelsesgrunnene oppført i

artikkel 57 nr. 4 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte artikkel.

2. De kriteriene og reglene som er nevnt i nr. 1 i denne artikkel, kan omfatte utvelgingskriteriene angitt i artikkel 58 i direktiv 2014/24/EU på de vilkår som er angitt i nevnte direktiv, særlig med hensyn til begrensningene i kravene til årlig omsetning, som fastsatt i henhold til nr. 3 annet ledd i nevnte artikkel.

3. Ved gjennomføringen av nr. 1 og 2 i denne artikkel får artikkel 59–61 i direktiv 2014/24/EU anvendelse.

Artikkel 81

Standarder for kvalitetssikring og standarder for miljøstyring

1. Dersom oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse kvalitetssikringsstandarder, herunder tilgjengelighet for personer med nedsatt funksjonsevne, skal de vise til kvalitetssikringssystemer basert på relevante serier av europeiske standarder som er sertifisert av akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstater. De skal også godta annen dokumentasjon på likeverdige kvalitetssikringstiltak dersom den berørte markedsdeltakeren ikke hadde mulighet til å innhente slike sertifikater innen de relevante fristene av årsaker som ikke kan tilskrives nevnte markedsdeltaker, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at de foreslåtte kvalitetssikringstiltakene er i samsvar med de kvalitetssikringsstandardene som kreves.

2. Dersom oppdragsgivere krever at det framlegges sertifikater utstedt av uavhengige organer som bekrefter at markedsdeltakeren overholder visse miljøstyringsordninger eller -standarder, skal de vise til unionsordningen for miljøstyring og miljørevisjon (EMAS) eller til andre miljøstyringsordninger anerkjent i samsvar med artikkel 45 i forordning (EF) nr. 1221/2009, eller andre miljøstyringsstandarder basert på de relevante europeiske eller internasjonale standardene fra akkrediterte organer. De skal anerkjenne likeverdige sertifikater fra organer etablert i andre medlemsstater.

Dersom en markedsdeltaker påviselig ikke hadde tilgang til slike sertifikater, eller ikke hadde noen mulighet til å oppnå dem innen de relevante fristene, av årsaker som ikke kan tilskrives denne markedsdeltakeren, skal oppdragsgiveren også godta annen dokumentasjon på miljøstyringstiltak, forutsatt at markedsdeltakeren dokumenterer at disse tiltakene er likeverdige med dem som kreves i henhold til den gjeldende miljøstyringsordningen eller -standard.

3. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater alle opplysninger knyttet til dokumentene framlagt som bevis på samsvar med kvalitets- og miljøstandardene nevnt i nr. 1 og 2.

Underavsnitt 2

Kontraktstildeling

Artikkel 82

Kriterier for kontraktstildeling

1. Med forbehold for nasjonale lover og forskrifter om pris for visse varer eller vederlag for visse tjenester, skal oppdragsgivere basere tildelingen av kontrakter på det økonomisk mest fordelaktige tilbudet.

2. Det økonomisk mest fordelaktige tilbudet fra oppdragsgiverens synspunkt skal fastslås på grunnlag av pris eller kostnad ved hjelp av en kostnadseffektivitetsstrategi, for eksempel beregning av livssyklus-kostnad i samsvar med artikkel 83, og kan omfatte beste forhold mellom pris og kvalitet, som skal vurderes på grunnlag av kriterier, herunder kvalitative, miljømessige og/eller samfunnsmessige aspekter, knyttet til gjenstanden for den aktuelle kontrakten. Slike kriterier kan for eksempel omfatte:

- a) kvalitet, herunder teknisk verdi, estetiske og funksjonelle egenskaper, tilgjengelighet, universell utforming, samfunnsmessige, miljømessige og nyskapende egenskaper samt handel og handelsvilkår,
- b) organiseringen av og kvalifikasjonene og erfaringen til det personalet som er utpekt til å gjennomføre kontrakten, dersom kvaliteten til det utpekte personalet kan ha en vesentlig betydning for nivået på gjennomføringen av kontrakten, eller
- c) ettersalgstjeneste og teknisk bistand, leveringsvilkår som leveringsdato, leveringsprosess og leveringsfrist eller frist for ferdigstilling, forpliktelser med hensyn til deler og forsyningsikkerhet.

Kostnadselementet kan også være i form av en fast pris eller fast kostnad, der markedsdeltakerne utelukkende konkurrerer med hensyn til kvalitetskriterier.

Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere ikke kan bruke utelukkende pris eller utelukkende kostnad som eneste tildelingskriterium eller begrense bruken av dem til visse kategorier av oppdragsgivere eller visse typer kontrakter.

3. Tildelingskriteriene skal anses å være forbundet med den offentlige kontraktens gjenstand dersom de er knyttet til de bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene som skal ytes i henhold til denne kontrakten, med hensyn til alle aspekter og på ethvert stadium i deres livssyklus, herunder faktorer som inngår i

- a) den spesifikke prosessen med produksjon av, levering av eller handel med disse bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene, eller
- b) en spesifikk prosess på et annet stadium i deres livssyklus,

også dersom slike faktorer ikke utgjør noen del av deres materielle innhold.

4. Tildelingskriteriene bør ikke gi oppdragsgiverne ubegrenset valgfrihet. De skal sikre mulighet for effektiv konkurranse og følges av spesifikasjoner som gjør det mulig å kontrollere anbyrernes opplysninger på en effektiv måte for å kunne vurdere hvor godt anbyrerne oppfyller tildelingskriteriene. Ved tvil skal oppdragsgiverne effektivt kontrollere nøyaktigheten av opplysningene og dokumentasjonen fra anbyrerne.

5. Oppdragsgiveren skal i innkjøpsdokumentene angi den relative vekten den tillegger hvert av de kriteriene som er valgt for å bestemme det økonomisk mest fordelaktige tilbudet, unntatt dersom dette bestemmes utelukkende på grunnlag av pris.

Denne vektingen kan uttrykkes i form av et område med en hensiktsmessig største tillatte spredning.

Dersom vekting ikke er mulig av objektive årsaker, skal oppdragsgiveren angi kriteriene i prioritert rekkefølge med det viktigste først.

*Artikkel 83***Beregning av livssyklus kostnader**

1. Beregning av livssyklus kostnader skal i den grad det er relevant, helt eller delvis dekke alle de følgende kostnadene gjennom livssyklusen til et produkt, en tjeneste eller bygge- og anleggsarbeider:

- a) kostnader som bæres av oppdragsgiveren eller andre brukere, for eksempel:
 - i) kostnader forbundet med anskaffelse,
 - ii) brukskostnader, for eksempel forbruk av energi og andre ressurser,
 - iii) vedlikeholdskostnader,
 - iv) kostnader ved kassering, for eksempel kostnader i forbindelse med innsamling og resirkulering,
- b) kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning knyttet til produktet, tjenestene eller bygge- og anleggsarbeidene i deres livssyklus, forutsatt at deres pengeverdi kan bestemmes og kontrolleres; slike kostnader kan omfatte kostnaden for utslipp av klimagasser og av andre utslipp av forurensende stoffer, samt andre kostnader i forbindelse med begrensning av klimaendringene.

2. Dersom oppdragsgivere vurderer kostnadene ved hjelp av en metode for beregning av livssyklus kostnader, skal de i innkjøpsdokumentene angi hvilke opplysninger som skal gis av anbyderne, og hvilken metode oppdragsgiveren vil bruke til å bestemme livssyklus kostnadene på grunnlag av disse opplysningene.

Metoden som brukes til å vurdere kostnader tilskrevet ekstern miljøvirkning, skal oppfylle alle følgende vilkår:

- a) den er basert på objektivt kontrollerbare og ikke-diskriminerende kriterier. Særlig dersom den ikke er fastsatt for gjentatt eller stadig anvendelse, skal den ikke utilbørlig favorisere eller forfordle visse markedsdeltakere,
- b) den er tilgjengelig for alle berørte parter,
- c) de opplysningene som kreves, kan framskaffes med rimelig innsats av normalt aktsomme markedsdeltakere, herunder markedsdeltakere fra tredjestater som er parter i GPA eller andre internasjonale avtaler som Unionen er bundet av.

3. Når en felles metode for beregning av livssyklus kostnader er gjort obligatorisk ved en regelverksakt i Unionen, skal den

felles metoden anvendes på vurderingen av livssyklus kostnadene.

En liste over slike regelverksakter, og om nødvendig de delegerede rettsaktene som utfyller dem, er oppført i vedlegg XV.

Kommisjonen skal gis myndighet til å vedta delegerede rettsakter i samsvar med artikkel 103 når det gjelder oppdatering av denne listen, når en oppdatering av listen er nødvendig på grunn av vedtakelse av ny lovgivning som gjør en felles metode obligatorisk, eller på grunn av oppheving eller endring av eksisterende rettsakter.

*Artikkel 84***Unormalt lave anbud**

1. Oppdragsgivere skal kreve at markedsdeltakere gir en forklaring på prisen eller kostnadene som er foreslått i anbudet, dersom anbudene virker unormalt lave i forhold til bygge- og anleggsarbeidene, varene eller tjenestene.

2. Forklaringene nevnt i nr. 1 kan særlig gjelde

- a) besparelser i forbindelse med produksjonsprosessen, tjenesteytingen eller byggemetoden,
- b) de valgte tekniske løsningene eller eventuelle særlig gunstige vilkår som anbyderen har til rådighet for å levere varene, yte tjenestene eller utføre arbeidet,
- c) den nyskapende karakteren ved varene, tjenestene eller arbeidet som er foreslått av anbyderen,
- d) oppfyllelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2,
- e) oppfyllelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 88,
- f) anbyderens mulighet til å få statsstøtte.

3. Oppdragsgiveren skal i samråd med anbyderen vurdere de opplysningene som er gitt. Den kan bare avvise anbudet dersom den dokumentasjonen som er gitt, ikke på tilfredsstillende måte gjør rede for det lave pris- eller kostnadsnivået som er foreslått, idet det tas hensyn til elementene nevnt i nr. 2.

Oppdragsgivere skal avvise anbudet dersom de har fastslått at anbudet er unormalt lavt fordi det ikke er i samsvar med de gjeldende forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2.

4. Dersom en oppdragsgiver fastslår at et anbud er unormalt lavt fordi anbyderen har mottatt statsstøtte, kan anbudet bare avvises på dette grunnlag alene etter samråd med anbyderen, og dersom anbyderen innen en tilstrekkelig frist som oppdragsgiveren fastsetter, ikke kan godtgjøre at den aktuelle støtten er forenlig med det indre marked i henhold til artikkel 107 i TEUV. Dersom oppdragsgiveren avviser et anbud under slike omstendigheter, skal den underrette Kommisjonen om dette.

5. Medlemsstatene skal på anmodning gjøre tilgjengelig for andre medlemsstater gjennom forvaltningssamarbeid alle opplysninger den har til rådighet, for eksempel lover, forskrifter, allmenngyldige kollektive avtaler eller nasjonale tekniske standarder knyttet til bevisene og dokumentene som er framlagt i forbindelse med de opplysningene som er angitt i nr. 2.

Avsnitt 4

Anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater og forbindelser med disse statene

Artikkel 85

Anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater

1. Denne artikkel får anvendelse på anbud som omfatter produkter med opprinnelse i tredjestater som Unionen ikke har, verken multilateralt eller bilateralt, inngått en avtale med som sikrer foretak i Unionen tilsvarende og faktisk adgang til markedene i disse tredjestatene. Den berører ikke Unionens eller dens medlemsstaters forpliktelser overfor tredjestater.

2. Ethvert anbud som innleveres i forbindelse med tildeling av en varekontrakt, kan avvises dersom andelen av produktene som har opprinnelse i tredjestater, som bestemt i samsvar med europaparlaments- og rådsforordning (EU) nr. 952/2013⁽¹⁾, overstiger 50 % av den samlede verdien av produktene som inngår i anbudet.

I henhold til denne artikkel skal programvare som brukes i utstyr i telenettet, anses som produkter.

3. Med forbehold for annet ledd i dette nummer, skal, dersom to eller flere anbud er likeverdige i lys av kriteriene for kontraktstildeling definert i artikkel 82, de anbudene som ikke kan avvises i henhold til nr. 2 i denne artikkel, foretrekkes. I

henhold til denne artikkel skal prisene i disse anbudene anses som likeverdige dersom prisforskjellen ikke overstiger 3 %.

Et anbud skal imidlertid ikke foretrekkes over et annet i henhold til første ledd dersom godkjenning av det vil forplikte oppdragsgiveren til å anskaffe utstyr som har andre tekniske egenskaper enn det eksisterende utstyret, og medfører uforenlighet, tekniske problemer i drift og vedlikehold, eller uforholdsmessig store kostnader.

4. I henhold til denne artikkel skal tredjestater som omfattes av dette direktiv gjennom en rådsbeslutning i samsvar med nr. 1, ikke tas hensyn til ved beregning av andelen nevnt i nr. 2 av produkter som har opprinnelse i tredjestater.

5. Innen 31. desember 2015 og deretter hvert år skal Kommisjonen framlegge en årlig rapport for Rådet om utviklingen i multilaterale eller bilaterale forhandlinger vedrørende adgang for foretak i Unionen til markedene i tredjestater på de områder som omfattes av dette direktiv, om de resultatene som er oppnådd ved slike forhandlinger, og om den praktiske gjennomføringen av alle avtalene som er inngått.

Artikkel 86

Forbindelser med tredjestater med hensyn til bygge- og anleggskontrakter, varekontrakter og tjenestekontrakter

1. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om generelle vanskeligheter, rettslige eller faktiske, som deres foretak støter på eller rapporterer i forbindelse med tildeling av tjenestekontrakter i tredjestater.

2. Kommisjonen skal innen 18. april 2019 og deretter med jevne mellomrom framlegge en rapport for Rådet om adgang til deltakelse i forbindelse med tjenestekontrakter i tredjestater, og om utviklingen i forhandlingene med disse statene om dette spørsmålet, særlig innenfor rammen av Verdens handelsorganisasjon (WTO).

3. Kommisjonen skal ved å henvende seg til den berørte tredjestaten bestrebe seg på å avhjelpe alle situasjoner der den på grunnlag av enten rapportene nevnt i nr. 2 eller andre opplysninger, fastslår at en tredjestat i forbindelse med tildelingen av tjenestekontrakter

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsforordning (EF) nr. 952/2013 av 9. oktober 2013 om fastsettelse av Unionens tollkodeks (EUT L 269 av 10.10.2013, s. 1).

a) ikke gir foretak i Unionen faktisk adgang tilsvarende den som Unionen gir foretak fra vedkommende stat,

b) ikke gir foretak i Unionen nasjonal behandling eller samme konkurransemuligheter som nasjonale foretak, eller

c) gir foretak fra andre tredjestater mer gunstig behandling enn foretak i Unionen.

4. Medlemsstatene skal underrette Kommissjonen om vanskeligheter, rettslige eller faktiske, som deres foretak støter på, og som skyldes manglende overholdelse av de internasjonale arbeidsrettslige bestemmelsene oppført i vedlegg XIV, når disse foretakene har forsøkt å oppnå kontrakter i tredjestater.

5. Under de omstendighetene som er nevnt i nr. 3 og 4, kan Kommissjonen når som helst foreslå at Rådet skal vedta en gjennomføringsrettsakt for i et tidsrom som skal fastsettes i den aktuelle gjennomføringsrettsakten, å innstille eller begrense tildelingen av tjenestekontrakter til

a) foretak som er underlagt lovgivningen i vedkommende tredjestat,

b) foretak som er tilknyttet foretakene angitt i bokstav a), og har sitt forretningskontor i Unionen, men som ikke har noen direkte og faktisk forbindelse til økonomien i en medlemsstat,

c) foretak som innleverer anbud hvis gjenstand er tjenester med opprinnelse i vedkommende tredjestat.

Rådet skal treffe avgjørelse med kvalifisert flertall så snart som mulig.

Kommissjonen kan foreslå slike tiltak på eget initiativ eller på anmodning fra en medlemsstat.

6. Denne artikkel skal ikke berøre Unionens forpliktelser overfor tredjestater som følger av internasjonale avtaler om offentlige innkjøp, særlig innenfor rammen av WTO.

KAPITTEL IV

Gjennomføring av kontrakt

Artikkel 87

Vilkår for gjennomføring av kontrakter

Oppdragsgivere kan fastsette særlige vilkår knyttet til gjennomføringen av en kontrakt, forutsatt at de er knyttet til kontraktens gjenstand i henhold til artikkel 82 nr. 3 og angitt i utlysingen av konkurranse eller i innkjøpsdokumentene. Disse vilkårene kan omfatte økonomiske, innovasjonsrelaterte, miljømessige, samfunnmessige og sysselsettingsrelaterte hensyn.

Artikkel 88

Underleveranser

1. Underleverandørens oppfyllelse av forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2 sikres gjennom hensiktsmessige tiltak fra vedkommende nasjonale myndigheter innenfor deres ansvarsområder og oppgaver.

2. Oppdragsgiveren kan i innkjøpsdokumentene be, eller pålegges av en medlemsstat å be, om at anbyderen i sitt anbud angir om denne har til hensikt å overdra en del av kontrakten til tredjemann og eventuelle underleverandører.

3. Medlemsstatene kan fastsette at på anmodning fra underleverandøren og dersom kontraktens art tillater det, skal oppdragsgiveren overføre skyldige beløp direkte til underleverandøren for tjenester, varer eller bygge- og anleggsarbeider som er ytt til markedsdeltakeren som kontrakten er tildelt til (hovedleverandøren). Slike tiltak kan omfatte hensiktsmessige ordninger som gjør det mulig for hovedleverandøren å bestride ikke-skyldige beløp. Ordningene for denne betalingsmåten skal angis i innkjøpsdokumentene.

4. Nr. 1–3 berører ikke spørsmålet om hovedleverandørens ansvar.

5. Når det gjelder bygge- og anleggskontrakter og med hensyn til tjenester som skal ytes ved et anlegg som er under direkte tilsyn av oppdragsgiveren, skal oppdragsgiveren etter tildelingen av kontrakten og senest når gjennomføringen av kontrakten påbegynnes, kreve at hovedleverandøren angir overfor oppdragsgiveren navnet på, kontaktopplysningene til og de juridiske representantene for dens underleverandører som deltar i slike arbeider eller tjenester, dersom disse opplysningene er kjent på dette tidspunkt. Oppdragsgiveren skal kreve at hovedleverandøren underretter oppdragsgiveren om eventuelle endringer i disse opplysningene i løpet av kontrakts-tiden, samt om de nødvendige opplysningene for eventuelle nye underleverandører som den senere benytter til slike arbeider eller tjenester.

Uten hensyn til første ledd kan medlemsstatene direkte pålegge hovedleverandøren forpliktelsen til å gi de nødvendige opplysningene.

Dersom det er nødvendig med hensyn til nr. 6 bokstav b) i denne artikkel, skal de nødvendige opplysningene ledsages av underleverandørens egenerklæringer som nevnt i artikkel 80 nr. 3. Gjennomføringstiltakene nevnt i nr. 8 i denne artikkel, kan fastsette at underleverandører som presenteres etter at kontrakten er tildelt, skal framlegge sertifikatene og andre underlagsdokumenter i stedet for egenerklæringen.

Første ledd får ikke anvendelse på leverandører.

Oppdragsgivere kan utvide, eller kan pålegges av medlemsstatene å utvide forpliktelsene fastsatt i første ledd til for eksempel:

- a) varekontrakter, andre tjenestekontrakter enn dem som gjelder tjenester som skal ytes ved de anleggene som er under direkte tilsyn av oppdragsgiveren, eller til leverandører som deltar i bygge- og anleggskontrakter eller tjenestekontrakter,
- b) underleverandører til hovedleverandørens underleverandører eller enda lenger ned i underleverandørkjeden.

6. Med mål om å unngå brudd på forpliktelsene nevnt i artikkel 36 nr. 2, kan det treffes hensiktsmessige tiltak, for eksempel:

- a) Dersom nasjonal lovgivning i en medlemsstat fastsetter en ordning med solidaransvar mellom underleverandører og hovedleverandøren, skal den berørte medlemsstaten sikre at de relevante reglene anvendes i samsvar med vilkårene angitt i artikkel 36 nr. 2.
- b) Oppdragsgivere kan i samsvar med artikkel 80 nr. 3 i dette direktiv kontrollere eller pålegges av medlemsstater å kontrollere hvorvidt det foreligger utelukkelsesgrunner for underleverandører i henhold til artikkel 57 i direktiv 2014/24/EU. I så fall skal den offentlige oppdragsgiveren kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger obligatoriske utelukkelsesgrunner for. Den offentlige oppdragsgiveren kan kreve, eller kan pålegges av medlemsstaten å kreve at markedsdeltakeren erstatter en underleverandør som kontrollen har vist at det foreligger ikke-obligatoriske utelukkelsesgrunner for.

7. Medlemsstatene kan fastsette strengere ansvarsregler i henhold til nasjonal rett, eller gå lenger i henhold til nasjonal lovgivning om direkte betalinger til underleverandører, for eksempel ved å fastsette bestemmelser om direkte betaling til underleverandører uten at det skal være nødvendig for dem å anmode om slik direkte betaling.

8. Medlemsstater som har valgt å fastsette tiltak i henhold til nr. 3, 5 eller 6, skal ved lov eller forskrift og idet det tas hensyn til unionsretten, angi vilkårene for gjennomføring av disse tiltakene. Medlemsstater som gjør dette, kan begrense anvendelsesområdet for eksempel til visse typer kontrakter, visse

kategorier av oppdragsgivere eller markedsdeltakere, eller til visse beløp.

Artikkel 89

Endring av kontrakter i deres løpetid

1. Kontrakter og rammeavtaler kan endres uten noen ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i samsvar med dette direktiv i ethvert av følgende tilfeller:

- a) dersom endringene, uavhengig av deres pengeverdi, er fastsatt i de opprinnelige innkjøpsdokumentene i klare, tydelige og utvetydige revisjonsklausuler, som kan omfatte klausuler om revisjon av prisene, eller revisjonsmuligheter. Slike klausuler skal angi omfanget og arten av mulige endringer eller muligheter samt vilkårene som de kan bli brukt under. De skal ikke tillate endringer eller muligheter som vil endre kontraktens eller rammeavtalens overordnede art,
 - b) når det gjelder ytterligere bygge- og anleggsarbeider, tjenester eller varer fra den opprinnelige entreprenøren, uavhengig av verdi, som har blitt nødvendige og som ikke var omfattet av det opprinnelige innkjøpet, dersom en endring av entreprenør
 - i) ikke kan gjøres av økonomiske eller tekniske årsaker, for eksempel krav til utskiftbarhet eller samvirkevne for eksisterende utstyr, programvare, tjenester eller installasjoner som er kjøpt innenfor rammen av det opprinnelige innkjøpet, og
 - ii) ville medføre betydelige ulemper eller en vesentlig økning av oppdragsgiverens kostnader,
 - c) dersom alle følgende vilkår er oppfylt:
 - i) behovet for endringer er forårsaket av omstendigheter som en aktsom oppdragsgiver ikke kunne forutse,
 - ii) endringen endrer ikke kontraktens overordnede art,
 - d) dersom en ny entreprenør erstatter den som oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt kontrakten til, som følge av enten
 - i) en utvetydig revisjonsklausul eller revisjonsmulighet i samsvar med bokstav a),

- ii) at en annen markedsdeltaker som oppfyller kriteriene for den kvalitative utvelgingen som opprinnelig er fastsatt, helt eller delvis trer inn i den opprinnelige entreprenørens sted som følge av omstrukturering av virksomheten, herunder overtakelse, fusjon, oppkjøp eller konkurs, forutsatt at dette ikke medfører andre vesentlige endringer av kontrakten og ikke har til hensikt å omgå gjennomføringen av dette direktiv, eller
- iii) i tilfelle oppdragsgiveren selv påtar seg hovedleverandørens forpliktelser overfor dens underleverandører, dersom denne muligheten er fastsatt i henhold til nasjonal lovgivning i samsvar med artikkel 88,
- e) dersom endringene, uavhengig av verdi, ikke er vesentlige i henhold til nr. 4.

Oppdragsgivere som har endret en kontrakt i de tilfellene som er angitt i bokstav b) og c) i dette nummer, skal offentliggjøre en kunngjøring om dette i *Den europeiske unions tidende*. Slik kunngjøring skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg XVI og skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.

2. Dessuten, og uten at det er nødvendig å kontrollere om vilkårene angitt i nr. 4 bokstav a)–d) er oppfylt, kan kontraktene likeledes endres uten at det kreves ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i samsvar med dette direktiv, dersom verdien av endringene er lavere enn begge de følgende verdiene:

- i) terskelverdiene angitt i artikkel 15, og
- ii) 10 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder tjeneste- og varekontrakter, og under 15 % av den opprinnelige kontraktsverdien når det gjelder bygge- og anleggskontrakter.

Endringen kan imidlertid ikke endre kontraktens eller rammeavtalens overordnede art. Dersom det foretas flere påfølgende endringer, skal verdien vurderes på grunnlag av den samlede nettoverdien av de påfølgende endringene.

3. Når det gjelder beregningen av prisen nevnt i nr. 2, skal den oppdaterte prisen være referanseverdien dersom kontrakten inneholder en indeksklause.

4. En endring av en kontrakt eller rammeavtale i dens løpetid, skal anses å være vesentlig i henhold til nr. 1 bokstav e) dersom den gjør kontraktens eller rammeavtalens karakter vesentlig forskjellig fra den som opprinnelig ble inngått. I alle tilfeller, og uten at det berører nr. 1 og 2, skal en endring anses å være vesentlig dersom minst ett av følgende vilkår er oppfylt:

- a) endringen innfører vilkår som, dersom de hadde inngått i den opprinnelige framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, ville ha gjort det mulig å delta for andre kandidater enn de som opprinnelig ble utvalgt, ville ha gjort det mulig å godta et annet tilbud enn det som opprinnelig ble godkjent, eller ville ha tiltrukket andre deltakere til framgangsmåten ved tildeling av kontrakter,
- b) endringen endrer den økonomiske balansen i kontrakten eller rammeavtalen til entreprenørens fordel på en måte som ikke var fastsatt i den opprinnelige kontrakten eller rammeavtalen,
- c) endringen utvider kontraktens eller rammeavtalens omfang i betydelig grad,
- d) dersom en ny entreprenør erstatter den som oppdragsgiveren opprinnelig hadde tildelt kontrakten til, i andre tilfeller enn dem som er fastsatt i nr. 1 bokstav d).

5. Det skal kreves en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i samsvar med dette direktiv ved andre endringer av bestemmelsene om en bygge- og anleggskontrakt, varekontrakt eller tjenestekontrakt eller en rammeavtale i dens løpetid enn dem som er fastsatt i nr. 1 og 2.

Artikkel 90

Heving av kontrakter

Medlemsstatene skal sikre at oppdragsgivere minst under følgende omstendigheter og på vilkår bestemt ved gjeldende nasjonal rett, har mulighet til å heve en bygge- og anleggskontrakt, varekontrakt eller tjenestekontrakt i dens løpetid, dersom

- a) kontrakten har vært gjenstand for en betydelig endring, som ville ha krevd en ny framgangsmåte ved tildeling av kontrakter i henhold til artikkel 89,
- b) entreprenøren, på det tidspunktet kontrakten ble tildelt, var i én av situasjonene nevnt i artikkel 57 nr. 1 i direktiv 2014/24/EU, og derfor skulle ha vært utelukket fra framgangsmåten ved tildeling av kontrakter i henhold til artikkel 80 nr. 1 annet ledd i dette direktiv,
- c) kontrakten ikke skulle ha vært tildelt entreprenøren i lys av en alvorlig overtredelse av forpliktelsene fastsatt i traktatene og dette direktiv, som er fastslått av Den europeiske unions domstol innenfor rammen av en framgangsmåte i henhold til artikkel 258 i TEUV.

AVDELING III

SÆRLIGE INNKJØPSORDNINGER

KAPITTEL I

Sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting

Artikkel 91

Tildeling av kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting

Kontrakter for sosialtjenester og annen særlig tjenesteyting oppført i vedlegg XVII skal tildeles i samsvar med dette kapittel dersom kontraktens verdi er lik eller større enn terskelverdiene angitt i artikkel 15 bokstav c).

Artikkel 92

Offentliggjøring av kunngjøringer

1. Oppdragsgivere som ønsker å tildele en kontrakt for tjenestene nevnt i artikkel 91, skal gjøre dette kjent på én av følgende måter:

- a) ved hjelp av kunngjøring av konkurranse, eller
- b) ved hjelp av en periodisk veiledende kunngjøring, som skal offentliggjøres kontinuerlig. Den periodiske veiledende kunngjøringen skal spesifikt vise til de typene tjenester som vil være gjenstand for kontrakten som skal tildeles. Den skal angi at kontraktene vil bli tildelt uten ytterligere offentliggjøring, og innby interesserte markedsdeltakere til å uttrykke sin interesse skriftlig, eller
- c) ved hjelp av en kunngjøring om at det foreligger en kvalifikasjonsordning, som skal offentliggjøres kontinuerlig.

Første ledd får imidlertid ikke anvendelse dersom en framgangsmåte med forhandling uten forutgående utlysning av konkurranse kunne ha vært brukt i samsvar med artikkel 50 for tildeling av en tjenestekontrakt.

2. Oppdragsgivere som har tildelt en kontrakt for tjenestene nevnt i artikkel 91, skal gjøre resultatene kjent ved hjelp av en kunngjøring av kontraktstildeling. De kan imidlertid sende slike kunngjøringer samlet for hvert kvartal. I så fall skal de sende de samlede kunngjøringene innen 30 dager etter utgangen av hvert kvartal.

3. Kunngjøringene nevnt i nr. 1 og 2 i denne artikkel skal inneholde opplysningene nevnt i vedlegg XVIII, i henholdsvis del A, B, C eller D, i samsvar med standardmodellen for kunngjøringer. Kommisjonen skal fastsette standardskjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105.

4. Kunngjøringene nevnt i denne artikkel skal offentliggjøres i samsvar med artikkel 71.

Artikkel 93

Prinsipper for tildeling av kontrakter

1. Medlemsstatene skal innføre nasjonale regler for tildeling av kontrakter som er omfattet av dette kapittel, for å sikre at oppdragsgivere overholder prinsippene om innsyn og likebehandling av markedsdeltakere. Medlemsstatene står fritt til å bestemme hvilke saksbehandlingsregler som får anvendelse, så lenge slike regler tillater oppdragsgivere å ta hensyn til særtrekkene ved de aktuelle tjenestene.

2. Medlemsstatene skal sikre at oppdragsgivere har mulighet til å ta hensyn til behovet for å sikre tjenestenes kvalitet, kontinuitet, adgangsmuligheter, tilgjengelighet og omfang, samt at prisene er overkommelige, og de forskjellige kategorier brukes, herunder vanskeligstilte og sårbare grupper, særlige behov, at brukerne får delta og får innflytelse, samt nyskaping. Medlemsstatene kan også fastsette at tjenesteyteren skal velges på grunnlag av det anbudet som har det beste forholdet mellom kvalitet og pris, idet det tas hensyn til kvalitets- og bærekraftskriterier for sosialtjenester.

Artikkel 94

Reserverte kontrakter for visse tjenester

1. Medlemsstatene kan fastsette at oppdragsgivere som er offentlige oppdragsgivere, kan gi en organisasjon retten til å delta i framgangsmåter ved tildeling av offentlige kontrakter som utelukkende gjelder de helse-, sosial- og kulturtjenestene som er nevnt i artikkel 91, som er omfattet av CPV-kodene 75121000-0, 75122000-7, 75123000-4, 79622000-0, 79624000-4, 79625000-1, 80110000-8, 80300000-7, 80420000-4, 80430000-7, 80511000-9, 80520000-5, 80590000-6, fra 85000000-9 til 85323000-9, 92500000-6, 92600000-7, 98133000-4 og 98133110-8.

2. En organisasjon som er nevnt i nr. 1, skal oppfylle alle følgende vilkår:

- a) dens mål er å ivareta en oppgave innenfor offentlig tjenesteyting som er knyttet til yting av tjenestene nevnt i nr. 1,
- b) overskudd reinvesteres med sikte på å nå organisasjonens mål. Dersom overskudd utdeles eller omfordes, bør dette skje på grunnlag av deltakelse,

- c) ledelses- eller eierskapsstrukturen i den organisasjonen som gjennomfører kontrakten, er basert på prinsippene for arbeidstakeres eierskap eller medbestemmelse, eller krever aktiv deltakelse av arbeidstakere, brukere eller berørte parter, og
 - d) organisasjonen er ikke tildelt noen kontrakt for de aktuelle tjenestene av den berørte oppdragsgiveren i henhold til denne artikkel i løpet av de siste tre årene.
3. Kontraktens varighet skal være høyst tre år.
 4. I utlysingen av konkurranse skal det vises til denne artikkel.
 5. Uten hensyn til artikkel 108 skal Kommisjonen vurdere virkningene av denne artikkel og framlegge en rapport om gjennomføringen for Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

KAPITTEL II

Regler for prosjektkonkurranser

Artikkel 95

Virkeområde

1. Dette kapittel får anvendelse på prosjektkonkurranser som organiseres som en del av en framgangsmåte ved tildeling av kontrakter for en tjenestekontrakt, forutsatt at kontraktens anslåtte verdi, uten mva, herunder mulige premier eller betalinger til deltakere, er lik eller større enn beløpet angitt i artikkel 15 bokstav a).
2. Dette kapittel får anvendelse på alle prosjektkonkurranser der den samlede verdien av konkurransens premier og betalinger til deltakere, herunder den anslåtte verdien, uten mva, av tjenestekontrakten som senere vil kunne tildeles i henhold til artikkel 50 bokstav j), dersom oppdragsgiveren ikke utelukker en slik tildeling i kunngjøringen av konkurransen, er lik eller større enn beløpet angitt i artikkel 15 bokstav a).

Artikkel 96

Kunngjøringer

1. Oppdragsgivere som har til hensikt å organisere en prosjektkonkurranse, skal utlyse konkurransen i form av en kunngjøring av konkurranse.

Dersom de har til hensikt deretter å tildele en tjenestekontrakt i henhold til artikkel 50 bokstav j), skal dette angis i kunngjøringen av prosjektkonkurransen.

Oppdragsgivere som har avholdt en prosjektkonkurranse, skal bekjentgjøre resultatene i form av en kunngjøring.

2. Utlysingen av konkurranse skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg XIX, og kunngjøringen av resultatene av en prosjektkonkurranse skal inneholde opplysningene angitt i vedlegg XX i form av standardskjemaer. Kommisjonen skal fastsette disse standardskjemaene ved hjelp av gjennomføringsrettsakter. Disse gjennomføringsrettsaktene skal vedtas etter framgangsmåten med rådgivende komité nevnt i artikkel 105.

Kunngjøringen av resultatene av en prosjektkonkurranse skal oversendes Kontoret for Den europeiske unions offisielle publikasjoner innen 30 dager etter at prosjektkonkurransen ble avsluttet.

Dersom opplysninger om resultatet av konkurransen ville være til hinder for håndheving av loven, i strid med allmennhetens interesse, til skade for bestemte offentlige eller private markedsdeltakeres rettslige forretningsinteresser eller hindre rettferdig konkurranse mellom markedsdeltakere, trenger slike opplysninger ikke å offentliggjøres.

3. Artikkel 71 nr. 2–6 får også anvendelse på kunngjøringer i forbindelse med prosjektkonkurranser.

Artikkel 97

Regler for organisering av prosjektkonkurranser og utvelgelse av deltakere og jury

1. Når oppdragsgivere organiserer prosjektkonkurranser, skal de anvende framgangsmåtene som er tilpasset til bestemmelsene i avdeling I og dette kapittel.
2. Adgangen til å delta i prosjektkonkurranser skal ikke begrenses
 - a) med henvisning til en medlemsstats territorium eller en del av dette,
 - b) med den begrunnelsen at deltakerne i henhold til lovgivningen i den medlemsstaten der konkurransen arrangeres, skal være enten fysiske eller juridiske personer.
3. Ved prosjektkonkurranser med et begrenset antall deltakere skal oppdragsgiverne fastsette klare og ikke-diskriminerende utvelgingskriterier. Under enhver omstendighet skal antallet kandidater som innbys til å delta, være tilstrekkelig til å sikre reell konkurranse.

4. Juryen skal utelukkende bestå av fysiske personer som er uavhengige av deltakerne i prosjektkonkurransen. Dersom en bestemt faglig kvalifikasjon kreves av deltakere i en konkurranse, skal minst en tredel av jurymedlemmene ha denne kvalifikasjonen eller en tilsvarende kvalifikasjon.

*Artikkel 98***Juryens avgjørelser**

1. Juryen skal være uavhengig i sine avgjørelser eller uttalelser.
2. Juryen skal undersøke planer og prosjekter som framlegges anonymt av kandidatene, og utelukkende på grunnlag av kriteriene angitt i konkurransekunngjøringen.
3. Juryen skal føre opp sin rangering av prosjektene i en rapport, undertegnet av jurymedlemmene, ut fra hvert enkelt prosjekts kvaliteter, sammen med merknader og eventuelle punkter som bør klarlegges.
4. Anonymiteten skal ivaretas fram til juryen har avgitt sin uttalelse eller truffet sin avgjørelse.
5. Kandidatene kan om nødvendig innbys til å svare på spørsmål som juryen har anført i protokollen, for å klarlegge eventuelle aspekter ved prosjektene.
6. Det skal føres fullstendig protokoll over dialogen mellom jurymedlemmene og kandidatene.

AVDELING IV

STYRINGSPRINSIPPER*Artikkel 99***Håndheving**

1. For på en effektiv måte å sikre korrekt og effektiv gjennomføring av dette direktiv, skal medlemsstatene sikre at minst de oppgavene som er angitt i denne artikkel, utføres av én/ett eller flere myndigheter, organer eller strukturer. De skal angi overfor Kommisjonen alle myndigheter eller strukturer som har kompetanse til å utføre disse oppgavene.
2. Medlemsstatene skal sikre at det føres tilsyn med anvendelsen av reglene for offentlige innkjøp.

Dersom tilsynsmyndighetene eller -strukturene på eget initiativ eller ved mottak av opplysninger identifiserer bestemte overtredelser eller systemproblemer, skal de gis myndighet til å melde fra om disse problemene til nasjonale revisjonsmyndigheter, domstoler eller andre egnede myndigheter eller strukturer, for eksempel ombudsmannen, nasjonale parlamenter eller deres komiteer.

3. Resultatene fra tilsynsvirksomheten i henhold til nr. 2 skal gjøres tilgjengelig for offentligheten ved hjelp av egnede informasjonsmidler. Disse resultatene skal også gjøres tilgjengelig for Kommisjonen. De kan for eksempel inngå i tilsynsrapportene nevnt i annet ledd i dette nummer.

Innen 18. april 2017 og deretter hvert tredje år skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en tilsynsrapport som eventuelt omfatter opplysninger om de hyppigst forekommende kildene til feilanstendelse eller rettslig usikkerhet, herunder mulige strukturelle eller tilbakevendende problemer i anvendelsen av reglene, om nivået på små og mellomstore bedrifters deltakelse i offentlige innkjøp, og om forebygging, påvisning og hensiktsmessig rapportering av tilfeller av bedrageri, korrupsjon, interessekonflikter og andre alvorlige uregelmessigheter i forbindelse med innkjøp.

Kommisjonen kan høyst hvert tredje år be medlemsstatene om å gi opplysninger om den praktiske gjennomføringen av nasjonal strategisk innkjøpspolitikk.

Med hensyn til dette nummer menes med «små og mellomstore bedrifter» det samme som definert i kommisjonsrekommandasjon 2003/361/EF⁽¹⁾.

På grunnlag av de opplysningene som mottas i henhold til dette nummer, skal Kommisjonen regelmessig utstede en rapport om gjennomføringen av og beste praksis for nasjonal innkjøpspolitikk i det indre marked.

4. Medlemsstatene skal sikre at
 - a) informasjon og veiledning om fortolkning og anvendelse av unionsretten for offentlige innkjøp er tilgjengelig vederlagsfritt for å hjelpe offentlige oppdragsgivere og markedsdeltakere, særlig små og mellomstore bedrifter, til å anvende unionsreglene for offentlige innkjøp korrekt, og
 - b) at offentlige oppdragsgivere har adgang til støtte med hensyn til planlegging og gjennomføring av framgangsmåter ved tildeling av kontrakter.
5. Medlemsstatene skal, med forbehold for de allmenne framgangsmåtene og arbeidsmetodene som Kommisjonen har innført for sin kommunikasjon og kontakt med medlemsstatene, utpeke et kontaktpunkt for samarbeidet med Kommisjonen med hensyn til anvendelsen av regelverket for offentlige innkjøp.

⁽¹⁾ Kommisjonsrekommandasjon 2003/361/EF av 6. mai 2003 om definisjonen av svært små, små og mellomstore bedrifter (EUT L 124 av 20.5.2003, s. 36).

6. Offentlige oppdragsgivere skal, minst i kontraktens løpetid, oppbevare kopier av alle inngåtte kontrakter som har en verdi på minst

- a) 1 000 000 euro når det gjelder varekontrakter eller tjenstekontrakter,
- b) 10 000 000 euro når det gjelder bygge- og anleggskontrakter.

Offentlige oppdragsgivere skal gi tilgang til disse kontraktene; tilgang til bestemte dokumenter eller bestemte opplysninger kan imidlertid avslås i den grad og på de vilkår som er fastsatt i gjeldende unionsregler eller nasjonale regler for tilgang til dokumenter og personvern.

Artikkel 100

Individuelle rapporter om framgangsmåter ved tildeling av kontrakter

1. Oppdragsgivere skal oppbevare hensiktsmessige opplysninger om hver kontrakt eller rammeavtale som omfattes av dette direktiv, og om hver gang det opprettes en dynamisk innkjøpsordning. Disse opplysningene skal være tilstrekkelige til at de på et senere tidspunkt kan begrunne beslutninger som treffes i forbindelse med

- a) kvalifikasjon og utvelging av markedsdeltakere og tildeling av kontrakter,
- b) bruk av framgangsmåter uten forutgående utlysning av konkurranse i samsvar med artikkel 50,
- c) manglende anvendelse av avdeling II kapittel II–IV i henhold til unntakene fastsatt i avdeling I kapittel II og III,
- d) dersom det er nødvendig, grunnene til at det er brukt andre kommunikasjonsmidler enn elektroniske kommunikasjonsmidler til elektronisk innlevering.

I den grad kunngjøringen av kontraktstildeling som er utarbeidet i samsvar med artikkel 70 eller artikkel 92 nr. 2, inneholder opplysninger som kreves i dette nummer, kan oppdragsgivere vise til den kunngjøringen.

2. Oppdragsgivere skal dokumentere utviklingen i alle framgangsmåter ved tildeling av kontrakter, uavhengig av om framgangsmåtene gjennomføres med elektroniske midler eller ikke. For dette formål skal de sikre at de oppbevarer tilstrekkelig dokumentasjon til å kunne begrunne beslutninger som treffes i alle stadier av framgangsmåten ved tildeling av kontrakter, for eksempel dokumentasjon om kommunikasjon med markedsdeltakere og interne drøftinger, utarbeiding av

innkjøpsdokumentene, eventuelle dialoger eller forhandlinger, utvelging og tildeling av kontrakten. Dokumentasjonen skal oppbevares i minst tre år fra den datoen da kontrakten ble tildelt.

3. Opplysningene eller dokumentasjonen, eller de viktigste elementene i den, skal oversendes Kommisjonen eller de nasjonale myndighetene, organene eller strukturene som er nevnt i artikkel 99, dersom de ber om det.

Artikkel 101

Nasjonale rapporter og statistiske opplysninger

1. Kommisjonen skal vurdere kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene som kan hentes fra kunngjøringene nevnt i artikkel 67–71, 92 og 96, som offentliggjøres i samsvar med vedlegg IX.

Dersom kvaliteten på og fullstendigheten av opplysningene nevnt i første ledd i dette nummer ikke er i samsvar med forpliktelsene angitt i artikkel 67 nr. 1, artikkel 68 nr. 1, artikkel 69, artikkel 70 nr. 1, artikkel 92 nr. 3 og artikkel 96 nr. 2, skal Kommisjonen be om utfyllende opplysninger fra den berørte medlemsstaten. Innen en rimelig frist skal den berørte medlemsstaten framlegge de manglende statistiske opplysningene som Kommisjonen ber om.

2. Innen 18. april 2017 og deretter hvert tredje år skal medlemsstatene oversende Kommisjonen en statistisk rapport om innkjøp som ville ha vært omfattet av dette direktiv dersom dets verdi hadde oversteget de relevante terskelverdiene fastsatt i artikkel 15, med angivelse av et anslag av den samlede verdien av slike innkjøp i det berørte tidsrommet. Dette anslaget kan særlig være basert på de dataene som er tilgjengelige i henhold til nasjonale krav til offentliggjøring, eller på stikkprøvebaserte anslag.

Denne rapporten kan inngå i rapporten nevnt i artikkel 99 nr. 3.

Artikkel 102

Forvaltningssamarbeid

1. Medlemsstatene skal gi hverandre gjensidig bistand og skal treffe tiltak for å kunne samarbeide effektivt for å sikre utveksling av opplysninger om spørsmål nevnt i artikkel 62, 81 og 84. De skal sikre at de opplysningene som utveksles, behandles fortrolig.

2. Vedkommende myndigheter i alle berørte medlemsstater skal utveksle opplysninger i samsvar med personvernreglene fastsatt i europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF⁽¹⁾ og europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF⁽²⁾.

3. For å prøve om det er hensiktsmessig å bruke informasjonssystemet for det indre marked (IMI), som ble opprettet ved forordning (EU) nr. 1024/2012 med sikte på utveksling av opplysninger omfattet av dette direktiv, skal det innledes et forsøksprosjekt innen 18. april 2015.

AVDELING V

DELEGERT MYNDIGHET, GJENNOMFØRINGSMYNDIGHET OG SLUTTBESTEMMELSER

Artikkel 103

Utøvelse av delegert myndighet

1. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter gis Kommisjonen med forbehold for vilkårene fastsatt i denne artikkel.

2. Myndigheten til å vedta delegerte rettsakter nevnt i artikkel 4, 17, 40, 41, 76 og 83 skal gis Kommisjonen på ubestemt tid fra 17. april 2014.

3. Den delegerte myndigheten nevnt i artikkel 4, 17, 40, 41, 76 og 83 kan når som helst tilbakekalles av Europaparlamentet eller Rådet. En beslutning om tilbakekalling innebærer at den delegerte myndigheten som angis i beslutningen, opphører å gjelde. Den får anvendelse dagen etter at den er offentliggjort i *Den europeiske unions tidende*, eller på et senere tidspunkt angitt i beslutningen. Den berører ikke gyldigheten av delegerte rettsakter som allerede er trådt i kraft.

4. Så snart Kommisjonen vedtar en delegert rettsakt, skal den underrette Europaparlamentet og Rådet samtidig om dette.

5. En delegert rettsakt vedtatt i henhold til artikkel 4, 17, 40, 41, 76 og 83 trer i kraft bare dersom verken Europaparlamentet eller Rådet har gjort innsigelse innen en frist på to måneder etter at rettsakten ble meddelt Europaparlamentet og Rådet,

⁽¹⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 95/46/EF av 24. oktober 1995 om vern av fysiske personer i forbindelse med behandling av personopplysninger og om fri utveksling av slike opplysninger (EFT L 281 av 23.11.1995, s. 31).

⁽²⁾ Europaparlaments- og rådsdirektiv 2002/58/EF av 12. juli 2002 om behandling av personopplysninger og personvern i sektoren for elektronisk kommunikasjon (direktivet om personvern og elektronisk kommunikasjon) (EFT L 201 av 31.7.2002, s. 37).

eller dersom både Europaparlamentet og Rådet innen utløpet av denne fristen har underrettet Kommisjonen om at de ikke har til hensikt å gjøre innsigelse. Denne fristen forlenges med to måneder på Europaparlamentets eller Rådets initiativ.

Artikkel 104

Framgangsmåte for behandling av hastesaker

1. Delegerte rettsakter vedtatt i henhold til denne artikkel skal tre i kraft umiddelbart og får anvendelse så lenge det ikke er gjort innsigelse i samsvar med nr. 2. Underretningen til Europaparlamentet og til Rådet om en delegert rettsakt skal inneholde en begrunnelse for bruken av framgangsmåten for behandling av hastesaker.

2. Europaparlamentet eller Rådet kan gjøre innsigelse mot en delegert rettsakt etter framgangsmåten nevnt i artikkel 103 nr. 5. I slike tilfeller skal Kommisjonen oppheve rettsakten umiddelbart etter at Europaparlamentet eller Rådet har meddelt sin beslutning om å gjøre innsigelse.

Artikkel 105

Komitéframgangsmåte

1. Kommisjonen skal bistås av Den rådgivende komité for offentlige innkjøp nedsatt ved rådsbeslutning 71/306/EØF⁽³⁾. Nevnte komité skal være en komité i henhold til forordning (EU) nr. 182/2011.

2. Når det vises til dette nummer, får artikkel 4 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

3. Når det vises til dette nummer, får artikkel 5 i forordning (EU) nr. 182/2011 anvendelse.

Artikkel 106

Innarbeiding i nasjonal lovgivning og overgangsbestemmelser

1. Medlemsstatene skal innen 18. april 2016 sette i kraft de lover og forskrifter som er nødvendige for å etterkomme dette direktiv. De skal umiddelbart oversende Kommisjonen teksten til disse bestemmelsene.

⁽³⁾ Rådsbeslutning 71/306/EØF av 26. juli 1971 om nedsettelse av en komité for offentlige bygge- og anleggskontrakter (EFT L 185 av 16.8.1971, s. 15).

2. Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 40 nr. 1 til 18. oktober 2018, unntatt dersom bruken av elektroniske kommunikasjonsmidler er obligatorisk i samsvar med artikkel 52, 53 eller 54, artikkel 55 nr. 3, artikkel 71 nr. 2 eller artikkel 73.

Uten hensyn til nr. 1 i denne artikkel kan medlemsstatene utsette anvendelsen av artikkel 40 nr. 1 til 18. april 2017 når det gjelder innkjøpsentraler i henhold til artikkel 55 nr. 3.

Dersom en medlemsstat velger å utsette anvendelsen av artikkel 40 nr. 1, skal vedkommende medlemsstat fastsette at oppdragsgivere kan velge mellom følgende kommunikasjonsmidler ved all kommunikasjon og informasjonsutveksling:

- a) elektroniske midler i samsvar med artikkel 40,
- b) post eller annen egnet forsendelsesform,
- c) telefaks,
- d) en kombinasjon av disse midlene.

3. Når bestemmelsene nevnt i nr. 1 og 2 vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktiv, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelser som de vedtar på det området dette direktiv omhandler.

Artikkel 107

Oppheving

Direktiv 2004/17/EF oppheves med virkning fra 18. april 2016.

Henvisninger til det opphevede direktivet skal forstås som henvisninger til dette direktiv og leses som angitt i sammenligningstabellen i vedlegg XXI.

Artikkel 108

Gjennomgåelse

Kommisjonen skal gjennomgå hvilke økonomiske virkninger anvendelsen av terskelverdiene angitt i artikkel 15, har på det indre marked, særlig når det gjelder faktorer som kontraktstildeling over landegrensene og transaksjonskostnader, og framlegge en rapport om dette for Europaparlamentet og Rådet innen 18. april 2019.

Der det er mulig og hensiktsmessig, skal Kommisjonen vurdere å foreslå en økning av de terskelbeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, i neste forhandlingsrunde. Dersom terskelbeløpene som får anvendelse i henhold til GPA, endres, skal rapporten, der det er relevant, følges opp av et forslag til regelverk som endrer terskelverdiene angitt i dette direktiv.

Artikkel 109

Ikrafttredelse

Dette direktiv trer i kraft den 20. dagen etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 110

Adressater

Dette direktiv er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Strasbourg 26. februar 2014.

For Europaparlamentet

M. SCHULZ

President

For Rådet

D. KOURKOULAS

Formann

[Vedlegget er kunngjort i EUT L 94 av 28.3.2014, s. 332–374.]